

**GMINNY PROGRAM
REWITALIZACJI
GMINY SUŁÓW
NA LATA 2025 – 2030**

Sułów, styczeń 2025

Spis treści

1	Wstęp.....	4
2	Wcześniejsze działania rewitalizacyjne.....	5
3	Podsumowanie projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji	7
4	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030.....	9
5	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.	10
5.1	Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie	10
5.2	Zasięgi przestrzenne obszarów rewitalizacji.....	18
5.3	Przyczyny degradacji obszaru rewitalizacji - diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych. ..	20
5.3.1	Sfera społeczna	20
5.3.2	Sfera gospodarcza.....	27
5.3.3	Sfera środowiskowa.....	31
5.3.4	Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	37
5.3.5	Sfera techniczna.....	42
5.4	Identyfikacja potrzeb rozwojowych i potencjałów gminy i obszaru rewitalizacji.....	45
5.5	Obszar rewitalizacji – tereny zagrożone powodzią.....	54
6	Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	56
7	Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań.....	57
8	Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	63
9	Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych.	95
10	Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi.	98
11	Mechanizmy włączania różnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji. Partnerstwo i partycypacja.	108
11.1	Partycypacja na etapie opracowania diagnozy.....	109
11.2	Etapy opracowania gminnego programu rewitalizacji.	110
12	Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych- komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji.	113
12.1	Kompleksowość Programu Rewitalizacji.....	113
12.2	Koncentracja Programu	113
12.3	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	114
13	Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.	121
13.1	Struktura zarządzania wdrażaniem GPR	121
13.2	Komitet Rewitalizacji.....	122

13.3	Koszty zarządzania wdrażaniem Programu Rewitalizacji.....	123
13.4	Harmonogram działań zarządczych	123
14	System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji.	124
14.1	Monitoring programu.	124
14.2	Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych.....	128
14.3	System wprowadzania zmian w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	128
15	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (dz. u. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456).....	129
16	Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	130
16.1	Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.	130
16.2	Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.	130
17	Specjalna strefa rewitalizacji	131
	Załącznik – mapa.....	132
	Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji skala 1 : 5 000	132

1 Wstęp

Rewitalizacja stanowi kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Ramy prawne tego procesu zostały określone w Ustawie z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji. Jednym z istotnych elementów tej ustawy jest uregulowanie kwestii dotyczących Gminnych Programów Rewitalizacji (GPR), które są podstawowym narzędziem nakierowanym na całościowe podejście do procesu oraz podejmowanie działań w ścisłej współpracy lokalnych władz ze społecznością lokalną.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025–2030 wyznacza kierunki działań, jakie będą podejmowane w tym okresie przez interesariuszy, a w szczególności gminny samorząd, na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Zakłada przy tym optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań tej części gminy, która zostało nim objęta oraz wzmocnienie lokalnych potencjałów.

Pamiętać przy tym należy, że rewitalizacja jest procesem wieloletnim, którego efekty uwidaczniają się stopniowo, tak jak stopniowo i stosunkowo powoli zachodzą wszystkie przemiany społeczne. Rewitalizacji nie można bowiem utożsamiać z poprawą stanu technicznego infrastruktury, czy transformacją funkcjonalną przestrzeni w jakiej żyjemy, ale ze zmianami jakie działania tego typu odpowiednio skorelowane z tzw. działaniami miękkimi mogą i powinny wywierać w sferze społecznej czy kulturowej.

2 Wcześniejsze działania rewitalizacyjne

Gmina Sułów prowadzi procesy rewitalizacyjne od kilku lat. Powstanie Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2025-2030 poprzedziło opracowanie i wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2017 – 2020”. Dokument opracowany w oparciu o ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz zgodnie z Wytycznymi rządowymi, zaprezentowanymi w dokumencie „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” został przyjęty uchwałą Rady Gminy Sułów Nr XXVII/164/2017 w dniu 12 czerwca 2017 r.

Lokalny Program Rewitalizacji odpowiadał perspektywie czasowej innych obowiązujących w tym czasie dokumentów programowych funkcjonujących na szczeblach: lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Powstał w ramach projektu „Lokalny Program Rewitalizacji podstawą ożywienia społeczno – gospodarczo – kulturalnego gminy Sułów” współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji zajmował łącznie powierzchnię 1 191 ha (co stanowi niespełna 12,8 % całkowitej powierzchni gminy) i był podzielony na 3 podobszary. Były to Podobszar I – Sąsiadka zamieszkały przez 378 osób, Podobszar II - Deszkowice Pierwsze, Sułów Prawa – Urząd, Tworyczów – Wieś, Tworyczów – Starowieś zamieszkały przez 796 osób oraz Podobszar III – Michalów – Osiedlowa zamieszkały przez 257 osób. Tak więc w trakcie ustanawiania obszaru objętego rewitalizacją w latach 2017-2020 był on zamieszkały przez 1 431 osób co stanowiło 29,7 % wszystkich mieszkańców gminy Sułów.

Ze względu na odrębne potrzeby i problemy społeczności lokalnej wyznaczonych podobszarów rewitalizacji autorzy programu wyznaczyli odrębne cele strategiczne i operacyjne dla każdego z podobszarów.

Cel strategiczny Podobszaru I określono jako: „Przeciwdziałanie marginalizacji i rosnącemu wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie skali negatywnych zjawisk, poprzez poprawę warunków zamieszkania, podniesienie jakości życia i pracy mieszkańców oraz aktywizację i integrację osób wykluczonych społecznie” i przyporządkowano mu następujące cele operacyjne:

1. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców oraz przeciwdziałanie występowaniu zjawisk patologicznych;
2. Zapobieganie zjawiskom wykluczenia społecznego, szczególnie wśród osób starszych i niesamodzielnych;
3. Dostosowanie infrastruktury użytku publicznego do potrzeb mieszkańców w tym osób niepełnosprawnych oraz z trudnościami w poruszaniu się.

Cel strategiczny dla Podobszaru II zdefiniowano jako: „Przeciwdziałanie rosnącym zagrożeniom społecznym, przestrzennym, technicznym, środowiskowym i gospodarczym oraz marginalizacji obszarów kryzysowych gminy poprzez aktywizację i integrację społeczną mieszkańców, ożywienie

gospodarcze oraz poprawę warunków zamieszkania i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej” i przyporządkowano mu następujące cele operacyjne:

1. Podnoszenie kompetencji osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
2. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym tj. zwiększanie poziomu integracji mieszkańców, ochrona dzieci i młodzieży;
3. Uporządkowanie przestrzeni publicznych, wyposażenie i uzupełnienie w niezbędną infrastrukturę techniczną i sportowo-rekreacyjną oraz ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń;
4. Rozwój gospodarczy podobszaru związany ze wzmocnieniem jego atrakcyjności handlowo-usługowej.

Z kolei dla Podobszaru III cel strategiczny sformułowano w następujący sposób: „Poprawa jakości oraz stanu terenów zielonych, podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zapewnienie wysokiego standardu i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej”. Przypisano mu trzy cele operacyjne:

1. Tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych zgodnych z zasadami projektowania uniwersalnego wraz z podniesieniem bezpieczeństwa publicznego;
2. Promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców oraz prezentacja możliwości i korzyści płynących ze stosowania odnawialnych źródeł energii;
3. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej na terenie sołectwa i podnoszenie jakości jej użytkowania i eksploatacji.

3 Podsumowanie projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji

Po tym jak w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2017-2020 dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji wyznaczonych w Gminie Sułów zostały wskazane cele rewitalizacyjne w drodze partycypacji społecznej dokonano wyboru projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które miały na celu zniwelowanie zidentyfikowanych problemów i wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Podstawowym założeniem przy identyfikacji przedsięwzięć było osiągnięcie odpowiedniej synergii dzięki połączeniu oddziaływania interwencji nieinwestycyjnych (miękkich) oraz inwestycyjnych (infrastrukturalnych).

Mając na uwadze zasadę koncentracji programu rewitalizacji, w LPR wskazano jedynie projekty zlokalizowane w granicach wyznaczonych obszarów rewitalizacji. Na liście głównych projektów rewitalizacyjnych ujęto 22 projekty, z czego 6 przedsięwzięć ujętych zostało w dokumencie na wniosek podmiotów spoza sektora finansów publicznych.

Z pośród wszystkich zgłoszonych do programu zadań zrealizowano cztery. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy był brak możliwości pozyskania niezbędnego współfinansowania zewnętrznego dla pozostałych przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LPR.

Szczegóły dotyczące wszystkich zakładanych do realizacji inicjatyw, które zostały uwzględnione w poprzednim okresie alokacyjnym prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Podstawowe informacje o głównych projektach rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2014-2020

Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Lokalizacja	Planowana wartość (tys. zł)	Stan realizacji	Ostateczna wartość (tys. zł)
Termomodernizacja budynku szkolnego w Tworczowie	Gmina Sułów	Podobszar II	650 000 PLN	zrealizowany/	534.187,01
Termomodernizacja budynku szkolnego w Michałowie	Gmina Sułów	Podobszar III	300 000 PLN	zrealizowany/	1.013.028,80
Znajomość języków obcych szansą na podniesienie własnej wartości na rynku pracy	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie	Cały obszar rewitalizacji	70 250 PLN	nie zrealizowany	
Rozwój kompetencji kluczowych	Zespół Szkół w Michałowie	Cały obszar rewitalizacji	86 900 PLN	nie zrealizowany	
Targowisko gminne szansą na rozwój gospodarczy Gminy Sułów	Gmina Sułów	Podobszar II	1 500 000 PLN	nie zrealizowany	
Jesień życia może być złota (Ośrodek Wsparcia - Środowiskowy Dom Samopomocy)	Gmina Sułów	Podobszar I	1 800 000 PLN	nie zrealizowany	
Opiekun osób starszych i niepełnosprawnych	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie	Cały obszar rewitalizacji	19 800 PLN	nie zrealizowany	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

Ośrodek zdrowia w Gminie Sułów	Gmina Sułów	Podobszar II	300 000 PLN	zrealizowany	405.952,91
Centrum Kateringowe	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie	Cały obszar rewitalizacji	27 610 PLN	nie zrealizowany	
Plac zabaw dla dzieci	Szkoła Podstawowa w Kolonii Tworczyków	Podobszar II	50 000 PLN	nie zrealizowany	
Siłownia zewnętrzna podstawą zdrowego stylu życia	Szkoła Podstawowa w Kolonii Tworczyków	Podobszar II	35 000 PLN	nie zrealizowany	
Urząd wizytówką Gminy Modernizacja budynku Urzędu Gminy	Gmina Sułów	Podobszar II	1 500 000 PLN	nie zrealizowany	
Prawo jazdy szansą na pracę	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie	Cały obszar rewitalizacji	40 000 PLN	nie zrealizowany ,	
Budowa boiska szkolnego przy szkole Podstawowej w Tworczowie.	Szkoła Podstawowa w Kolonii Tworczyków	Podobszar II	170 000 PLN	zrealizowany	579.559,53
Deszkowice Pierwsze miejscem na spędzenie wakacji letnich	Gmina Sułów	Podobszar II	400 000 PLN	nie zrealizowany	
Utworzenie stacji kontroli pojazdów z warształem i wulkanizacją	Gmina Sułów	Podobszar II	1 000 000 PLN	nie zrealizowany	
Czy wiesz co jesz? - czytanie etykiet	Stowarzyszenie "Nasz Sułowiec"	Cały obszar rewitalizacji	15 000 PLN	nie zrealizowany	
Savoir vivre - jak się zachować w różnych sytuacjach życiowych.	Stowarzyszenie "Nasz Sułowiec"	Cały obszar rewitalizacji	12 000 PLN	nie zrealizowany	
Jak się ubrać stosownie do okazji i ładnie wyglądać	Stowarzyszenie "PRO NOBIS"	Cały obszar rewitalizacji	8 000 PLN	nie zrealizowany	
Sztuka makijażu - jak zadbać o siebie?	Stowarzyszenie "PRO NOBIS"	Cały obszar rewitalizacji	8 000 PLN	nie zrealizowany	
Asertywność - umiejętność mówienia "NIE"	Stowarzyszenie Rozwoju miejscowości Deszkowice Drugie "Więź pokoleń"	Cały obszar rewitalizacji	8 000 PLN	nie zrealizowany	
Przewodnik po regionie	Stowarzyszenie Grodzisko Sasiadka dawny Sutiejsk	Cały obszar rewitalizacji	20 000 PLN	nie zrealizowany	

Źródło: Materiały własne Gminy Sułów

4 Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) jest podstawowym dokumentem uchwalonym przez gminę umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy współudziale lokalnej społeczności.

Ta specyficzna strategia rozwoju tworzona jest dla wyodrębnionej części gminy, której mieszkańcy w sposób szczególnie dotkliwy odczuwają deficyty w sferze społecznej, a jednocześnie borykają się z kumulacją problemów przynajmniej w jednej z pozostałych, wskazanych przez ustawodawcę sfer, a więc gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Właściwe prowadzenie procesu rewitalizacji, w tym także opracowanie samego dokumentu programowego, warunkowane jest zapewnieniem szerokiego udziału wszystkich, których on dotyczy, czyli tzw. interesariuszy. Chodzi tu w szczególności o mieszkańców obszaru rewitalizacji, osoby i instytucje dysponujące tam nieruchomościami, miejscowych przedsiębiorców oraz wszystkie podmiot, osoby i organizacje, które prowadzą, lub dopiero planują prowadzić działalność gospodarczą lub społeczną na tym obszarze. Takie włączenie lokalnej społeczności, a jeszcze lepiej jej zaangażowanie, jest niezbędnym warunkiem partycypacyjnego charakteru dokumentu i późniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W istotny sposób przyczynia się też do zachowania spójności i kompleksowości wszystkich działań .

Gminny Program Rewitalizacji stanowi płaszczyznę koordynacji różnorodnych prac i inicjatyw ukierunkowanych na realizację wizji i osiągnięcie wytyczonych celów rewitalizacji.

5 Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.

5.1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie

Podstawą działań związanych ze sporządzaniem Gminnego Programu Rewitalizacji jest ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów, które ze względu na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk uległy degradacji. W celu wytypowania obszarów kryzysowych w gminie niezbędna jest analiza zróżnicowania wewnętrznego różnorodnych zjawisk w niej zachodzących. Do takiej analizy konieczny jest podział przestrzeni gminy na jednostki podstawowe, które stanowiąc będą najmniejsze, niepodzielne już obszary, dla których przeprowadzana będzie agregacja danych. Polami podstawowymi mogą być zarówno jednostki pseudonaturalne (jednostki urbanistyczne, dzielnice, sołectwa itp.), jak i jednostki modularne (GRID, np. siatki kwadratów lub heksagonów). Bez względu na kształt jednostki podstawowej oraz metodę jej wyznaczenia – sposób zbierania, przetwarzania i wizualizacji danych pozostaje stały.

Aby zagwarantować prawidłowość przeprowadzenia procesu diagnostycznego w gminie Sułów wykorzystano jednostki pseudonaturalne jakimi są sołectwa. Zgodnie z obowiązującą na przedmiotowym obszarze nomenklaturą przyjęto podział na:

Tabela 2. Zestawienie obszarów porównawczych wykorzystanych w celu delimitacji.

Lp.	Jednostki analityczne (sołectwa)	Liczba ludności 2021	% ludności	Powierzchnia sołectwa (km ²)	% powierzchni
1.	Sułowiec	285	6,55	6,46	6,85
2.	Rozłopy	295	6,78	9,36	9,93
3.	Deszkowice Pierwsze	592	13,60	9,76	10,36
4.	Kawęczyn-Kolonia	50	1,15	2,46	2,61
5.	Kulików	79	1,82	2,82	2,99
6.	Sułów	358	8,23	6,43	6,82
7.	Żrebce	234	5,38	6,78	7,19
8.	Sąsiadka	324	7,44	9,12	9,68
9.	Deszkowice Drugie	368	8,46	9,05	9,60
10.	Tworyczów	526	12,09	9,39	9,96
11.	Sułów-Kolonia	56	1,29	2,01	2,13
12.	Rozłopy-Kolonia	94	2,16	1,39	1,47
13.	Michalów	802	18,43	11,76	12,48
14.	Kitów	214	4,92	4,92	5,22
15.	Sułówek	75	1,72	2,53	2,68
	SUMA	4352	100,00	94,24	100,00

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Mapa 1. Jednostki podstawowe (pseudonaturalne jednostki urbanistyczne) wykorzystane do diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego.

Źródło: Materiały własne

W pierwszym etapie identyfikowania obszarów zdegradowanych dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek. Celem tych prac było wskazanie sołectw, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w obrębie poszczególnych pól podstawowych, konieczne było zastosowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich jednostek wyodrębnionych w całej Gminie.

Na potrzeby wyznaczania w obszarów zdegradowanych przyjęto metodologię zalecaną przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa w dokumencie „Delimitacja. Krok po kroku” - tj. **wyznaczenie wskaźnika syntetycznego metodą Perkala**. Zgodnie z nią w pierwszej kolejności normalizowane są poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} - wysokość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

$\bar{x}_j$ - średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j - odchylenie standardowe wskaźnika j

Wartości wskaźników otrzymane po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. Konsekwentnie trzymając się przyjętej metodologii, w następnym etapie określono, czy dany wskaźnik jest tzw. stymulantą, czy destymulantą, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki urbanistycznej (np. wyniki egzaminu ósmoklasisty), czy też prowadzą do kryzysu (np. liczba popełnionych czynów zabronionych). Jeżeli wśród wskaźników znajdowała się stymulanta, uzyskane wartości przekształcone zostały zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} \cdot (-1)$$

gdzie:

z_{ij} - wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik był destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiono bez zmian.

Ostatnim etapem było wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który obrazuje sumę wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego decyduje o tym, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym nagromadzeniu zjawisk kryzysowych, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego, posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i - syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n - liczba wskaźników (cech)

t_{ij} wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej j

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji do sporządzenia analizy natężenia zjawisk kryzysowych występujących w poszczególnych sołectwach gminy Sułów dotyczących:

- 1. sfery społecznej** w zakresie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;
- 2. Sfery gospodarczej** w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości i słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 3. Sfery środowiskowej** w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska;

- 4. Sfery przestrzenno-funkcjonalnej** w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 5. Sfery technicznej** w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Tabela 3. Delimitacja obszaru zdegradowanego – pola podstawowe charakteryzujące się koncentracją problemów w poszczególnych sferach

Lp.	Sołectwo (pole podstawowe)	Występowanie koncentracji problemów w poszczególnych sferach				
		Problemy społeczne	Problemy gospodarcze	Problemy środowiskowe	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne
1.	Sułowiec	TAK	TAK	TAK	TAK	
2.	Rozłopy	TAK	TAK		TAK	
3.	Deszkowice Pierwsze		TAK	TAK	TAK	TAK
4.	Kawęczyn-Kolonia				TAK	TAK
5.	Kulików			TAK	TAK	TAK
6.	Sulów	TAK		TAK		
7.	Żrebce	TAK				
8.	Sąsiadka	TAK			TAK	TAK
9.	Deszkowice Drugie	TAK	TAK		TAK	
10.	Tworyczów		TAK	TAK		TAK
11.	Sulów-Kolonia		TAK			TAK
12.	Rozłopy-Kolonia		TAK		TAK	TAK
13.	Michałów	TAK		TAK		TAK
14.	Kitów		TAK	TAK	TAK	
15.	Sulówek	TAK				

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

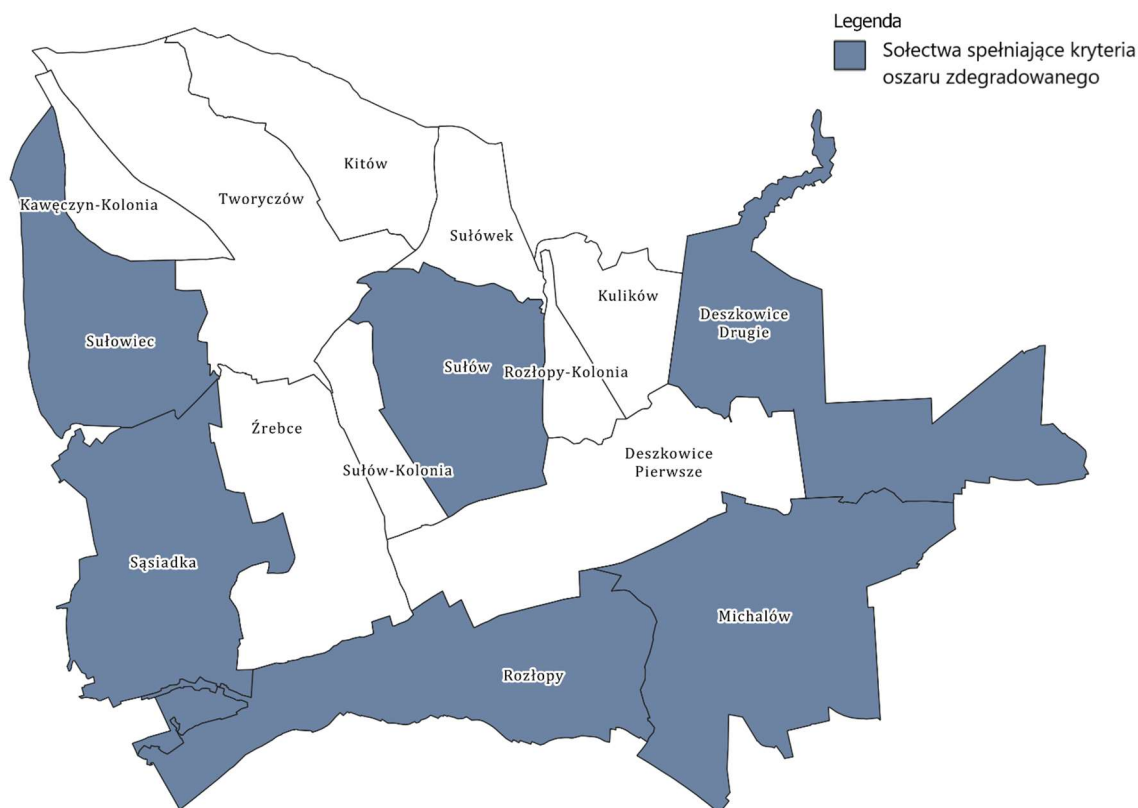
Kryterium uznania obszaru za zdegradowany spełniło 6 sołectw spośród 15 jakie znajdują się w gminie Sułów. Są to: Michałów, Sąsiadka, Rozłopy, Deszkowice Drugie, Sułowiec i Sułów.

Tabela 4. Sołectwa spełniające kryteria obszaru zdegradowanego (kolejność malejąca pod względem stwierdzonych problemów społecznych).

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności 2021	% ludności	Powierzchnia sołectwa (km2)	% powierzchni
1.	Michałów	802	18,43	11,76	12,48
2.	Sąsiadka	324	7,44	9,12	9,68
3.	Rozłopy	295	6,78	9,36	9,93
4.	Deszkowice Drugie	368	8,46	9,05	9,60
5.	Sułowiec	285	6,55	6,46	6,85
6.	Sułów	358	8,23	6,43	6,82
Razem obszar zdegradowany		2 432	55,89	52,18	55,37
Razem cała gmina		4 352	100,00	94,24	100,00

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Mapa 2. Jednostki spełniające kryterium obszaru zdegradowanego

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

Nie wszystkie obszary zdegradowane mogą zostać objęte procesem rewitalizacji. Istotnymi przesłankami do delimitacji terenu, który zostanie poddany działaniom naprawczym w ramach programu pozostają istotność danego obszaru dla celów rewitalizacji oraz obowiązek przestrzegania wynikających z ustawy limitów dotyczących zamieszkującej go ludności (maksymalnie 30% populacji gminy) i jego maksymalnej powierzchni (nie więcej niż 20% powierzchni całej gminy). Ważnym czynnikiem determinującym możliwość prawidłowego prowadzenia procesu wychodzenia ze stanu kryzysowego jest także partycypacja społeczna. Ponadto przy wyznaczaniu granic działań rewitalizacyjnych z pośród obszarów zdegradowanych należy wyłączyć tereny niezamieszkałe, o ile nie charakteryzują się one potencjałem, który może zostać wykorzystany przy okazji.

Rewitalizacja jako proces przemian społecznych, gospodarczych i przestrzennych, służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zakłada optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów. Dla obszaru zdegradowanego dokonano więc analizy występowania lokalnych uwarunkowań i ich przydatność w procesach rewitalizacyjnych. Podstawą określenia istotności poszczególnych sołectw dla rozwoju lokalnego były:

1. analiza dokumentów strategicznych i planistycznych obowiązujących na terenie gminy (w tym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sułów);
2. badanie ankietowe przeprowadzone w toku opracowania diagnozy w celu zapewnienia zaangażowania Interesariuszy w opracowanie diagnozy. Ankieta została przeprowadzona w dniach 10.02.2023 - 24.02.2023 metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW). Formularz ankietowy został umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy;
3. dyskusje przeprowadzone z pracownikami Urzędu Gminy Sułów. Podczas rozmów, które odbyły się w toku przygotowywania diagnozy, przedstawiono władzom Gminy oraz wybranym pracownikom merytorycznie zaangażowanym w powstawanie programu rewitalizacji wyniki analizy wskaźnikowej i badań ankietowych i poproszono ich o ocenę istotności poszczególnych obszarów dla prowadzenia procesu rewitalizacji.

Tabela 5. Istotność dla rozwoju lokalnego terenów spełniających kryteria obszaru zdegradowanego.

Lp.	Sołectwo	Czy obszar cechuje się szczególną istotnością dla rozwoju lokalnego	Uzasadnienie
1.	Michalów	NIE	<ul style="list-style-type: none"> ➖ Niskie zainteresowanie społeczne prowadzeniem procesu rewitalizacji na terenie sołectwa (wyniki badań ankietowych). ➖ Niska skala oddziaływania potencjalnych projektów rewitalizacyjnych. ➖ Brak obiektów w oparciu, o które możliwe byłoby prowadzenie procesu rewitalizacji.

Lp.	Sołectwo	Czy obszar cechuje się szczególną istotnością dla rozwoju lokalnego	Uzasadnienie
2.	Sąsiadka	TAK	<ul style="list-style-type: none"> + Zainteresowanie społeczne prowadzeniem procesu rewitalizacji. (sołectwo było najczęściej wskazywane podczas badania ankietowego obszarów, w których podmioty społeczno-gospodarcze i mieszkańcy chcieliby prowadzić działania rewitalizacyjne). + Obecność infrastruktury w oparciu o którą możliwe jest prowadzenia procesu rewitalizacji. + Dobre połączenia drogowe z pozostałą częścią gminy. + Teren atrakcyjny turystycznie. + Istniejąca baza rekreacyjno-turystyczna. + Na terenie Sołectwa zarejestrowane są działalności gospodarcze: działalności usługowe w zakresie konserwacji i naprawy pojazdów, wykonywania instalacji elektrycznych, robót budowlanych, sklep spożywczo-przemysłowy, zakład produkcyjno-handlowy.
3.	Rozłopy	TAK	<ul style="list-style-type: none"> + Obecność infrastruktury w oparciu o którą możliwe jest prowadzenia procesu rewitalizacji. + Dobre połączenia drogowe z pozostałą częścią gminy. + Teren atrakcyjny turystycznie. + Teren głównie rolniczy, położony na obszarze Szczebrzeszyńskiego Parku Krajobrazowego. + Na terenie zarejestrowane są działalności gospodarcze-działalności usługowe w zakresie gastronomii, hotelarstwa i zakwaterowania, wykonywania instalacji elektrycznych.
4.	Deszkowice Drugie	NIE	<ul style="list-style-type: none"> - Niskie zainteresowanie społeczne prowadzeniem procesu rewitalizacji na terenie sołectwa (wyniki badań ankietowych). - Niska skala oddziaływania potencjalnych projektów rewitalizacyjnych. - Brak obiektów w oparciu, o które możliwe byłoby prowadzenie procesu rewitalizacji.
5.	Sułowiec	NIE	<ul style="list-style-type: none"> - Niska skala oddziaływania potencjalnych projektów rewitalizacyjnych. - Brak obiektów w oparciu, o które możliwe byłoby prowadzenie procesu rewitalizacji.

Lp.	Sołectwo	Czy obszar cechuje się szczególną istotnością dla rozwoju lokalnego	Uzasadnienie
6.	Sułów	TAK	<ul style="list-style-type: none"> + Wysoka skala oddziaływania potencjalnych projektów inwestycyjnych. + Obecność infrastruktury w oparciu o którą możliwe jest prowadzenia procesu rewitalizacji. + Na terenie Sołectwa skupione są najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. + Centrum komunikacyjne. + Na terenie Sołectwa położona jest większość znajdującej się w rękach gminy infrastruktury społecznej, która stwarza możliwość realizacji działań inwestycyjnych oraz miękkich. + Sołectwo było jednym z trzech najczęściej wskazywanych podczas badania ankietowego obszarów, w których podmioty społeczno-gospodarcze i mieszkańcy chcieliby prowadzić działania rewitalizacyjne.

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji.

Bazując na art. 10 ustawy o rewitalizacji założono, że aby ustanowić obszar rewitalizacji musi on spełniać łącznie dwa warunki:

1. cechować się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej i przynajmniej w jednej z wybranych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.
2. cechować się istotnością dla rozwoju lokalnego.

Poniższa tabela stanowi podsumowanie wyników przeprowadzonych działań diagnostycznych:

Tabela 6. Wybór obszaru rewitalizacji.

Lp.	Sołectwo	Czy wyniki analizy wskaźnikowej potwierdzają koncentrację problemów	Czy obszar cechuje się szczególną istotnością dla rozwoju lokalnego	Obszar wybrany do rewitalizacji
1.	Michałów	TAK	NIE	NIE
2.	Sąsiadka	TAK	TAK	TAK
3.	Rozłopy	TAK	TAK	TAK
4.	Deszkowice Drugie	TAK	NIE	NIE
5.	Sułowice	TAK	NIE	NIE
6.	Sułów	TAK	TAK	TAK

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

5.2 Zasięgi przestrzenne obszarów rewitalizacji

Z terenu sołectw Rozłopy, Sąsiadka i Sułów wyłączono przestrzenie niezurbanizowane, na których nie planowano prowadzenia działań rewitalizacyjnych. W ten sposób wyznaczono ostatecznie granice obszaru rewitalizacji w gminie Sułów na lata 2025-2030. Informacje dotyczące ludności i powierzchni obszaru rewitalizacji znajdują się w tabeli poniżej:

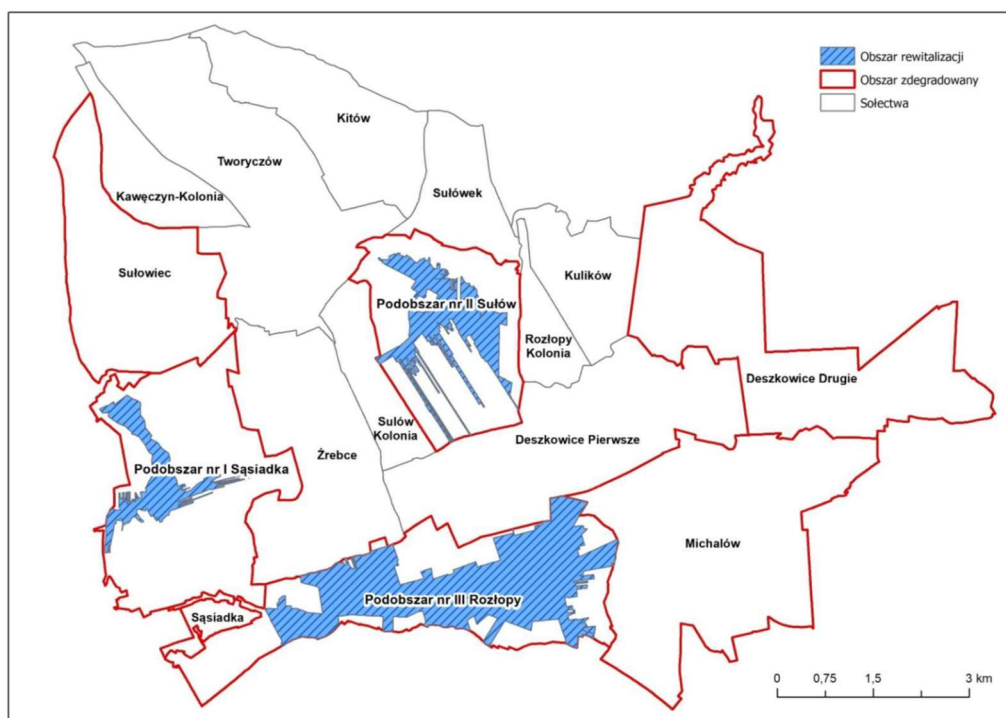
Tabela 7. Obszar rewitalizacji w gminie Sułów.

Lp.	Podobszar rewitalizacji	Liczba ludności 2021	% ludności w stosunku do populacji całej Gminy	Powierzchnia sołectwa po wyłączeniu terenów niezurbanizowanych (km ²)	% powierzchni w stosunku do powierzchni całej Gminy
1	Rozłopy	295	6,78	5,223	5,60
2	Sąsiadka	324	7,44	1,053	1,13
3	Sułów	358	8,23	1,679	1,80
RAZEM		977	22,45	7,955	8,53

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, stanowią część obszaru zdegradowanego, obejmuje wydzielone tereny sołectw Sąsiadka, Sułów i Rozłopy, które łącznie zajmują 8,53 % powierzchni całej gminy. Mieszka na nim 22,45 % mieszkańców całej gminy. Tym samym spełnione pozostają limity założone w ustawie o rewitalizacji, które wynoszą: 20% powierzchni gminy i 30% wszystkich mieszkańców gminy.

Mapa 3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Sułów.

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji

W oparciu o sporządzoną diagnozę Rada Gminy Sułów w dniu 28 września 2023 roku podjęła uchwałę Nr LV/344/2023 w sprawie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Projekt ww. uchwały poddano konsultacji społecznej. Raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych został udostępniony na stronie BIP gminy Sułów.

5.3 Przyczyny degradacji obszaru rewitalizacji - diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.

Procesy społeczne z jakimi mamy do czynienia w ostatnich latach w naszym kraju mają charakter powolnej transformacji. Zachodzą przy tym stosunkowo równomiernie na dużych obszarach, choć oczywiście w zróżnicowanym tempie. Różnice w tym zakresie uwidaczniają się przede wszystkim na poziomie makroregionów i województw, a znacznie rzadziej na poziomie lokalnym, a więc między poszczególnymi gminami lub między sołectwami w obrębie jednej gminy. W tej sytuacji, nie jest więc niczym niezwykłym, że problemy społeczne zidentyfikowane na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych są podobne we wszystkich wyznaczonych do rewitalizacji sołectwach.

Nieco większe zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi podobszarami widoczne jest w sferach przestrzenno-funkcjonalne, gospodarczej, środowiskowej czy technicznej. Szczegółowa i pogłębiona analiza czynników negatywnie wpływających na rozwój każdego z podobszarów rewitalizacji w odniesieniu do poszczególnych sfer, daje podstawę do późniejszego formułowania celów i kierunków działań.

5.3.1 Sfera społeczna

Zidentyfikowane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji problemy społeczne mają podobny charakter, a nawet podobną skalę. Wiele z barier ograniczających rozwój oraz poziom życia mieszkańców sołectw Sąsiadka, Sułów i Rozłopy pozostaje więc wspólnych dla wszystkich trzech miejscowości.

Analiza wskaźnikowa sfery społecznej wykonana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała w przypadku sołectwa Sąsiadka, że problemy społeczne uwidaczniają się m.in. poprzez wysoką liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w tym osób korzystających z tego rodzaju pomocy z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także alkoholizmu, przemocy w rodzinie oraz z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W tej sytuacji nie dziwi, że w sferze bezpieczeństwa notuje się dużą liczbę założonych niebieskich kart i interwencji domowych. Wyższa niż przeciętna dla całej Gminy jest w sołectwie Sąsiadka liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej, wyższy jest też wskaźnik osób korzystających z zasiłku rodzinnego.

Kolejnym wskaźnikiem, który ma wpływ na delimitację wsi Sąsiadka jako obszaru, na którym wstępuje nagromadzenie problemów społecznych jest poziom bezrobocia i jego struktura. Niezależnie od wyższej niż średnia w Gminie liczby osób pozostających bez pracy ponadprzeciętny pozostaje też odsetek osób długotrwale bezrobotnych, a także osób bardzo młodych (poniżej 25 roku życia) i z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym.

Wieś Sąsiadka charakteryzuje też niska aktywności społeczna mieszkańców przejawiająca się w niskiej frekwencji wyborczej (dot. wyborów prezydenckich).

Niekorzystnie na ocenę obrazu miejscowości pod kątem poziomu życia i uwarunkowań społecznych wpływa również niski poziom edukacji, który określony został na podstawie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty. Niedobory edukacyjne na wstępnym etapie

Reasumując należy stwierdzić, że wartości przeważającej liczby wskaźników poddanych analizie w kontekście ocen stanu sfery społecznej sołectwa Sąsiadka są gorsze niż średnie dla całej Gminy, a ich stosunkowo wysokie wartości decydują o tym, że wskaźnik syntetyczny określony na poziomie 11.1 jest najwyższy z pośród wszystkich podobszarów rewitalizacji .

Z kolei sołectwo Sułów charakteryzuje się koncentracją problemów wynikających z wysokiej liczby osób bezrobotnych. Znaczny odsetek wśród nich (78,6 %) stanowią osoby, które na przestrzeni ostatnich 2 lat pozostają bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy. To długotrwałe bezrobocie „uczy” pewnych określonych zachowań takich jak: uzyskiwania świadczeń z pomocy społecznej i traktowania ich jako źródła utrzymania zwalniającego z obowiązku poszukiwania pracy, czy przyzwyczajenie do dużej ilości „czasu wolnego”. W tej sytuacji pójście do pracy stwarza niekiedy dla takiego bezrobotnego groźbę zburzenia tego utrwalonego porządku. Z tego powodu trwałe bezrobocie jest jednym z istotnych wskaźników diagnozowania obszarów problemowych w sferze społecznej. Niekorzystna jest również korelacja długotrwałego bezrobocia z wiekiem osób dotkniętych tym problemem. W Sułowie wysoki jest bowiem wskaźnik osób bezrobotnych, które przekroczyły 50 rok życia. Jest to grupa, której szczególnie trudno jest powrócić do aktywnej obecności na rynku pracy.

O obecności sołectwa Sułów w katalogu obszarów zdegradowanych zadecydowała między innymi ilość zachowań stojących w sprzeczności z przyjętymi normami prawnymi. Dotyczy to zarówno liczby popełnianych przestępstw, wykroczeń (nie analizowano wkroczeń drogowych), jak i liczby założonych niebieskich kart.

O niskiej aktywności społecznej mieszkańców Sułowa świadczy niska frekwencja wyborcza notowana zarówno w wyborach samorządowych 2018 roku, jak i odbywających się w kolejnym roku wyborach parlamentarnych.

Niższy niż średni w całej gminie jest w Sułowie poziom edukacji na szczeblu podstawowym o czym świadczą wyniki egzaminu ósmoklasisty).

Bardzo podobnych problemów co Sułów doświadcza trzeci z podobszarów czyli sołectwo Rozłopy. W obu miejscowościach mniejszy niż średnio w gminie jest odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Jednak w Rozłopach jest wśród nich grupa szczególnie licznie reprezentowana. Są to osoby korzystające z tego rodzaju wsparcia z powodu alkoholizmu i przemocy w rodzinie. Pomoc społeczna jest też udzielana z uwagi na pozostawanie w kryzysie bezdomności.

O wysokim odsetku osób pozostających poza rynkiem pracy decydują przede wszystkim osoby powyżej 50 roku życia. Dane Powiatowego Urzędu Pracy wskazują, że największą grupę wśród nich stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub podstawowym. Nie ma wśród nich osób z wykształceniem wyższym.

Negatywnym elementem mającym wpływ na zakwalifikowanie sołectwa Rozłopy do obszarów zdegradowanych jest przestępczość. Zarówno wśród osób popełniających wykroczenia (bez drogowych) jak i przestępstwa są wyłącznie mężczyźni. Większość z nich to osoby młode w wieku między 18 a 25 rokiem życia. Drugą grupą wiekową wśród osób wchodzących w konflikt z prawem, są osoby które ukończyły już 60 lat.

Tabela 8. Wskaźniki dotyczące negatywnych zjawisk sfery społecznej obszaru rewitalizacji.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji		
	Rozłopy	Sułów	Sąsiadka
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	-1,45	-0,28	2,14
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	-0,40	-0,69	1,52
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	-0,12	0,08	3,24
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	-0,99	-0,41	1,08
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	-1,85	0,04	0,70
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	-1,43	-0,54	0,54
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności	-0,27	0,75	-0,96
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	0,47	-0,55	1,19
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie	0,42	-0,55	1,22
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności	3,50	-0,35	-0,35
Liczba osób pobierających zasiłek rodzinny	0,68	1,90	0,84
Liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej	0,38	-0,17	0,56
Kwota udzielonych świadczeń pomocy społecznej	0,23	-0,29	0,67
Liczba osób bezrobotnych	0,40	0,53	0,17
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	-0,08	0,80	0,29
Liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	0,19	-0,37	0,54

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

Liczba bezrobotnych w wieku do 25 roku życia	-0,51	-0,01	0,39
Liczba bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	0,05	1,08	-0,09
Liczba przestępstw	1,95	0,65	-0,50
Liczba wykroczeń MKK	-0,23	1,85	-0,32
Liczba wykroczeń RSOW	0,31	-0,56	-0,85
Liczba interwencji domowych	2,66	-0,08	-0,01
Przestępstwa kryminalne	1,51	-0,48	-0,48
Liczba założonych niebieskich kart	2,35	1,82	0,70
Liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami	-0,51	-0,29	0,17
Frekwencja w wyborach prezydenckich 2020	0,35	-0,90	1,07
Frekwencja w wyborach parlamentarnych 2019	-0,51	1,13	-1,80
Frekwencja w wyborach samorządowych 2018	1,74	0,93	-0,19
Średni wynik egzaminu ósmoklasisty- język polski	0,24	0,24	0,24
Odsetek dzieci uczęszczających do przedszkola	-0,77	-0,77	-0,77
Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	-0,58	-0,34	-0,46
Kwota uzyskana na fundusz sołecki	0,57	0,69	0,62
Wskaźnik syntetyczny	8,3	4,87	11,1

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Pogłębiona diagnoza problemów społecznych w aspekcie osób korzystających z pomocy społecznej w roku 2021 i zamieszkujących teren wyznaczony do rewitalizacji na terenie gminy Sułów wykazuje między innymi, że wiekowy rozkład osób korzystających z pomocy społecznej jest równomierny. W Sułowie i Rozłopach dokładnie połowa z nich jest przed 45 rokiem życia, a druga połowa przekroczyła już ten próg. W sołectwie Sąsiadka wśród osób korzystających z pomocy społecznej przeważają osoby powyżej 45 roku życia (10 osób) a osób młodszych jest nieco mniej (7 osób). W tym aspekcie trudno jest więc wskazać na grupy szczególnie dotknięte tym problemem lub systemowo defaworyzowane.

Tabela 9. Osoby zamieszkujące teren rewitalizacji, korzystające z pomocy społecznej z uwzględnieniem ich wieku (rok 2021)

sołectwo	wiek w latach			
	18-35	36-44	45-59	60 i więcej
Sułów	2	3	2	3
Rozłopy	3	3	3	3
Sąsiadka	4	3	9	1

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Jeśli chodzi o wykształcenie to zdecydowanie największą grupę osób korzystających z pomocy społecznej na terenie wskazanym do rewitalizacji stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (19 osób), nieco mniej jest osób z wykształceniem średnim (13). Z pomocy społecznej na obszarze sołectw Sułów, Rozłopy i Sąsiadka nie korzystają osoby z wykształceniem wyższym (0 osób). Rozkład ten jest zbliżony do średniej krajowej i regionalnej dla obszarów słabiej zurbanizowanych i gmin o charakterze wiejskim.

Tabela 10. Osoby zamieszkujące teren rewitalizacji, korzystające z pomocy społecznej z uwzględnieniem ich wykształcenia (rok 2021)

sołectwo	Wykształcenie			
	gimnazjum i niższe	zasadnicze zawodowe	Średnie	wyższe
Sułów	2	5	3	0
Rozłopy	1	6	4	0
Sąsiadka	2	8	6	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Wśród gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej zdecydowanie dominują osoby samotne klasyfikowane jako gospodarstwa jednoosobowe (14). Osób samotnie wychowujących dzieci jest czworo, podobnie jak rodzin z jednym lub dwójką dzieci. Na terenie rewitalizowanym tylko jedna rodzina wielodzietna (trójka lub więcej dzieci) korzysta z pomocy społecznej.

Tabela 11. Ilość gospodarstw domowych z teren rewitalizacji korzystających z pomoc społecznej

sołectwo	gospodarstwa domowe				
	1-osobowe	Małżeństwo			rodzic z dziećmi na utrzymaniu
		bez dzieci na utrzymaniu	1, 2 dzieci na utrzymaniu	3 i więcej dzieci na utrzymaniu	
Sułów	3	0	1	0	2
Rozłopy	6	0	0	0	0
Sąsiadka	5	0	3	1	2

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

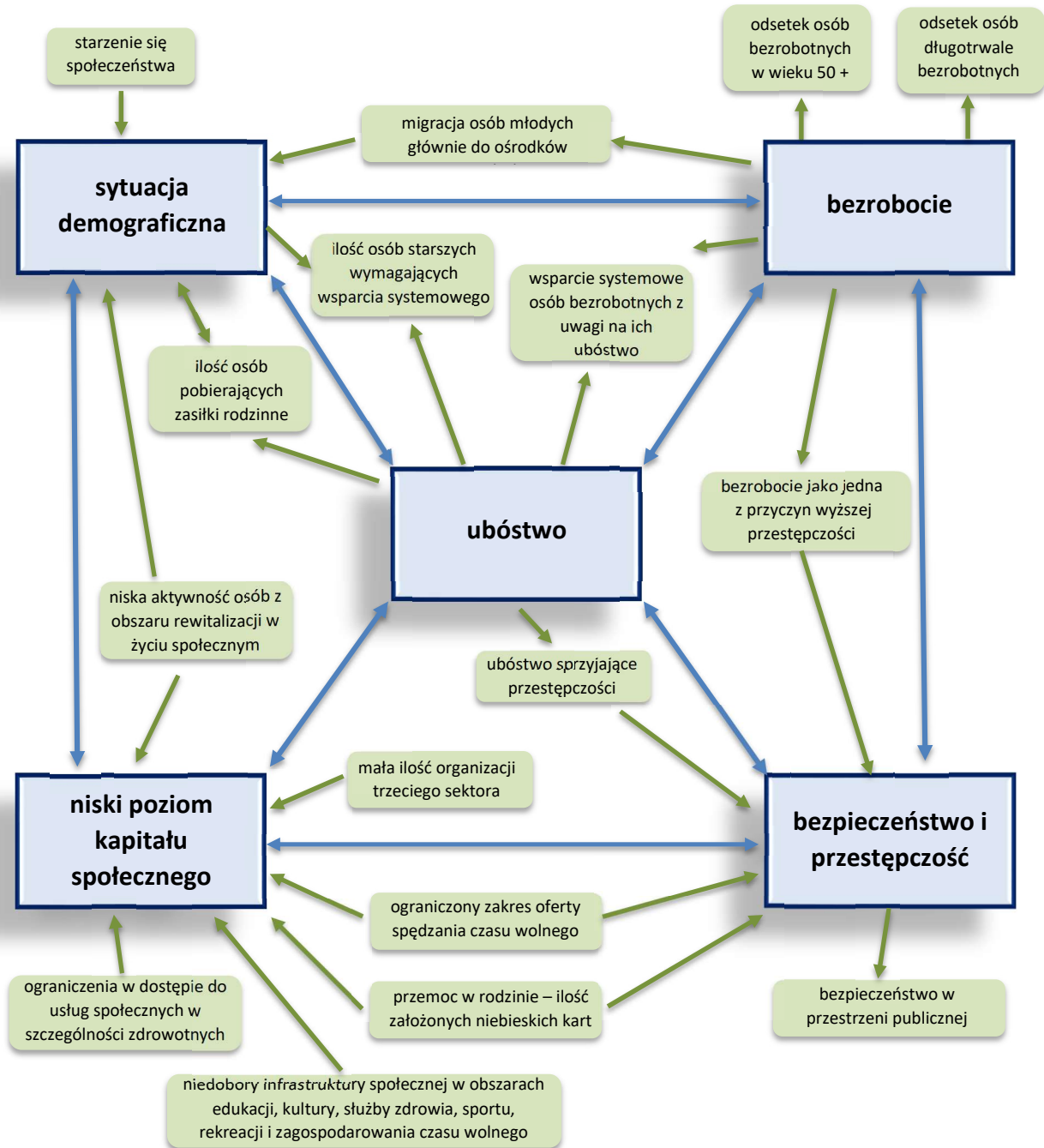
Wyniki analiz statystycznych pozostają w dużej mierze zbieżne z odczuciami mieszkańców obszaru rewitalizacji, tym jak postrzegają skalę i wagę problemów społecznych, jakie niedobory i barier rozwojowe identyfikują w tym zakresie. Dodatkowo respondenci przeprowadzonych badań wskazywali na zagadnienia, których analizy wskaźnikowe nie ujawniały aż tak wyraźnie. Ponad 70% osób, które wyraziły swoje zdanie w tym względzie uważa, że jednym z problemów obszaru rewitalizacji jest niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną obiektów użyteczności publicznej takich jak przedszkola i szkoły, obiekty ochrony zdrowia, instytucje kultury.

Innymi istotnymi problemami sfery społecznej, który znajduje swoje odbicie zarówno w analizie wskaźnikowej jak i w odpowiedziach ankietowych badań przeprowadzonych wśród interesariuszy obszaru rewitalizacji, są kwestie demograficzne. Dane statystyczne wskazują zarówno na ujemny przyrost naturalny (większą liczbę zgonów w stosunku do urodzeń żywych) jak i ujemne saldo migracji (większą ilość osób opuszczających obszar rewitalizowany w stosunku do ilości nowych osób które osiedlają się na tym terenie). Rośnie znacząco wskaźnik ilości osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ilości osób w wieku przedprodukcyjnym. Mieszkańcy opisują te zjawiska jako „coraz mniejszą liczbę mieszkańców”, „stale zmniejszająca się ilość dzieci i młodzieży” i „ucieczkę do miasta”. Odpływ, zwłaszcza młodych ludzi do pobliskich ośrodków miejskich wiąże się w znacznej mierze z chęcią zaspokojenia potrzeb społecznych takich jak dostęp do usług medycznych, edukacji, kultury i oferty spędzenia czasu wolnego. Oczywiście niedobory w tym zakresie powinny być w możliwie największym niwelowane i dodatkowo rekompensowane atrakcyjną ofertą wykorzystania endogenicznych potencjałów wynikających chociażby z walorów rekreacyjnych czy środowiskowych.

Wskazane powyżej niekorzystne trendy demograficzne, w konsekwencji prowadzą do starzenia się społeczeństwa i leżą u podstaw wielu problemów społecznych i gospodarczych. Rodzi się bowiem między innymi potrzeba opieki i wsparcia coraz większej grupy osób w podeszłym wieku przy jednoczesnej możliwości wykorzystania do tego celu zasobów i energii ludzi młodych. Powstaje potrzeba podjęcia działań ukierunkowanych na odwrócenie tych trendów, a co za tym idzie zwiększenia nakładów na działania społeczne.

Kolejnym zagadnieniem o charakterze społecznym, istotnym dla osób z obszaru rewitalizacji, a w szczególności z Sułowa i Rozłopów, jest szeroko rozumiane bezpieczeństwo. Dotkliwe odczuwalne są w tym zakresie braki infrastrukturalne (brak systemu monitoringu miejsc publicznych), ale także zaniedbania na polu edukacji społecznej. Stosunkowo niskie wskaźniki w obszarze bezpieczeństwa są wynikiem słabnących więzi międzyludzkich zarówno na poziomie rodziny (liczba odnotowywanych przypadków przemoc domowej i ilość zakładanych niebieskich kart), jak i lokalnej społeczności (liczba przestępstw i wykroczeń – bez drogowych).

Ryc. 1 Podsumowanie głównych problemów w sferze społecznej występujących na obszarze rewitalizacji wraz z ich wzajemnymi powiązaniem

Źródło: Opracowanie własne

5.3.2 Sfera gospodarcza

Gmina Sułów ma charakter rolniczy, z niewielką ilością drobnych zakładów przemysłowo-usługowych. Udział użytków rolnych w powierzchni gminy wynosi blisko 70 % a zlokalizowane tu gospodarstwa rolne cechuje wysoki poziom rozwoju oraz wysoki potencjał produkcyjny. Zdecydowana większość dochodów społeczeństwa uzależniona jest więc od rolnictwa. Jednak uwarunkowane historycznie silne rozdrobnienie gospodarstw rolnych pociąga za sobą konieczność podejmowania dodatkowej pracy w obszarze pozarolniczym przez część osób pochodzących z rodzin tradycyjnie związanych z uprawą ziemi czy hodowlą zwierząt. Tymczasem wyraźny brak zróżnicowania źródeł dochodów nie daje mieszkańcom gminy Sułów możliwości pełnego zaspokojenia potrzeb w tym zakresie w miejscu ich aktualnego zamieszkania.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wykonana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego oraz pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji wykazały, że na wyznaczonym obszarze występują negatywne zjawiska w sferze gospodarczej. Poziom ich natężenia notowany na obszarze sołectwa Rozłopy uprawnia do stwierdzenia występowania na tym terenie stanu kryzysowego i był jedną z podstaw do wskazania tego terenu jako obszaru zdegradowanego. Ale niekorzystne zjawiska gospodarcze występujące również w podobszarach Sąsiadka i Sułów powodują obniżenie poziomu życia mieszkańców tych sołectw negatywnie oddziałując na pozostałe sfery życia, w tym w szczególności sytuację społeczną.

W sferze gospodarczej podstawowym problemem pozostaje niewielka liczba miejsc zatrudnienia generowana poza sektorem rolniczym. W sytuacji gdy na terenie całej gminy nie prowadzą działalności jakiegokolwiek duże, a nawet średnie przedsiębiorstwa, kluczową rolę odgrywa aktywność gospodarcza mieszkańców i tworzone przez nich małe i mikrofirmy. Tymczasem stosunkowo niewiele osób z obszaru sołectw Rozłopy, Sąsiadka i Sułów decyduje się na podjęcie działalności gospodarczej. Szczególnie niskie są w tym wypadku wskaźniki obrazujące liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON. Dotyczy to wszystkich trzech podobszarów.

Podobnie, niekorzystna sytuacja jest jeśli chodzi o odsetek osób fizycznych w wieku produkcyjnym prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji. Pogłębiona diagnoza wskazuje dodatkowo, że relatywnie duży jest na tym terenie odsetek mieszkańców, którzy prowadzą działalność gospodarczą pomimo osiągnięcia wieku poprodukcyjnego (emerytalnego). Tacy przedsiębiorcy posiadają atuty w postaci wiedzy, doświadczenia, znajomości rynku, ale prowadzone przez nich firmy są często mniej dynamiczne i ekspansywne. Rzadziej inwestują i tworzą dodatkowe miejsca pracy. Jest też wysoce prawdopodobnie, że w stosunkowo bliskiej perspektywie czasowej zakończą działalność. Pewnym potwierdzeniem tej tezy jest wysoki wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów notowany w Sulowie.

Tabela 12. Wskaźniki gospodarcze dla obszaru rewitalizacji (dodatni wartość wskaźnika oznacza sytuację gorszą niż średnia dla całej gminy)

Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON <i>Stymulanta</i>	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON <i>Stymulanta</i>	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych <i>Destymulanta</i>	Liczba osób fiz. prowadzących działalność gosp. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym <i>Stymulanta</i>	Wskaźnik syntetyczny
Sułów	-1,85	0,14	0,84	0,48	-1,32
Rozłopy	-0,39	0,67	-0,38	0,54	0,42
Sąsiadka	-0,30	0,08	-0,38	0,52	-0,29

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Prezentowane w tabeli powyżej wartości wskaźników syntetycznych zostały wyliczone metodą Perkala opisaną w rozdziale 5.1 *Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie*. Analiza danych, wg wartości z roku 2021 została przeprowadzona w procesie wyznaczania obszarów zdegradowanych. Wyliczenia są zawarte w „Raporcie diagnostycznym służącym wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów”, który stanowi załącznik do uchwały nr LV/34/2023 Rady Miejskiej w Sułowie z dnia 28 września 2023.

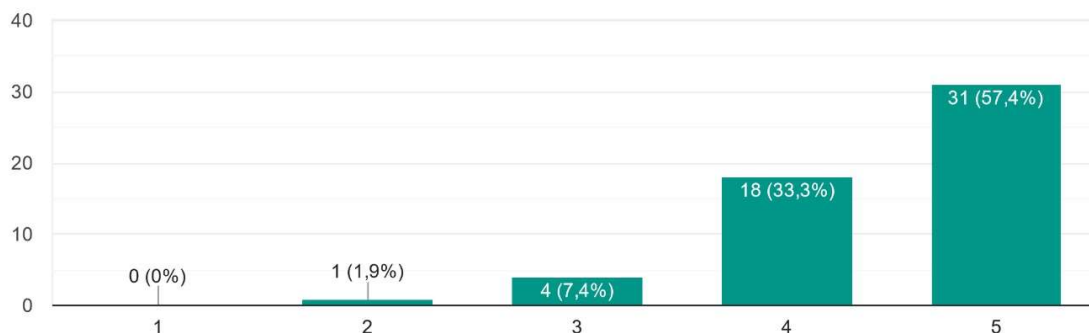
W celu uzyskania pełniejszego obrazu sytuacji obszaru rewitalizacji w ramach diagnozy, poza analizą danych statystycznych, przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące przedsiębiorczości i oceny stanu sfery gospodarczej. Nie tylko potwierdziły one wyniki analizy wskaźnikowej, ale pokazały, że problemy występujące w tym zakresie są bardzo istotne dla społeczności interesariuszy, którzy dostrzegają silne powiązania między poziomem rozwoju gospodarczego i sytuacją społeczną.

Aż 90,7% respondentów uznało, że głównym problemem we wskazywanym przez siebie obszarze rewitalizacji jest niski stopień przedsiębiorczości, objawiający się małą liczbą firm i niską aktywnością przedsiębiorstw. Niewiele mniej osób, które wypełniły ankietę (87%) stwierdziło, że jednym z głównych problemów na obszarze rewitalizacji jest słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.

Ryc. 2 Problemy gospodarcze w obszarze zdegradowanym wg badań ankietowych - niski stopień przedsiębiorczości. (1 - brak problemu; 5 - nasilone występowanie problemu)

Niski stopień przedsiębiorczości (np. mała liczba firm, niska aktywność przedsiębiorstw itp.)

54 odpowiedzi

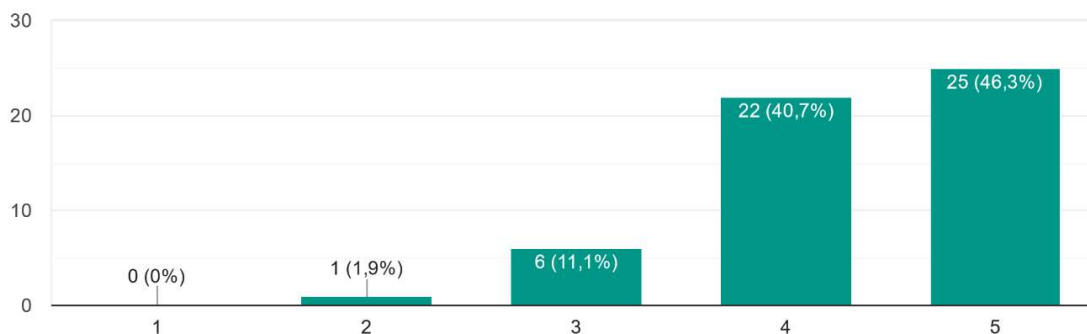

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Ryc. 3 Problemy gospodarcze w obszarze zdegradowanym wg badań ankietowych – słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw. (1 - brak problemu; 5 - nasilone występowanie problemu)

Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw

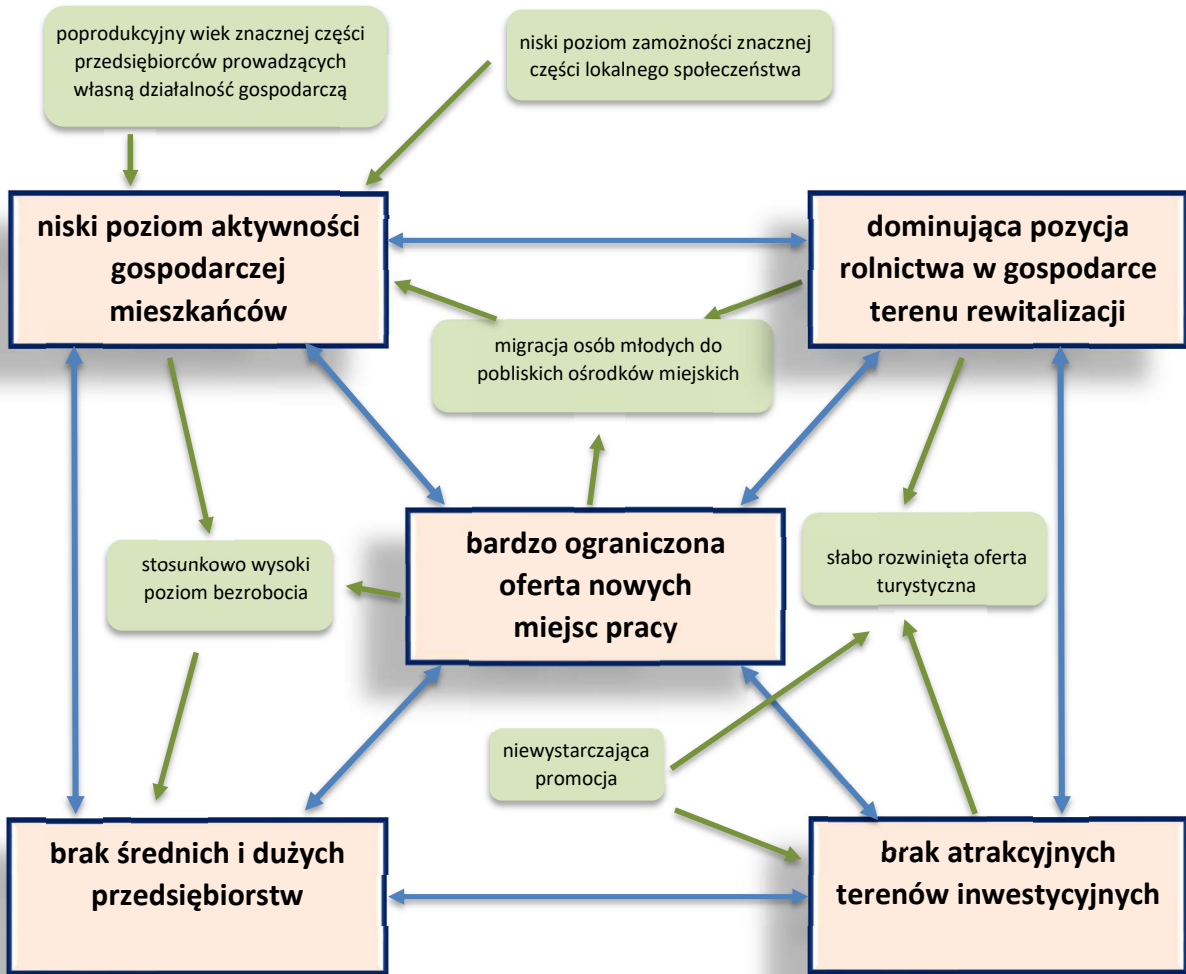
54 odpowiedzi

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Jako inne, istotne uwarunkowanie ograniczające rozwój gospodarczy gminy Sułów respondenci wskazali także małą ilość terenów inwestycyjnych oraz ich niską konkurencyjność w stosunku do terenów położonych bliżej ośrodków miejskich. To jedna z przyczyn kolejnego problemu jakim zdaniem mieszkańców obszar rewitalizacji jest brak obecności dużych firm mogących zapewnić znaczą ilość miejsc pracy dla lokalnej społeczności.

Ryc. 4 Podsumowanie głównych problemów w sferze gospodarczej występujących na obszarze rewitalizacji wraz z ich wzajemnymi powiązaniem prezentuje poniższy rysunek

Źródło: Opracowanie własne

5.3.3 Sfera środowiskowa

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy Sułów zaliczany jest do Wyżyny Lubelskiej i Rostocza. Gmina w większości znajduje się w granicach mezoregionu Padołu Zamojskiego, tylko jej południowo-zachodnia część położona jest w mezoregionie Rostocza Zachodniego. W gminie występują gleby lessowe, spośród których decydującą rolę odgrywają gleby brunatno ziemne.

Gmina Sułów zajmuje obszar 93,48 km² a ponad 75% tej powierzchni zajmują użytki rolne. Około 600 hektarów gminy pokrytych jest lasami, co daje lesistość na poziomie ok 6,5 %. To stosunkowo niewiele a dodatkowo zdecydowana większość z nich to lasy prywatne. Pozostałe grunty i nieużytki zajmują ogółem ok. 400 ha, czyli 5,5% ogólnej powierzchni gminy.

Główne rzeki przepływające przez teren Gminy to Wieprz, Pór, Gorajka i Łętownia. Istotnym elementem ekosystemu wodnego jest też położony na rzekach Wieprz i Por Zbiornik Nielisz, którego znaczna część znajduje się w północnej części gminy Sułów.

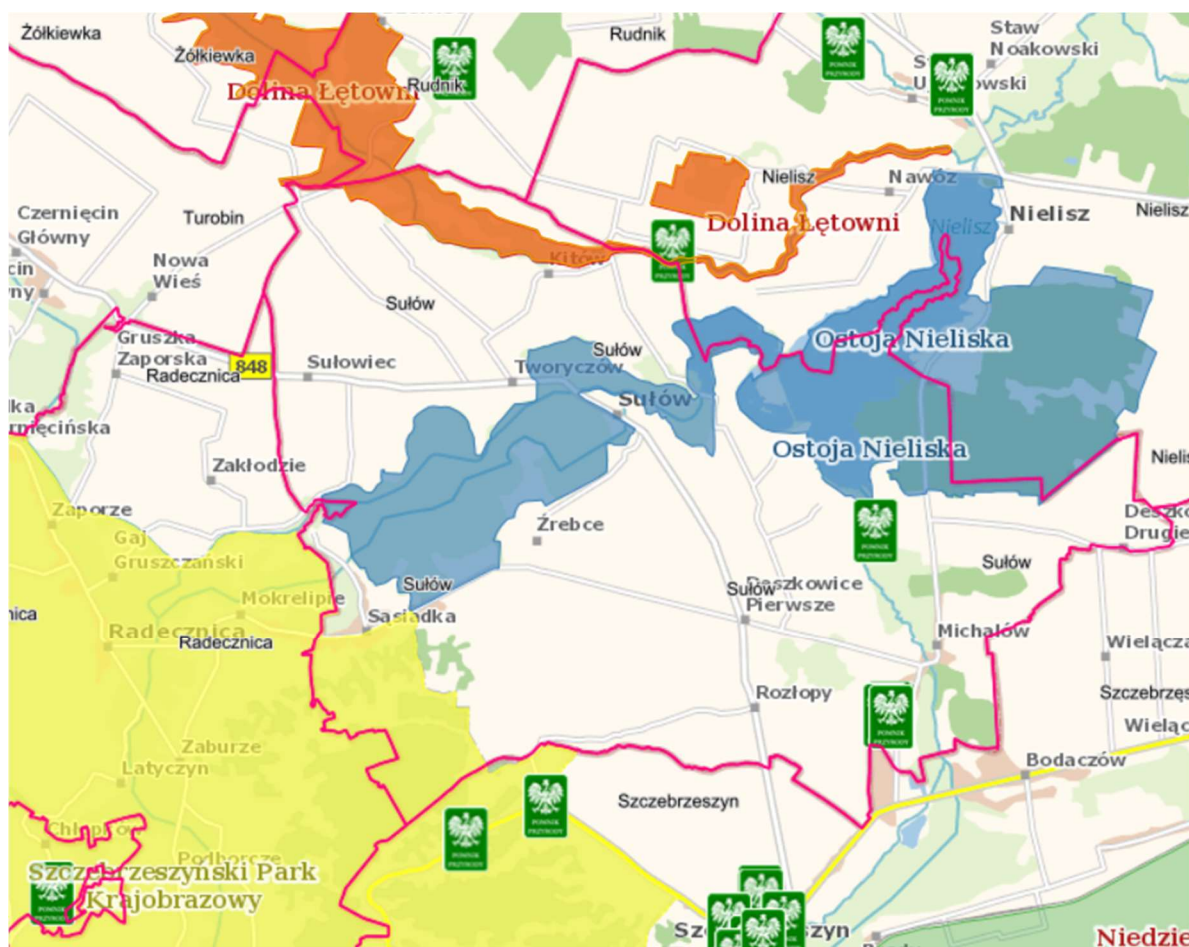
Obszar Gminy Sułów w znacznej części objęty jest obszarowymi formami ochrony przyrody. Znajdujący się na terenie gminy fragment Szczepreszyńskiego Parku Krajobrazowego obejmuje swoim zasięgiem południowo-zachodnią część Gminy. Ma on na celu zachowanie wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych oraz krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na terenie gminy zostały wyznaczone także dwa obszary Natura 2000:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Ostoja Nieliska (PLB060020) który obejmuje teren zbiornika zaporowego Nielisz oraz przylegający do niego od wschodu kompleks leśny "Las pod Rudą". Obszar ten jest jedną z największych i najważniejszych ostoi ptaków wodno-błotnych w regionie.
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Dolina Łętowni (PLH060040) który obejmuje dolinę rzeki Łętowni od wsi Wierzchowina (na zachodzie) do miejscowości Staw Ujazdowski (na wschodzie). Górny odcinek doliny to obszar rozległych torfowisk, w części użytkowanych ekstensywnie jako łąki kośne oraz eksploatowanych (wydobycie torfu), po części nieużytkowany. Dolny odcinek jest

Ponadto na terenie Gminy Sułów znajdują się trzy pomniki przyrody:

- Grupa drzew -4 Dęby szypułkowe (*Quercus robur*), które rosną wśród pól uprawnych nieopodal zabudowy wielorodzinnej w Michalowie.
- Aleja brzoźowo-klonowo-jesionowa, na którą pierwotnie składało się 260 szt. brzozy brodawkowatej (*Butela veruucosa*) oraz 168 szt. klonów jesionolistnych (*Acer negundo*). Aleja znajduje się w pasie drogowym przy drodze wojewódzkiej Nr 848 na trasie Turobin-Sułów-Szczepreszyn.
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), który rośnie na działce zabudowanej o nr ewidencyjnym 209/4 w miejscowości Deszkowice Pierwsze.

Mapa 4 Położenie Gminy Sułów na tle obszaru Natura 2000 i Szczębrzeszyńskiego Parku Krajobrazowego

źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>

Jakość powietrza na obszarze Gminy Sułów jest na dobrym poziomie, co wynika przede wszystkim z braku lokalnych źródeł, które mogłyby emitować znaczące ilości zanieczyszczeń do atmosfery. W tej sytuacji głównymi emitentami pozostają indywidualne źródła ciepła oraz urządzenia grzewcze opalane paliwem stałym związane z gospodarstwami domowymi. W granicach gminy nie odnotowano przekroczeń stężeń pyłów PM10 oraz PM2,5. Jednak brak odpowiednio gęstej sieci pomiarowej i sporadyczność dokonywanych w tym zakresie badań nie pozwalają na wyznaczenie obszarów o zróżnicowanym poziomie zanieczyszczenia powietrza.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa dotyczyła obecności dzikich wysypisk śmieci oraz szkodliwych dla zdrowia ludzi materiałów zawierających azbest. Wykazała ona, że spośród podobszarów rewitalizacji, koncentrację problemów środowiskowych wykazuje jedynie podobszar Sułów. Wprawdzie we wszystkich trzech podobszarach stwierdzono większą niż przeciętnie w całej gminie ilość wyrobów zawierających azbest (w tonach), a dodatkowo w podobszarach Sułów i Sąsiadka wyższy od przeciętnego jest też wskaźnik określający procentowy udział budynków pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków, ale generalnie teren ten podobnie jak cały region uważany jest za stosunkowo czysty i wolny od problemów środowiskowych. W całej gminie w okresie podlegającym analizie zidentyfikowano tylko jedno dzikie wysypisko śmieci.

Tabela 13.. Wskaźniki dotyczące problemów środowiskowych obszaru rewitalizacji.

Lp.	Wskaźnik	Rozłopy	Sułów	Średnia w Gminie
1	Liczba występujących dzikich wysypisk śmieci	-0,27	-0,27	-0,27
2	Ilość wyrobów zawierających azbest (w tonach)	0,02	0,32	0,16
3	% Udział budynków pokrytych azbestem w liczbie budynków ogółem	-0,36	0,82	0,06
4	Wskaźnik syntetyczny	-0,60	0,88	-0,05

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Tabela powyższa prezentuje wartość wskaźników syntetycznych wyliczonych metodą Perkala opisaną w rozdziale 5.1 *Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie*. Analiza danych, wg wartości z roku 2021 została przeprowadzona w procesie wyznaczania obszarów zdegradowanych. Wyliczenia są zawarte w „Raporcie diagnostycznym służącym wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów”, który stanowi załącznik do uchwały nr LV/34/2023 Rady Miejskiej w Sułowie z dnia 28 września 2023.

W tej sytuacji mieszkańcy obszaru rewitalizacji problemy środowiskowe postrzegają raczej w obszarach ściśle powiązanych z gospodarką rolną i wskazują na:

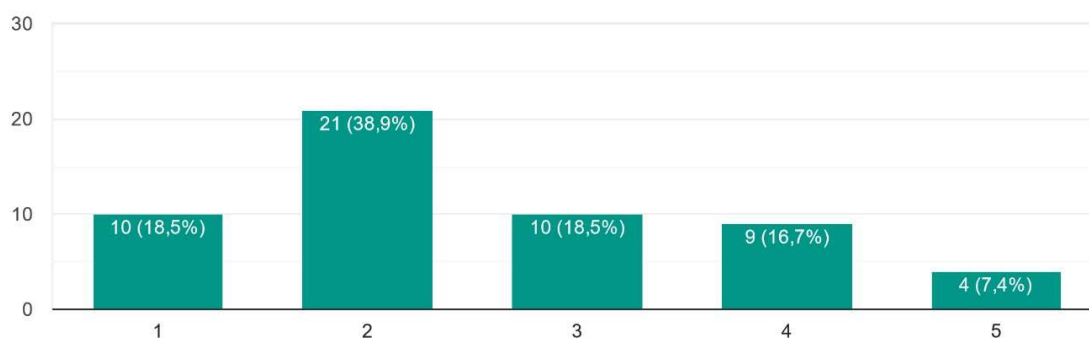
- degradację gleb,
- niedrożne rowy melioracyjne,
- niski stopień retencji powierzchniowej,
- zbyt intensywne rolnictwo

Jednocześnie respondenci przeprowadzonych na terenie gminy badań ankietowych bardzo pozytywnie oceniają inne elementy środowiska naturalnego i płynące z tego tytułu ewentualne zagrożenia dla rozwoju obszarów zdegradowanych. Przekroczenie standardów jakości środowiska (zanieczyszczenie środowiska naturalnego) jako realny, aktualny problem obszaru rewitalizacji postrzega zaledwie co czwarty ankietowany. 18,5% ankietowanych określiło problem jako umiarkowany, a ponad połowa badanych (57,4%), uważa że problem ten nie dotyczy wznaczonego obszaru gminy Sułów.

Ryc. 5. Problemy środowiskowe w obszarze zdegradowanym- przekroczenie standardów jakości środowiska. (1 - brak problemu; 5 - nasilone występowanie problemu).

Przekroczenie standardów jakości środowiska (zanieczyszczone środowisko naturalne)

54 odpowiedzi

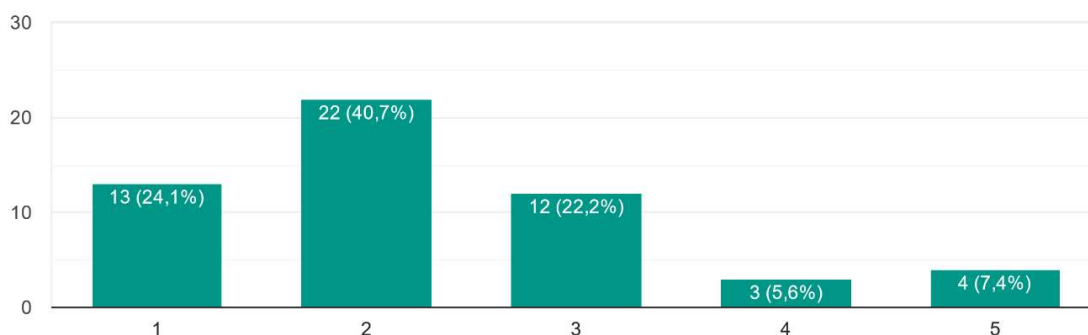
Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Bardzo podobnie jak w przypadku pytania dotyczącego przekroczeń standardów środowiska, odpowiedzi badanych rozkładały się w zakresie opinii co do jakości powietrza. Niską jakość powietrza, za problem umiarkowany uznało 22,26% ankietowanych, za nasilony 13%, zaś zdecydowana większość, bo aż 64,8% uznała o za mało istotny lub wręcz niewystępujący.

Ryc. 6 Problemy środowiskowe w obszarze zdegradowanym - niska jakość powietrza. (1 - brak problemu; 5 - nasilone występowanie problemu).

Niska jakość powietrza

54 odpowiedzi

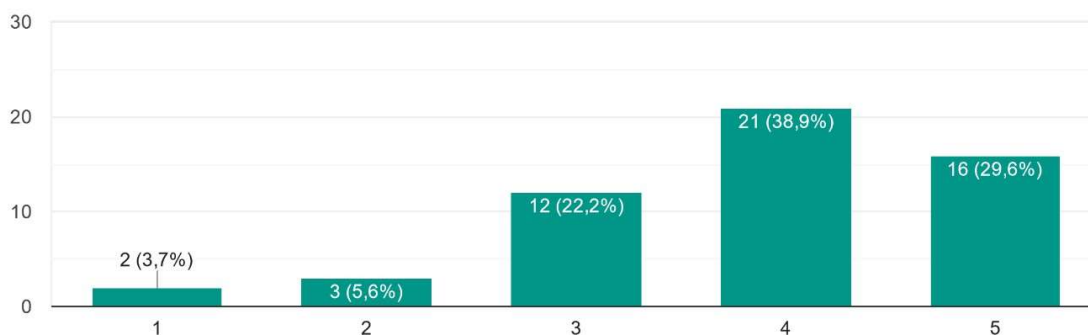
Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

Jednak fakt, że mieszkańcy dobrze oceniają aktualny stan środowiska na terenie rewitalizacji nie oznacza, że nie dostrzegają potrzeby podejmowania jakichkolwiek dodatkowych działań w tym zakresie. I tak na przykład 68,5% badanych uznało, że problemem wybranego obszaru rewitalizacji jest brak lub niedostateczna ilość rozwiązań opartych o odnawialne źródła energii, co może wpływać lokalnie na poziom zanieczyszczeń. Podkreślić jednak należy, że jest to problem z pogranicza sfery środowiskowej i technicznej. Wiąże się bowiem ściśle z dostępem do infrastruktury energetycznej, ciepłej i ciepłej wody użytkowej, a także efektywnością energetyczną budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej.

Ryc.7 Problem niedostatecznej ilości rozwiązań opartych o odnawialne źródła energii (pompa ciepła, panele solarne, panele fotowoltaiczne) zdaniem interesariuszy obszaru rewitalizacji. (1 - brak problemu; 5 - nasilone występowanie problemu).

Brak rozwiązań opartych o Odnawialne Źródła Energii w budynkach (pompa ciepła, panele solarne, panele fotowoltaiczne).

54 odpowiedzi

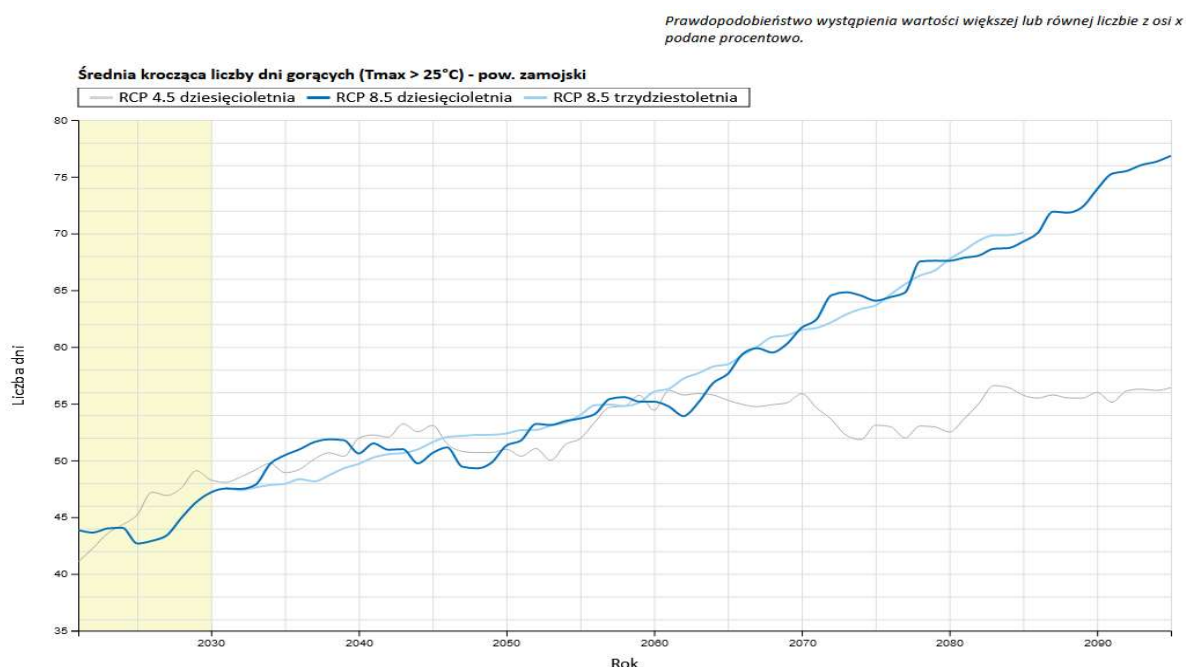

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

Niewątpliwie gmina Sułów a w tym także wyznaczone na jej terenie obszary rewitalizacji potrzebują działań mitygacyjnych i adaptacyjnych do zmian klimatu. Scenariusze klimatyczne opracowane w ramach projektu KLIMADA wskazują, że średnie roczne temperatury na obszarze powiatu zamojskiego wzrosną do końca wieku od 1,5 °C w wariacie optymistycznym, do 3,75 °C w wariacie pesymistycznym. Spowoduje to wzrost liczby dni upalnych oraz zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Poniższy rysunek prezentuje projekcję wzrostu w kolejnych dekadach liczby dni gorących na terenie powiatu zamojskiego. Rysunek prezentuje krzywe wskaźnika RCP (ang. Representative Concentrations Pathways). Nazwy poszczególnych RCP pochodzą od przypisanych im wartości globalnego wymuszenia radiacyjnego w górnych warstwach atmosfery, prognozowanego na koniec XXI w. (aktualnie 3 W/m²). Wielkość ta jest zależna od zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze (410 ppm CO₂ w 2020 r.).

Ryc.8 Liczba dni gorących w pow. zamojskim w latach 2020-2100

Źródło: klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze).

Rysunek prezentuje dwa poziomy wskaźnika RCP:

- RCP 4.5 – W tym scenariuszu zakłada się wprowadzanie nowych technologii w celu uzyskania wyższej niż obecnie redukcji emisji gazów cieplarnianych. W wyniku ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do końca wieku stężenie CO₂ osiągnie poziom ok. 540 ppm i wymuszenia radiacyjnego 4.5 [W/m²]. Wzrost średniej temperatury globalnej wyniesie ok. 2.5° pod koniec XXI w. Jest to tzw. wariant optymistyczny.
- RCP 8.5 – W tym scenariuszu zakłada się utrzymanie aktualnego tempa wzrostu emisji gazów cieplarnianych. Pod koniec wieku zakłada się osiągnięcie poziomu stężeń CO₂ ok. 940 ppm oraz wymuszenia radiacyjnego 8.5 [W/m²]. Średnia temperatura Ziemi wzrośnie o 4.5° pod koniec XXI w. Jest to tzw. wariant pesymistyczny zakładający nieodwracalną destabilizację klimatu Ziemi.

Dla RCP 8.5 dodatkowo wyliczono średnie 10-letnie i 30-letnie. Dłuższy okres, dla którego liczy się średnią daje mniejsze wahania liczby dni gorących.

Utwardzone, uszczelnione nawierzchnie, niesprawne systemy melioracyjne, coraz bardziej intensywna gospodarka rolna, stwarzają jeszcze jeden problem – ograniczają zdolność retencyjną. W przypadku intensywnych opadów stanowią zagrożenie dla wystąpienia lokalnych podtopień.

Tak więc identyfikowane na terenie gmin Sułów problemy środowiskowe związane są w znacznej mierze z gospodarką rolną, podczas gdy rewitalizacja prowadzona będzie na terenach zurbanizowanych. W tym obszarze o ewentualnych barierach rozwojowych i problemach można mówić wyłącznie w odniesieniu do podobszaru Sułów i tylko w kontekście ilości wyrobów zawierających azbest i wykorzystanych w budownictwie we wciąż użytkowanych budynkach.

Oceniając bardzo wysoko aktualny stan środowiska naturalnego należy mieć na uwadze potrzebę podejmowania działań w kierunku pełniejszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wdrażania rozwiązań zapobiegających skutkom zmian klimatycznych. Konieczność realizowania tego typu przedsięwzięć wynika z obowiązku dbałości o środowisko nie tylko w kontekście lokalnym ale też i z potrzeby wizerunkowej – ugruntowania opinii o obszarze rewitalizacji jako miejscu o wyjątkowych walorach środowiskowych.

5.3.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przestrzenny układ gminy Sułów został ukształtowany poprzez naturalne warunki środowiska przyrodniczego oraz historyczny rozwój osadnictwa. Większość jednostek osadniczych ukształtowana została w okresie XVI –XIX wieku, wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych oraz dolin rzecznych i ma zabudowę zwartą lub skupioną. Wiek XX to rozwój zabudowy kolonijnej, powstałej na skutek reform rolnych głównie z 1944 roku oraz późniejszych wtórnych podziałów.

Zabudowa mieszkaniowa ukształtowana została w oparciu o rolniczą funkcję gminy. Dominuje więc budownictwo charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego pod względem formy i funkcji, na które składają się: budynek mieszkalny jednorodzinny i towarzysząca mu zabudowa związana z działalnością rolniczą prowadzoną przez jego mieszkańców. Na terenie gminy Sułów, występuje ponadto zabudowa jednorodzinna, a także, choć głównie poza obszarem rewitalizacji, wielorodzinna i letniskowa (rekreacji indywidualnej).

Główną oś infrastruktury komunikacyjnej na obszarze gminy Sułów stanowi droga wojewódzka nr 848, która biegnie przez obszar gminy na odcinku o długości 12,1 km i łączy drogę krajową numer 74 z drogą wojewódzką nr 835 km. Sieć połączeń drogowych uzupełniają drogi powiatowe, których łączna długość wynosi 37,9 km oraz gminne o łącznej długości 76 km.

Mapa 5 Sieć dróg na obszarze gminy Sułów

Źródło: <https://sulow.e-mapa.net>

Podstawą do analizy wskaźnikowej określającej stopień rozwoju poszczególnych sołectw oraz poziom zaspokojenia potrzeb ich mieszkańców w sferze przestrzenno-funkcjonalnej były wskaźniki takie jak: średnia odległość od przychodni POZ; średnia odległość od przystanku komunikacji publicznej; średnia odległość do infrastruktury sportowej (orlik, siłownia napowietrzna itp.); liczba placówek opieki zdrowotnej; liczba miejsc w żłobkach; liczba obiektów kultury; odsetek dróg i chodników wymagających generalnych remontów; stopień degradacji przestrzeni publicznych (% zdegradowania w całości przestrzeni publicznej); liczba linii komunikacji zbiorowej obsługujących dany obszar. Wyniki analizy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Wskaźniki dotyczące negatywnych zjawisk sfery przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji.

Lp.	Wskaźnik	Rozłopy	Sulów	Sąsiadka
1	Średnia odległość od przychodni POZ	-0,42	-0,86	1,82
2	Średnia odległość od przystanku komunikacji publicznej	1,70	-0,72	-0,24
3	Średnia odległość do infrastruktury sportowej (orlik, siłownia napowietrzna itp.)	0,25	-1,64	-0,38
4	Liczba placówek opieki zdrowotnej (stymulanta)	0,38	0,38	0,38
5	Liczba obiektów kultury (stymulanta)	0,27	-3,74	0,27
6	Odsetek dróg i chodników wymagających generalnych remontów	0,03	0,03	1,03
7	Stopień degradacji przestrzeni publicznych (% zdegradowania w całości przestrzeni publicznej)	0,11	0,01	-0,20
8	Liczba linii komunikacji zbiorowej obsługujących dany obszar (stymulanta)	-0,36	-0,57	-0,17
9	Wskaźnik syntetyczny	1,97	-7,12	2,51

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

Jak wynika z powyższego zestawienia, na wyznaczonych do rewitalizacji podobszarach Rozłopy i Sąsiadka stwierdzono szczególną koncentrację problemów przestrzenno-funkcjonalnych. Również w sołectwie Sulów, mimo iż wskaźnik syntetyczny dla tego obszaru nie wskazuje na koncentrację problemów przestrzenno-funkcjonalnych na tym terenie, to niektóre z analizowanych wskaźników, przyjęły wartości mniej korzystne niż średniej dla całej gminy.

Przeprowadzone rozpoznanie w zakresie stan i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej wskazuje, że stan dróg i chodników na całym obszarze rewitalizacji (we wszystkich podobszarach) jest zły. Podobnie stopień degradacji przestrzeni publicznej w sołectwach Rozłopy i Sulów jest wyższy niż przeciętnie w całej gminie.

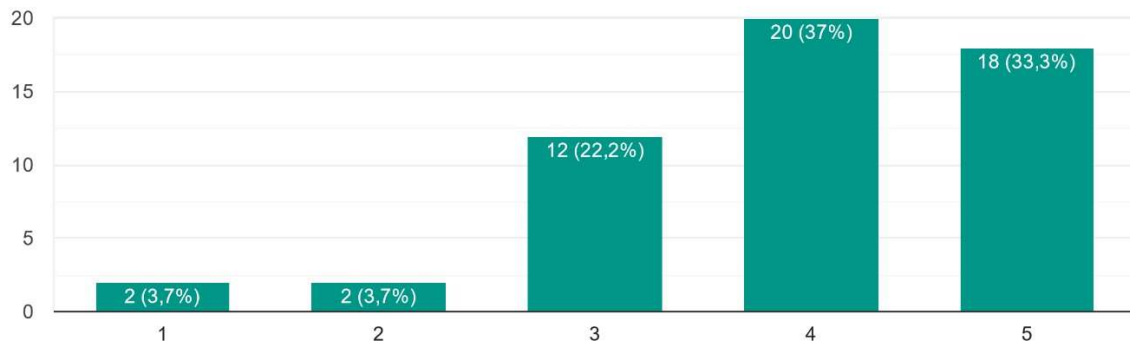
Słabo na tle pozostałych miejscowości gminy Sułów prezentują się także wskaźniki obrazujące dostępność mieszkańców obszaru rewitalizacji do placówek opieki zdrowotnej czy infrastruktury sportowej.

Obraz wyłaniając się z analizy wskaźnikowej w znacznej mierze pokrywa się z tym, jak niedobory w sferze przestrzenno-funkcjonalnej postrzega lokalna społeczność. W trakcie przeprowadzonego badania ankietowego 70,3% respondentów było zdania, że problemem obszaru rewitalizacji jest niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (np. przedszkola i szkoły, obiekty służby zdrowia, instytucje kultury).

Ryc. 9 Ocena stopnia nasycenia obszaru rewitalizacji infrastrukturą społeczną (taką jak przedszkola i szkoły, obiekty służby zdrowia, instytucje kultury, ośrodki sportowe i rekreacyjne itp.) zdaniem mieszkańców. (1 - brak problemu; 5 - duży problem wynikający z braku infrastruktury).

Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (np. przedszkola i szkoły, obiekty ochrony zdrowia, instytucje kultury, ośrodki sportowe i rekreacyjne itp.)

54 odpowiedzi

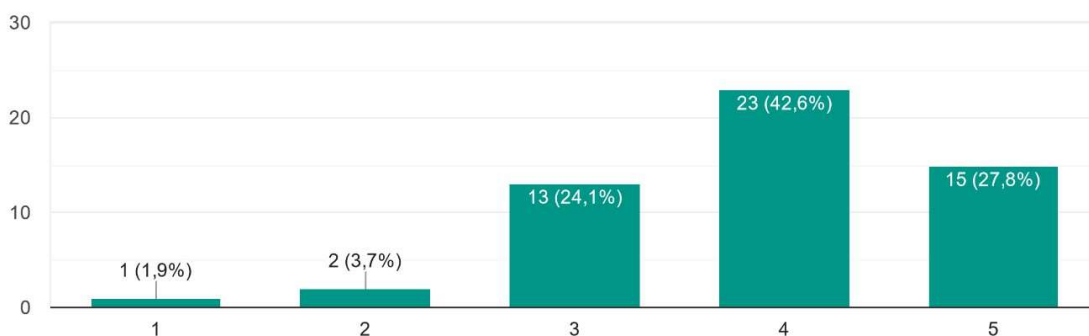
Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Niemal identyczny odsetek ankietowanych wskazał, że problemem obszarów zdegradowanych jest również brak lub niska jakość terenów publicznych. Tego zdania było 70,4% osób, które wypełniły formularz ankietowy.

Ryc. 10. Stopień nasycenia i jakość terenów publicznych obszaru rewitalizacji (np. tereny zielone, parki, skwery, miejsca rekreacyjno-wypoczynkowe itp.) zdaniem mieszkańców. (1 - brak problemu; 5 - duży problem wynikający z braku lub bardzo niskiej jakości terenów publicznych)

Brak lub niska jakość terenów publicznych (np. tereny zielone, parki, skwery, miejsca rekreacyjno – wypoczynkowe itp.)

54 odpowiedzi

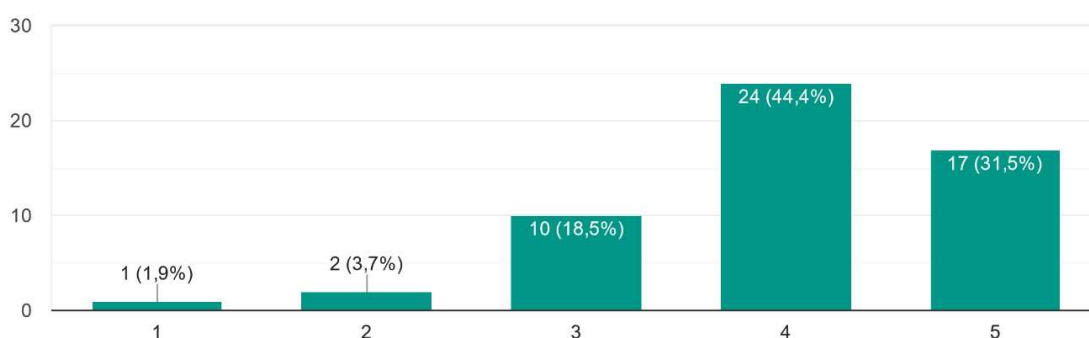
Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sułów

Jednak najwięcej spośród respondentów (blisko 76 %) wskazało na występowanie na obszarze rewitalizacji problemów w zakresie niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej. Braki infrastrukturalne i funkcjonalne w tym zakresie, w sposób bezpośredni wpływają na zagrożenie wykluczeniem komunikacyjnym, które to zagrożenie jest obecnie postrzegane jako jeden z najpoważniejszych problemów. Dzieje się tak przede wszystkim z uwagi na jego ścisłe powiązania z licznymi problemami w sferze społecznej i gospodarczej wynikające z ograniczeń w dostępności do rynku usług społecznych i szerokiego rynku prac.

Ryc. 11 . Poziom obsługi komunikacyjnej obszaru rewitalizacji zdaniem mieszkańców. (1 – brak problemu; 5 – nasilone występowanie problemu)

Niski poziom obsługi komunikacyjnej (w tym dostęp do środków komunikacji publicznej, sieci drogowej, ciągów i przejść pieszych itp.)

54 odpowiedzi

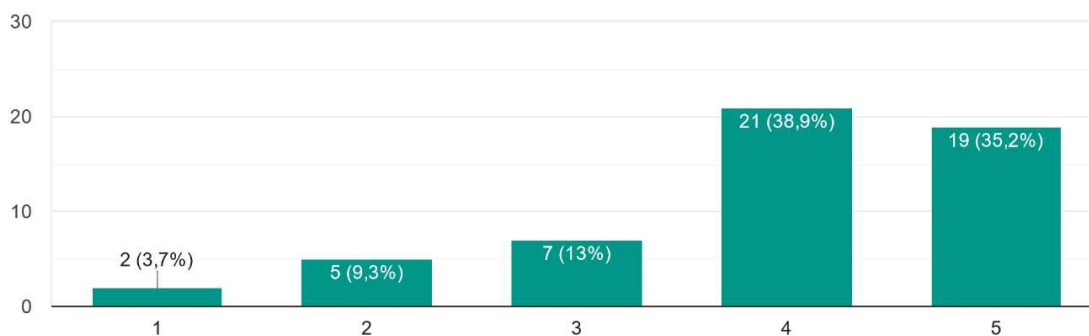
Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

Wysoki pozostaje też odsetek osób, które uważają, że funkcjonujące obecnie rozwiązania urbanistyczne nie są dostosowane do aktualnych potrzeb i zmieniających się funkcji obszaru (np. brak jest rozwiązań ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu, brakuje parkingów itp.).

Ryc. 12 Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się potrzeb i funkcji obszaru (1– brak problemu; 5 – nasilone występowanie problemu)

Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. brak ograniczenia hałasu, brak parkingów itp.)

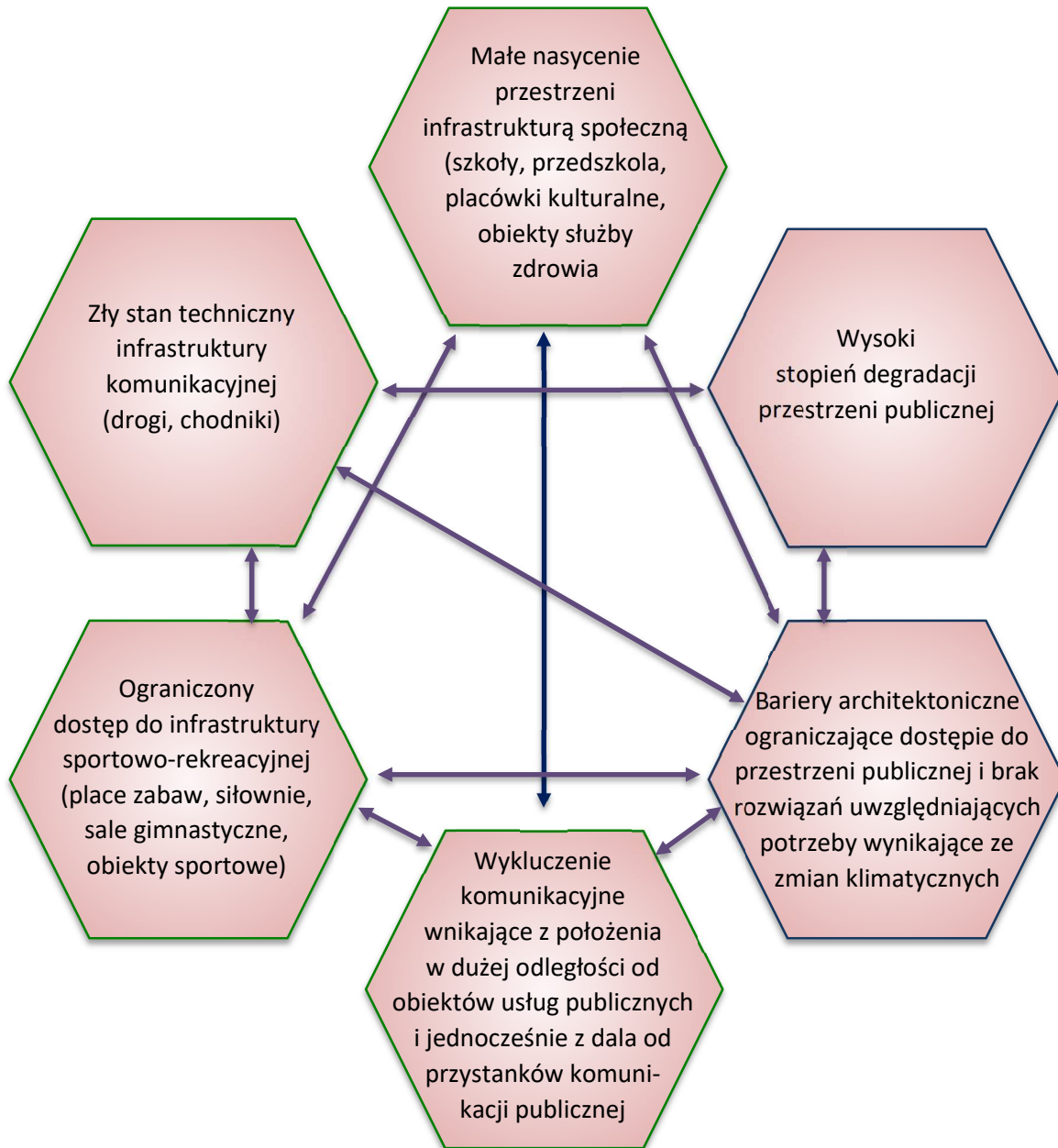
54 odpowiedzi

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

Ryc. 13 Podsumowanie głównych problemów w przestrzenno-funkcjonalnej występujących na obszarze rewitalizacji wraz z ich wzajemnymi powiązaniami

Źródło: Opracowanie własne

5.3.5 Sfera techniczna

Sferę techniczną należy analizować w powiązaniu ze sferą przestrzenno-funkcjonalną. W obszarze rewitalizacji szczególna koncentracja problemów technicznych występuje jedynie w podobszarze Sąsiadka. W pozostałych podobszarach analiza wskaźnikowa nie wykazała stanu kryzysowego.

Problemy sfery technicznej często związane są ze stanem obiektów zabytkowych i potrzebą ich renowacji. Na obszarze gminy Sułów znajdują się liczne obiekty o znaczeniu historycznym i kulturowym, które składają się na dziedzictwo kulturowe tego rejonu. Najcenniejsze z nich, zostały wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego. Jednak z siedmiu tego typu obiektów, tylko jeden położony jest w obszarze rewitalizacji. Jest to grodzisko z wałami ziemnymi we wsi Sąsiadka.

Tak więc wśród nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego nie ma takich, które aktualnie pełniłyby funkcje obiektów użyteczności publicznej. Z uwagi na skromną reprezentację zabytków zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji, analiza problemów sfery technicznej koncentrowała się na ocenie stanu i potrzeb w zakresie pozostałej infrastruktury. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji dokonano analizy występowania negatywnych zjawisk technicznych, w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Analizę wskaźnikową na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych oparto o następujące parametry: liczbę budynków użyteczności publicznej, liczbę wymagających remontu obiektów zabytkowych, odsetek wymagających remontu obiektów użyteczności publicznej, liczba budynków użyteczności publicznej zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, odsetek obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji, odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej.

Na terenie gminy Sułów nie ma infrastruktury gazowej. Mieszkańcy korzystają z gazu propan – butan rozprowadzanego w butlach.

Gmina Sułów posiada dobrze rozbudowaną sieć wodociągową. Jest ona zasilana w wodę z gminnego, dwustudniowego ujęcia znajdującego się w miejscowości Sąsiadka. Łączna długość przewodów z przyłączami wynosi 119,1 km. Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej w gminie na koniec 2020 wynosiła 3705, co stanowi 84,2% ogółu mieszkańców. Przyłącze do sieci wodociągowej posiada 85,76% budynków mieszkalnych. Znacznie gorzej wygląda sytuacja w zakresie możliwości korzystania z sieci kanalizacyjnej zbiorczej. Przyłącze do sieci kanalizacyjnej posiada 1% budynków mieszkalnych, a z sieci kanalizacyjnej w gminie na koniec 2020 roku korzystało 408 osób co stanowi 9,27% ogółu mieszkańców.

Tabela 15. Wskaźniki dotyczące natywnych zjawisk sfery technicznej obszaru rewitalizacji

Lp.	Wskaźnik	Rozłopy	Sulów	Sąsiadka
1	Liczba budynków użyteczności publicznej (stymulanta)	-0,41	-3,02	-0,41
2	Liczba wymagających remontu obiektów zabytkowych	-0,30	-0,18	-0,30
3	Odsetek wymagających remontu obiektów użyteczności publicznej	0,94	0,94	0,94
4	Liczba budynków użyteczności publicznej zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (stymulanta)	0,46	-3,02	0,46
5	Odsetek obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	0,31	-0,40	0,31
6	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (stymulanta)	-1,53	1,19	-0,79
7	Wskaźnik syntetyczny	-0,53	-6,89	0,22

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

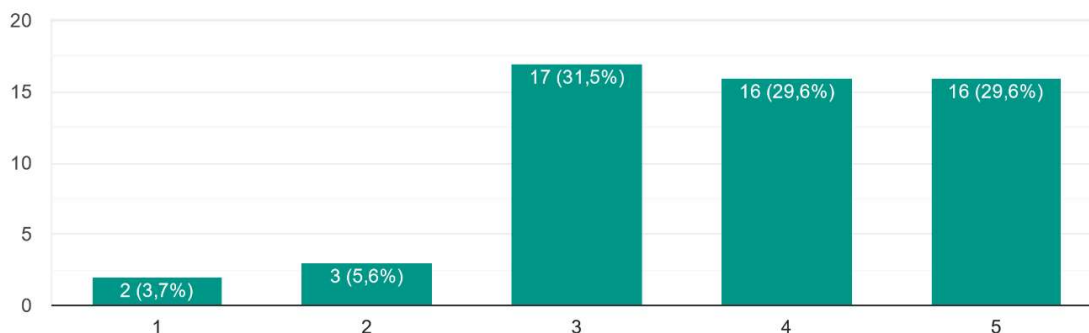
Jak wynika z powyższego zestawienia cechą charakterystyczną obszaru rewitalizacji jest wysoki odsetek obiektów użyteczności publicznej wymagających remontu oraz mała liczba budynków użyteczności publicznej zapewniających dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami.

Wyniki badań ankietowych wykazały, że zdaniem mieszkańców istotnym problemem na obszarze rewitalizacji w sferze technicznej pozostaje zły stan budynków użyteczności publicznej. Ocena ta jest więc potwierdzeniem wyników analizy wskaźnikowej. Podkreślić jednak należy, że w tym wypadku znaczący jest również odsetek (31,5%) osób, które dostrzegają ten problem, ale postrzegają go jako umiarkowanie istotny.

Ryc. 14 Zły stan techniczny budynków (w tym budynków mieszkalnych) zdaniem mieszkańców obszaru rewitalizacji (1 – brak problemu; 5 – nasilone występowanie problemu)

Zły stan techniczny budynków (w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym)

54 odpowiedzi

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Sulów

Zły stan budynków użyteczności publicznej, ale też i budynków mieszkalnych często wiąże się też z brakami w zakresie ich termomodernizacji. W przypadku mieszkań jest to jednym z czynników przyczyniających się do ubóstwa energetycznego. Elementem termomodernizacji może być wymiana źródeł ciepła na zgodne z obowiązującymi normami emisji zanieczyszczeń lub wykorzystanie odnawialnych źródeł ciepła które respondenci ocenili na niewystarczające.

Dodatkowo interesariusze wskazali na nierozwiniętą sieć światłowodową i słaby zasięg Internetu.

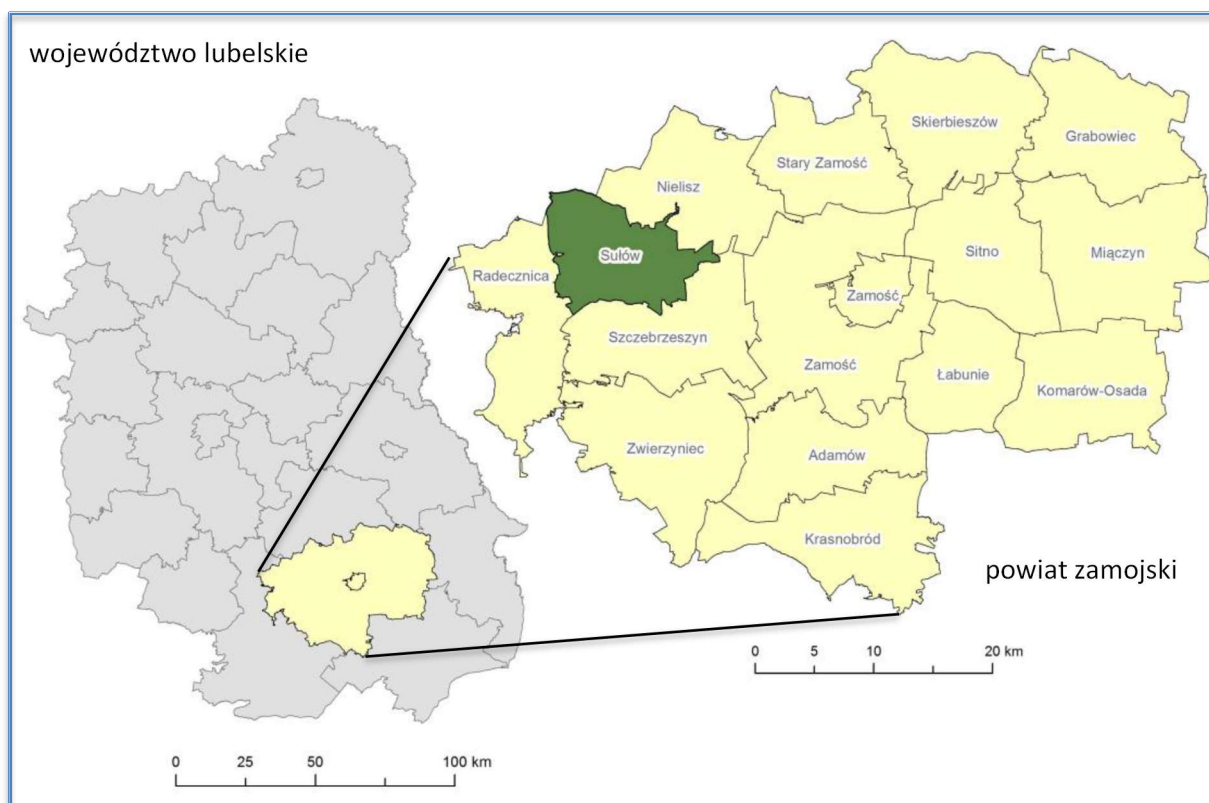
Podsumowując problemy sfery technicznej należy podkreślić, że stan kryzysowy w tym zakresie stwierdzony został jedynie w sołectwie Sąsiadka. Najważniejszym problemem jest stosunkowo duża ilość wymagających remontu obiektów użyteczności publicznej. Jest to zresztą cecha wspólna dla wszystkich trzech podobszarów. Ściśle wiąże się z nią konieczność usunięcia wciąż jeszcze częstych barier architektonicznych ograniczających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Istotnym problemem pozostaje też odsetek obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji

5.4 Identyfikacja potrzeb rozwojowych i potencjałów gminy i obszaru rewitalizacji.

Lokalizacyjny i ludność

Gmina Sułów jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa lubelskiego, w powiecie zamojskim. Od północy graniczy z gminami Rudnik (powiat krasnostawski) i Nielisz (powiat zamojski), od zachodu z gminami Turobin (powiat biłgorajski) i Radecznica (powiat zamojski), a od południa i wschodu z gminą miejsko-wiejską Szczepieszyn (powiat zamojski).

Mapa 6. Położenie gminy Sułów na tle województwa lubelskiego i powiatu zamojskiego

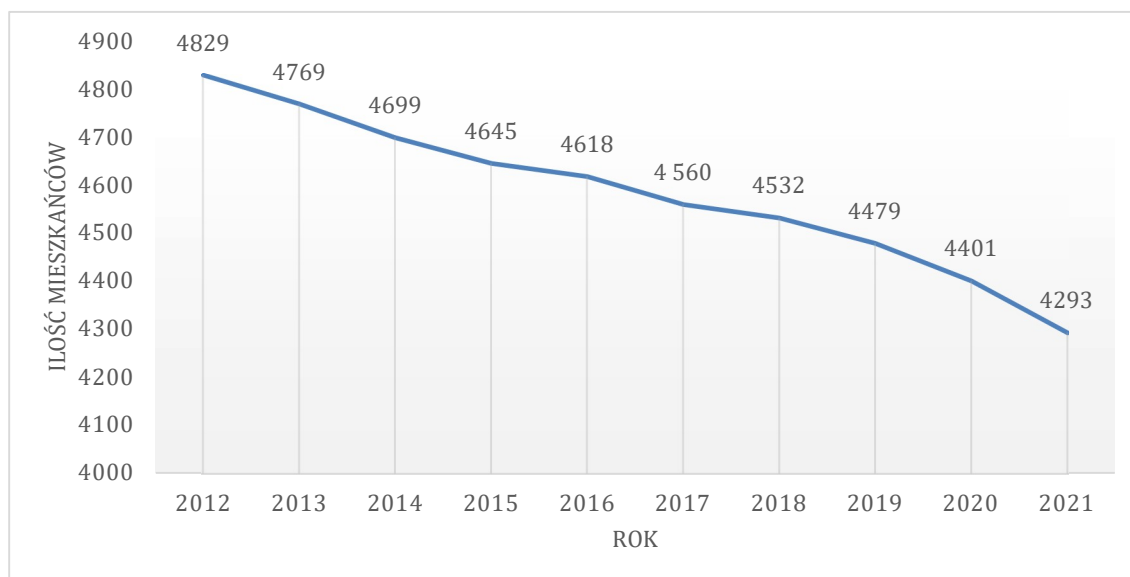
Źródło: Materiały własne

Gmina Sułów zajmuje obszar 93,48 km², co stanowi niemal 5% powierzchni powiatu zamojskiego oraz 0,37% powierzchni województwa lubelskiego. Powierzchnia gminy Sułów jest mniejsza niż przeciętna powierzchnia gminy wiejskiej w województwie lubelskim. Siedzibą gminy jest miejscowość Sułów, oddalona o 21 km od Zamościa - siedziby powiatu i 70 km od Lublina - stolicy województwa lubelskiego. Od stolicy kraju – Warszawy, Sułów dzieli 245 km.

Gminę Sułów tworzy 15 sołectw: Deszkowice Pierwsze, Deszkowice Drugie, Kitów, Kulików, Michalów, Rozłopy, Rozłopy Kolonia, Sąsiadka, Sułowiec, Sułów, Sułów Kolonia, Sułówek, Tworczyów, Źrebce, Kawęczyn Kolonia. W sumie na koniec 2020 roku mieszkało tu ponad 4400 osób (wg danych własnych Urzędu Gminy Sułów 4476 osób, a dla porównania wg danych GUS: 4401 osób). Tym samym, średnia gęstość zaludnienia kształtowała się na poziomie 48 osób/km² i była niższa zarówno od średniej dla powiatu zamojskiego (56 osób/km²), średniej województwa lubelskiego (83 osoby/km²), jak i średniej dla całego kraju 122 osoby/km².

Niestety od dłuższego już czasu potencjał demograficzny gminy Sułów stale maleje. Spadek liczby mieszkańców jest wynikiem zarówno ujemnego przyrostu naturalnego (większej ilości zgonów niż żywych urodzeń), jak i ujemnego salda migracji (więcej osób na stałe wyjeżdża z gminy, niż osiedla się na jej terenie).

Ryc. 15 Ilość mieszkańców gminy Sułów w ostatniej dekadzie wg danych GUS.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Od roku 2017 nie tylko ubywa mieszkańców gminy Sułów ale, co jeszcze bardziej niepokojące, tempo depopulacji z roku na rok rośnie.

Tabela 16. Zmiany ilość mieszkańców gminy Sułów w stosunku do lat poprzednich wg danych GUS

Rok	ilość mieszkańców gminy Sułów	zmiana w stosunku do roku poprzedniego [ilość mieszkańców]	Tempo zmian w stosunku do roku poprzedniego [%]
2017	4 560		
2018	4532	-28	0,61
2019	4479	-53	1,17
2020	4401	-78	1,74
2021	4293	-108	2,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gmina Sułów, podobnie jak całe województwo lubelskie dotknięta jest szeregiem negatywnych zjawisk demograficznych, które od lat ulegają pogłębieniu. Obok wskazanego powyżej wysokiego ubytku ludności, niekorzystne zmiany zachodzą również w strukturze ludności. Wiążą się one, z rosnącym udziałem osób starszych wśród wszystkich mieszkańców oraz pogarszającym się wskaźnikiem obciążenia demograficznego (stosunek liczby dzieci w wieku 0-14 lat i osób w wieku

powyżej 65 lat do liczby osób w wieku 15-64 lata). Na przestrzeni ostatniej dekady wskaźnik ten wzrósł w gminie Sułów z 20,32% do 21,68% i był wyższy od średniej wartości dla całego województwa (19,1%). Sytuację dodatkowo pogarsza fakt, że osób w wieku przedprodukcyjnym jest aż o 10,3% mniej niż ludzi w wieku poprodukcyjnym, co świadczy niekorzystnie o witalności gminy.

Zmiany w sferze demograficznej mają swoje konsekwencje w sferze społecznej i gospodarczej. Zmieniają się bowiem potrzeby znaczącej części mieszkańców. Rośnie zapotrzebowanie na usługi służb zdrowia i usługi opiekuńcze w stosunku do osób starszych. Maleje liczba dzieci w wieku szkolnym. Dodatkowo potrzeb te musi zaspokajać coraz mniejsza grupa osób w wieku. Z kolei w gospodarce najbardziej odczuwalne są problemy związane z niekorzystnie zmieniającymi się proporcjami osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W systemie emerytalny coraz mniejsza grupa osób w wieku produkcyjnym odpowiedzialna jest za wypracowanie środków niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb emerytalnych stale rosnącej grupy osób w wieku poprodukcyjnym. W wielu gałęziach gospodarki (w tym w dominującym na terenie gminy Sułów rolnictwie) zaczyna brakować rąk do pracy. Zjawiska takie jak starzenia się społeczeństwa stanowią więc istotne wyzwanie tak na poziomie gminy jak i regionu i całego kraju.

Niestety prognozy demograficzne wskazują, że identyfikowane aktualnie negatywne tendencje nadal będą się utrzymywać, co w dłuższej perspektywie może skutkować pogłębianiem problemów społecznych i gospodarczych.

Potencjał ludzki nie wynika rzecz jasna jedynie z wielkości populacji. Mieszkańcy gmin Sułów, w tym również mieszkańcy wyznaczonych do rewitalizacji sołectw Rozłopy, Sąsiadka i Sułów, to osoby głęboko osadzone w lokalnej i regionalnej tradycji, ale otwarte na potrzeby i możliwości wprowadzania zmian wynikających z postępu technicznego i cywilizacyjnego. Potrafiące przy tym wykorzystać dorobek wcześniejszych pokoleń i endogeniczne potencjały miejsca w którym żyją. Bazą do przewyższania problemów może być współpraca różnych środowisk: samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, lokalnych liderów, przedsiębiorców i zwykłych mieszkańców .

Historia i dziedzictwo kulturowe

Niewątpliwym potencjałem obszaru rewitalizacji i całej gminy Sułów jest wielowiekowa historia i zabytki. Na obszarze gminy Sułów znajdują się liczne obiekty o znaczeniu historycznym i kulturowym, które składają się na dziedzictwo kulturowe tego rejonu. Obwieszczeniem nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 31 stycznia 2025r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego najbardziej wartościowe z pośród nich zostały wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego.

Tabela 17. Obiekty zabytkowe z terenu gminy Sułów wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków.

Lp.	Lokalizacja	Obiekt	Rejestr zabytków
1	Kitów	cmentarz wojenny z I Wojny Światowej,	A/1552
2	Michałów	zespół szkolny: budynek szkolny, zielen towarzysząca zabudowie,	A/546
3	Michałów	budynek maneżu	A/545

4	Michałów	elektrownia wodna (w granicach murów zewnętrznych), wraz z urządzeniami spiętrzającymi	A/543
5	Michałów Pałac („Klemensów”)	zespół pałacowo-parkowy: pałac, oranżeria, dom emerytów, dom odźwiernego- tzw. czerwony domek, park,	A/544
6	Tworyczów	kościół pw. św. Piotra i Pawła (w gran. murów zewn.), dzwonnica	A/1514
7	Sąsiadka	grodzisko z wałami ziemnymi	C/85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Obwieszczenia nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 31 stycznia 2025r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego

Z pośród zabytków umieszczonych w wykazie konserwatora wojewódzkiego, w obrębie obszaru rewitalizacji znajduje się grodzisko Sutiejsk z wałami ziemnymi zlokalizowane we wsi Sąsiadka. Pochodzi ono prawdopodobnie z XI-XII w. i stanowi pozostałość historycznego, jednego z tzw. Grodów Czerwieńskich, położonych na średniowiecznym szlaku łączącym Kijów z Krakowem. Dzięki wieloletnim badaniom archeologicznym gród w Sąsiadce pozostaje jednym z najdokładniej przebadanych grodzisk na Zamojszczyźnie i stanowi największą archeologiczną atrakcją regionu. W połowie lipca odbywa się tu Piknik Archeologiczny, który ściąga liczną rzeszę mieszkańców i turystów. Goście mają okazję zobaczyć występy grup rekonstrukcyjnych, pokazy tradycyjnego rzemiosła, występy zespołów ludowych, wystawy rękodzieła czy posmakować tradycyjnej kuchni. Od kilku lat aktywnie działa tu grupa rekonstrukcyjna - Drużyna Grodu Sutiejsk.

Dziedzictwo historyczne może i powinno stanowić jeden z potencjałów wykorzystywanych do rozwoju gospodarczego bazującego na zrównoważonej turystyce. Może też stanowić ważny aspekt budowania lokalnej tożsamości i wzmacniania integracji społecznej – element niezbędny przy ograniczaniu negatywnych zjawisk w sferze demograficznej związanych z migracją zwłaszcza osób młodych.

Placówki edukacyjne

Gmina Sułów jest organem prowadzącym dla trzech szkół podstawowych:

1. Szkoła Podstawowa w Tworyczowie, w skład której wchodzi oddział przedszkolny i 7 oddziałów szkoły podstawowej
2. Szkoła Podstawowa w Michowie, w skład której wchodzi 2 oddziały przedszkolne i 8 oddziałów szkoły podstawowej
3. Szkoła Podstawowa w Sułowie, w skład której wchodzi 2 oddziały przedszkolne i 10 oddziałów szkoły podstawowej

Jak wynika z powyższego zestawienia tylko ostatnia placówka ma swoją siedzibę na obszarze rewitalizacji. Jednocześnie jest to placówka największa zarówno jeśli chodzi o liczbę uczęszczających do niej dzieci i uczniów, jak i kadry pedagogicznej sprawującej nad nimi opiekę.

Tabela 18. Wielkość placówek edukacyjnych w gminie Sułów (dane za rok szkolny 2021/2022)

Wyszczególnienie	Szkoła Podstawowa w Tworyczowie	Szkoła Podstawowa w Michalowie	Szkoła Podstawowa w Sułowie
Liczba oddziałów przedszkolnych	1	2	2
Liczba oddziałów szkoły podstawowej	7	8	10
Liczba dzieci - oddział przedszkolny	9	27	43
Liczba uczniów - szkoła podstawowa	51	84	116
Liczba nauczycieli	10	18	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Sułowie

Zespół Szkół w Sułowie jako jedyna placówka na terenie gminy posiada oprócz boiska sportowego salę gimnastyczną, z której korzystają także uczniowie z pozostałych placówek. Na terenie Szkoły Podstawowej w Michalowie znajduje się boisko wielofunkcyjne, a każda z trzech szkół posiada place zabaw.

Wszystkie szkoły podstawowe w gminie, w tym również ta działająca w obszarze rewitalizacji, poza realizacją programów nauczania, prowadzą również inne projekty edukacyjne i społeczne podnoszące kompetencje najmłodszych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Instytucje prowadzące działalność kulturalną

Najważniejszą i największą instytucją działającą w obszarze kultur na terenie gminy Sułów i obszaru rewitalizacji jest Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksy Poździk w Sułowie wraz z dwiema bibliotekami filialnymi w Sąsiadce i w Michalowie. Aktualnie biblioteka w Sułowie dysponuje zmodernizowanym lokalem, który stwarza dogodne warunki do gromadzenia i udostępniania zbiorów oraz do zaspokajania kulturalnych, informacyjnych i edukacyjnych potrzeb mieszkańców.. Ważnym potencjałem tej jednostki są zaangażowane w jej działalność osoby. W 2011 r. biblioteka w partnerstwie z Miejsko–Gminną Bibliotekę w Szczebreszynie oraz Gminnymi Bibliotekami w Skierbieszowie i Radecznicy przystąpiła do Programu Rozwoju Bibliotek.

Gminna Biblioteka Publiczna im. Feliksy Poździk w Sułowie jest aktualnie jedyną instytucją kultury na terenie gminy Sułów, która została wpisana do Rejestru Instytucji Kultury. Niemniej działalność kulturalna jest również realizowana przez inne placówki organizacje. Jedną z nich jest założona w 2016 r. Gminna Grupa Artystyczna, która zrzesza wszystkie osoby zainteresowane rozwojem kulturalnym gminy Sułów.

Do realizacji zadań z obszaru kultury wykorzystywane są również budynki Ochotniczych Straży Pożarnych i remizo-świetlice. Są to jednak obiekty wielofunkcyjne a przez to nie zawsze odpowiednio przystosowane i wyposażone. Problemem jest również ich stan techniczny.

Skromne zasoby lokalowe oraz deficyty w wyposażeniu instytucji kultury, ograniczają w istotny sposób możliwość realizacji oferty kulturalnej na terenie gminy i obszaru rewitalizacji. Wiele cyklicznych wydarzeń kulturalnych odbywa się poza obszarem rewitalizacji. Są to między innymi: Festiwal Twórczości Patriotyczno-Chrześcijańskiej w Tworyczowie, uroczystości rocznicowe w Kitowie połączone z biegiem pamięci, czy Festyn „Pożegnanie Lata” w Kulikowie.

Sport, rekreacja i turystyka

Na terenie Gminy Sułów a więc i na obszarze rewitalizacji nie ma obiektów stanowiących typową infrastrukturę sportowo-rekreacyjną. Bazą w tym zakresie pozostają więc trzy boiska szkolne oraz jedna siłownia zewnętrzna:

- boisko i plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Sułowie (jedyne obiekty na terenie rewitalizacji),
- boisko i plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Tworyczowie,
- boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, boisko do gry w siatkówkę, murawa do zajęć ruchowych na świeżym powietrzu, plac zabaw przy Szkole Podstawowej w Michalowie,
- zewnętrzna siłownia w Kulikowie.

Sportową wizytówką gmin są dwie imprezy kolarskie: Memoriał im. Feliksy Pożdżik w Kolarstwie Szosowym i Memoriał Trenera Kazimierza Kowalczyka w Kolarstwie Szosowym. Na terenie gminy istnieją doskonałe warunki do uprawiania tej dyscypliny i rozrywania zawodów, czego potwierdzeniem był fakt, że w 2021 roku częściowo przebiegał tędy jeden z etapów 78 edycji najslawniejszego polskiego wyścigu kolarskiego Tour de Pologne.

Na terenie gminy Sułów (poza obszarem rewitalizacji) działa jeden klub sportowy – „Perła” Deszkowice. Klub założony został w listopadzie 1983 roku, a jego działalność opiera się wyłącznie na społecznej pracy członków.

W aktualnej strategii rozwoju Gminy potencjał do rozwoju turystyki i sportów rowerowych jest wskazywany jako jedna z mocnych stron i szansa na rozwój gospodarczy. Kolarstwo zarówno na poziomie rekreacyjnym jak i sportu wyczynowego doskonale promuje atrakcyjne turystycznie i nieodkryte miejsca. Puki co, na terenie gminy znajdują się dwa szlaki rowerowe.

Pamiętać też należy, że aktywność fizyczna i udział w zajęciach sportowych jest jednym z istotnych elementów kształtowania postaw i formowania procesów społecznych takich jak: zapobieganie zachowaniom niepożądanym i przestępczości, integracja wewnątrzpokoleniowa i międzypokoleniowa, czy poprawa kondycji fizycznej i psychicznej społeczeństwa.

Infrastruktura usług społecznych i potencjał kapitału społecznego

Działania z zakresu pomocy społecznej stanowią część aktywności samorządu, a realizatorem zadań pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułowie. Ośrodek jest jednostką organizacyjną działającą w formie jednostki budżetowej Gminy Sułów, realizującą zadania własne i zlecone Gminie z zakresu pomocy społecznej.

Siedziba GOPS znajduje się w Sułowie w budynku nr 143 a (podobszar rewitalizacji). Działalność Ośrodka wspiera osoby i rodziny w działaniach zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie do usamodzielnienia i umożliwienie funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Wśród świadczeń pomocy społecznej wyróżnia się świadczenia pieniężne (np. zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne) oraz świadczenia niepieniężne (np. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, usługi opiekuńcze).

Założenia polityki społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułowie ukierunkowane są na:

1. orientację na usługi aktywizujące, które wspierają usamodzielnianie się beneficjentów (klientów) instytucji pomocy społecznej i rynku pracy, kosztem zmniejszenia świadczeń osłonowych;
2. indywidualizację usług społecznych, oznaczającą ich dopasowywanie do możliwości i ograniczeń poszczególnych grup marginalizowanych i konkretnych jednostek (wsparcie „szyte na miarę”);
3. upowszechnianie środowiskowej metody pracy socjalnej, czyli aktywizowanie nie tylko jednostek, ale całych społeczności lokalnych;
4. zwiększenie roli organizacji pozarządowych jako podmiotów osadzonych bliżej obywateli w świadczeniu usług społecznych, jednak nie samodzielnie, a we współpracy z administracją publiczną (samorządem) i

przy wykorzystaniu środków publicznych;

5. wzrost znaczenia mechanizmów konkurencji w zakresie wyboru usługodawców przez administrację jako płatnika i/lub obywateli jako beneficjentów;
6. stopniowy powrót do idei łączenia prawa do wsparcia socjalnego z obowiązkiem świadczenia pracy.

Zasoby kadrowe, lokalowe oraz programy realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułowie stanowią istotny potencjał obszaru rewitalizacji.

Ponadto w Rozłopach funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej, w ramach których terapią objętych jest 35 osób niepełnosprawnych głównie z terenu gminy Sułów oraz z gmin ościennych. Warsztat Terapii Zajęciowej realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej mającej na celu ogólny rozwój, niezbędny do możliwie samodzielnego i aktywnego życia w społeczeństwie oraz wyposażenie uczestników w szereg umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy.

Działania w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych prowadzi Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Urzędzie Gminy w Sułowie. Działalność Gminnej Komisji koncentruje się na działaniach profilaktycznych obejmujących wdrażanie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz interwencjach wobec osób nadużywających alkoholu i stosujących przemoc domową. Główne zadania Komisji obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych
- udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom z problemem alkoholowym
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej przeciwdziałającej alkoholizmowi i narkomanii wśród dzieci i młodzieży
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje swe zadania dzięki pracy swoich członków oraz działaniom zleconym finansowanych z opłat za wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Potencjał kadrowy i finansowy Komisja stanowi jeden z potencjałów obszaru rewitalizacji.

Na terenie całej gmin Sułów, a w szczególności na obszarze rewitalizacji, w sferze usług społecznych, uwagę zwraca słabo rozwinięta infrastruktura opieki medycznej. W Gminie funkcjonują tylko dwa ośrodki zdrowia (oba poza obszarem rewitalizacji):

- Ośrodek Zdrowia w Tworczowie
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Michalowie.

W ośrodku zdrowia w Tworczowie przyjmuje jeden lekarz, jedna pielęgniarka szkolna i jedna położna. W ośrodku w Michalowie jest dwóch lekarzy, trzy pielęgniarki i jedna położna. W każdym z ośrodków przyjmują również stomatolodzy. Na terenie Gminy Sułów nie ma swej siedziby żadna placówka typu szpitalnego, dlatego mieszkańcy korzystają ze szpitali położonych w Szczepieszynie oraz w Zamościu. W gminie znajdują się dwa punkty apteczne pierwszego typu.

Kapitał społeczny rozumiany jest jako całość stosunków społecznych w obrębie danej zbiorowości, umożliwiających w przyszłości nawiązywanie innych konstruktywnych relacji społecznych. Trudno jest więc jednoznacznie określić jego poziom ale można odwołać się w tym zakresie do kilku uniwersalnych kwestii i wskaźników.

Jednym z takich wskaźników odzwierciedlającym poziom kapitału społecznego i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest frekwencja wyborcza. Jak pokazują dane statystyczne frekwencja wyborcza w gminie Sułów w ostatnich latach, zarówno w wyborach Prezydenta RP, wyborach do Parlamentu UE, wyborach samorządowych, jak i w wyborach do Parlamentu RP, kształtowała się na niższym poziomie niż średnio w Polsce, województwie lubelskim i powiecie zamojskim. Analiza wskaźnikowa na potrzeby delimitacji wykazała też, że mieszkańcy sołectw Rozłopy, Sułów i Sąsiadka w istotny sposób przyczyniają się do tego negatywnego obrazu.

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym poziom kapitału społecznego danej jednostki jest występująca na jej terenie przestępczość. Poziom zachowań niezgodnych z normami prawnymi w gminie Sułów kształtuje się na

znacznie niższym poziomie w porównaniu do Polski oraz województwa lubelskiego. To prawdopodobnie efekt „małej społeczności”. Pogłębiona analiza prowadzona w tym zakresie na potrzeby określenia rzeczywistego stanu na obszarze rewitalizacji wskazuje jednak na nasilenie negatywnych zjawisk zwłaszcza w kontekście liczby popełnianych przestępstw i ilości założonych tzw. „niebieskich kart”.

Kolejnym bardzo istotnym wskaźnikiem odzwierciedlającym poziom kapitału społecznego jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Generalnie w gminie Sułów, podobnie jak w całym kraju w latach 2016-2020 liczba osób a także rodzin objętych pomocą społeczną wyraźnie spadła. Szczegółowo obraz terenu rewitalizacji w tym zakresie zawarty jest w części prezentującej diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych. Szczególnie słabo na tym polu wypada sołectwo Sąsiadka.

Ważnym czynnikiem wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego jest aktywność obywatelska mieszkańców, znajdująca swoje odbicie w angażowaniu się w działalność organizacji społecznych, grup nieformalnych i innych inicjatyw obywatelskich. Na obszarze gminy Sułów działa łącznie 25 organizacji. Należą do nich:

Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie "Grodzisko Sąsiadka Dawny Sutiejsk" – Sąsiadka
- Stowarzyszenie "Więź pokoleń" - Deszkowice Drugie
- Stowarzyszenie "Nasz Sułowiec" – Sułowiec
- Stowarzyszenie "Pro Nobis"- Tworyczów, Kitów, Kolonia Kawęczyn
- Stowarzyszenie "Drużyna Grodu Sutiejsk" - Rozłopy

Koła Gospodyń Wiejskich:

- KGW Sąsiadka
- KGW Deszkowice Pierwsze
- KGW Sułów
- KGW Rozłopy
- KGW Sułowiec
- KGW Michalów

Ochotnicze Straże Pożarne:

- OSP Deszkowice Pierwsze,
- OSP Kawęczyn-Kolonia,
- OSP Kitów,
- OSP Kulików,
- OSP Michalów,
- OSP Rozłopy,
- OSP Rozłopy-Kolonia,
- OSP Sąsiadka,
- OSP Sułowiec,
- OSP Sułów,
- OSP Sułówek,
- OSP Tworyczów,
- OSP Żrebce.

Tak więc co czwarta działająca na terenie gmin Sułów organizacja pozarządowa (społeczna) ma swoją siedzibę na obszarze wskazanym do rewitalizacji. To istotny potencjał jaki może być wykorzystany przede wszystkim do rozwiązywania zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów sfery społecznej .

Urząd Gminy w Sułowie

Urząd Gminy jest jednostką organizacyjną, przy pomocy której Wójt Gminy realizuje zadania:

- 1) własne gminy,
- 2) zlecone gminie z zakresu administracji rządowej na mocy ustaw,
- 3) wynikające z zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami.

Siedzibą Urzędu jest budynek położony w Sułowie, w obszarze rewitalizacji pod adresem Sułów 63, 22-448 Sułów. Budynek posiada infrastrukturę i wyposażenie niezbędne do bieżącej realizacji przypisanych mu zadań. Jednak z racji wieku samego budynku, stanu technicznego w jakim się znajduje oraz jego funkcjonalności w najbliższych latach konieczna będzie jego modernizacja.

Kierownikiem Urzędu jest Wójt, który kieruje pracą Urzędu przy pomocy, Sekretarza, Skarbnika, Kierowników komórek organizacyjnych oraz pracowników na samodzielnych stanowiskach pracy. W Urzędzie działają referaty i inne komórki organizacyjne podległe Wójtowi. W skład Urzędu wchodzi następujące referaty i samodzielne stanowiska pracy:

1. Referat Finansów i Budżetu
2. Referat Organizacyjny i Spraw Obywatelskich
3. Referat Oświaty
4. Referat Rozwoju Gospodarczego
5. Radca Prawny
6. Samodzielne stanowisko ds. planowania przestrzennego i OC
7. Samodzielne stanowisko ds. informatyzacji i promocji gminy
8. Samodzielne stanowisko ds. samorządu terytorialnego i ewidencji działalności gospodarczej
9. Samodzielne stanowisko d/s ochrony danych osobowych
10. Samodzielne stanowisko d/s BHP.
11. Pełnomocnik d/s informacji niejawnych
12. Asystent.

Pracownicy właściwych merytorycznie komórek organizacyjnych posiadają niezbędną wiedzę i środki by wdrażać, wspólnie z innymi podmiotami oraz interesariuszami rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030. Wysoka jakość kadr i zaangażowanie pracowników Urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych jest ważnym potencjałem który możliwie najpełniej należy wykorzystać przy wdrażaniu programu rewitalizacji.

Lokalna gospodarka

Gmina Sułów jest typową gminą rolniczą. Według danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, użytki rolne w 2021 roku zajmował w niej 5758,74 ha, co stanowi 61,76% powierzchni gminy. Najczęściej siana jest tu pszenica ozima, rzepak ozimy oraz jęczmień jary. Trwałe użytki zielone zajmują niespełna 6 % użytków rolnych. Istotne znaczenie mają też upraw buraka cukrowego, tytoniu i kukurydzy .

W hodowli zwierząt dominuje drób. Zajmuje się nim 451 gospodarstw. W 313 gospodarstwach hoduje się bydło, w 323 trzodę chlewną a w 20 konie.

Postępujące z czasem silne rozdrobnienie gospodarstw rolnych prowadzi do konieczności poszukiwania przez część mieszkańców Gminy Sułów źródeł utrzymania poza rolnictwem i podejmowania przez nich dodatkowej pracy w innych gałęziach gospodarki, które umożliwiłyby rozwój przedsiębiorczości na jej terenie. Niestety ilość podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest znacznie poniżej średniej dla województwa czy powiatu. Rozwój przedsiębiorczości opiera się głównie na wykorzystaniu endogenicznego potencjału i zasobów własnych gminy.

W tej sytuacji, coraz znaczącą rolę w lokalnej gospodarce, zaczyna odgrywać turystyka a zwłaszcza agroturystyka. Atrakcyjność turystyczna gminy Sułów w znacznym stopniu wynika z jej dużego potencjału historycznego i archeologicznego. Na terenie gminy Sułów znajduje się duża ilość zabytków. W 2016 roku zaewidencjonowanych było 63 zabytkowych nieruchomości i 240 stanowisk archeologicznych.

Efekty płynące ze zrównoważonego rozwoju gospodarczego, opartego między innymi o turystykę, mieć będą bezpośrednie przełożenie na zmiany przestrzenno-funkcjonalne i społeczne na terenach rewitalizowanych. Nowe miejsca prac i alternatywne w stosunku do rolnictwa źródła dochodu pozwolą na ograniczenie negatywnych procesów migracyjnych i wpłyną na wzrost zamożności lokalnej społeczności. W efekcie zmniejszy się strefa ubóstwa, a to właśnie ubóstwo leży bardzo często u podstaw negatywnych zjawisk społecznych takich jak uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, wykluczenie społeczne, przemoc w rodzinie, a nawet przestępczość.

5.5 Obszar rewitalizacji – tereny zagrożone powodzią.

Główne ciek wodne gminy Sułów to rzeki: Wieprz, Pór, Gorajka i Łętownia. Na terenie gmin położona jest też Zalewu Nielisz).

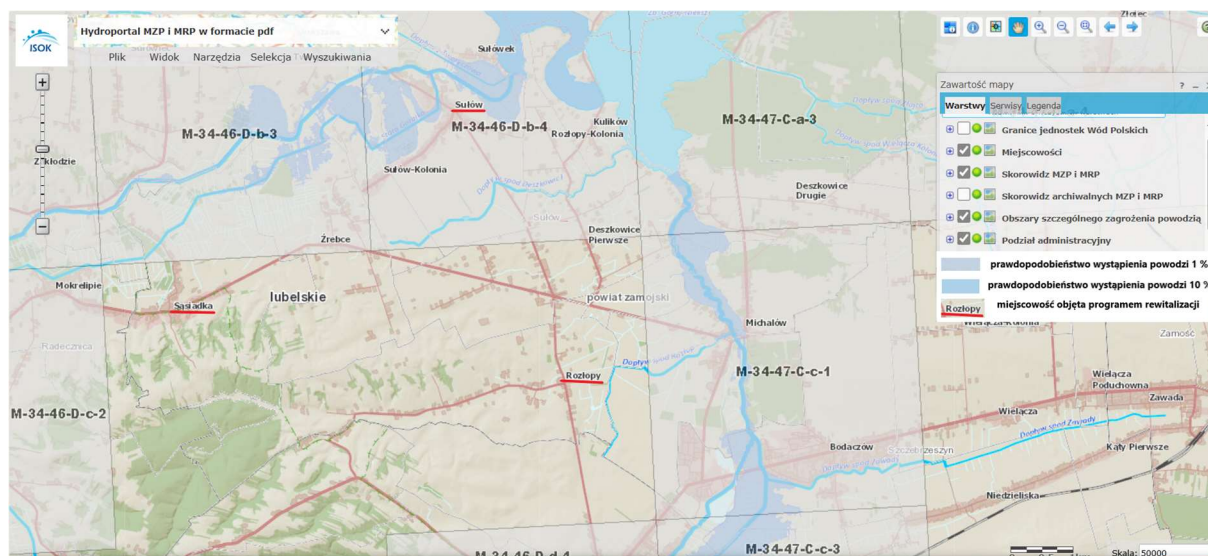
Zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne w cel oceny zmiany ryzyka powodziowego, a także określenia działań związanych z ograniczeniem negatywnych konsekwencji powodzi dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej opracowywane są mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Ze względu na źródło zagrożenia powodziowego wyróżnić można następujące typy powodzi:

- powódź rzeczna,
- naturalne wezbranie,
- zniszczenie wałów przeciwpowodziowych;
- powódź od strony morza –w dwóch scenariuszach:
- naturalne wezbranie,
- zniszczenie wałów przeciwpowodziowych lub przeciwsztormowych;
- powódź od urządzeń hydrotechnicznych –związana z zalaniem terenu w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących.

Na terenie Gminy Sułów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią przez które rozumie się obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (tj. raz na 100 lat) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat). Tego rodzaju tereny występują w obrębie rzek Wieprz i Pór.

Na poniższej mapie zaznaczono tereny szczególnego zagrożenia powodzią zlokalizowane na terenie gminy Sułów i zlokalizowano miejscowości objęte programem rewitalizacji.

Mapa 7. Położenie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gmin Sułów

Źródło: Hydroportal - ISOK

Żaden z obszarów rewitalizacji nie pokrywa się częściowo lub w całości z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, jednak podobszar Sułów leży stosunkowo blisko rzeki Pór i związanych z nią terenów objętych tego typu zagrożeniem.

W świetle ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występują ograniczenia w zakresie zagospodarowania analizowanych terenów, tj.

- a) zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,
- b) zakazuje się lokalizowania nowych cmentarzy,
- c) zakazuje się rolniczego wykorzystywania ścieków w okresie prognozowanego wezbrania wód.

Zgodnie z art. 166 ww. ustawy obszary szczególnego zagrożenia powodzią muszą zostać uwzględnione w: strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju ponadlokalnego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, gminnym programie rewitalizacji, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz w decyzji o warunkach zabudowy. Poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy, dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach. Uzgodnienia z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wymagają projektu następujących dokumentów/decyzji na poziomie lokalnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, gminny program rewitalizacji, decyzja o warunkach zabudowy, decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dokonując ww. uzgodnień PGW Wody Polskie uwzględnia prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego, proponowaną zabudowę i zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także jego aktualne zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie.

Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji zostały sformułowane w taki sposób, by:

- 1) Nie naruszać ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- 2) Nie naruszać ustalenia planu zarządzania ryzykiem powodziowym
- 3) Nie stanowić zagrożenie dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków
- 4) Nie naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;
- 5) Nie utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym

Dla potencjalnych projektów zlokalizowanych na obszarach zalewowych będą obowiązywać odrębne przepisy, m.in. zakazy określone w art. 77 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego. W jego myśl na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występuje bezwzględny zakaz lokalizowania nowych cmentarzy, gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania

Ponadto w sytuacji gdyby przedsięwzięcie rewitalizacyjne realizowane było na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, wymagane byłoby zastosowanie odpowiednich technologii, materiałów, zabezpieczeń sieci i urządzeń minimalizujących ryzyko strat, do których mogłoby dojść w wyniku powodzi.

6 Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Wizja jest podstawą strategii osiągnięcia celów określonych w niniejszym dokumencie. Przedstawia pożądany obraz obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, stanowi wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Określa opis docelowego stanu obszaru po przeprowadzeniu działań zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Wizja stanowi wizualizację celu głównego, nadrzędnego względem celów rewitalizacji wskazanych w dokumencie. Zawiera odniesienie do wszystkich sfer funkcjonowania obszaru, na których planowana jest rewitalizacja. Wizja odpowiada na pytanie o powody i zasadność prowadzenia procesów naprawczych na obszarze rewitalizacji.

Rolą wizji jest integrowanie interesariuszy rewitalizacji wokół pewnej idei. Zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące tam organizacje, przedsiębiorstwa, jednostki administracyjne powinni utożsamiać się z określoną wizją. Wypracowana wspólnie wizja powinna łączyć różne środowiska, które wspólnie będą pracowały nad jej urzeczywistnieniem.

Obszar rewitalizacji obejmujący swym zasięgiem zamieszkane części sołectw Rozłopy, Sąsiadka i Sulów, jest przestrzenią ludzi aktywnych tworzących zintegrowane społeczeństwo. Przyczyniło się do tego sukcesywne wzbogacanie oferty usług społecznych oraz realizacja przedsięwzięć podnoszących jakość życia i szeroko rozumiane bezpieczeństwo.

Podstawą wielowymiarowego rozwoju tego miejsca jest świadome korzystanie z jego endogenicznego potencjału, z jednoczesną dbałością o zachowanie współtworzących go walorów przyrodniczych i historycznych .

Coraz ciekawsza oferta turystyczna kierowana do przybywających tu gości idzie w parze z pełniejszym zaspokajaniem potrzeb mieszkańców w obszarze rekreacji, sportu i zagospodarowania czasu wolnego. W pełni wykorzystywany jest efekt synergii płynący z jednoczesnego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzenno-funkcjonalnego.

Dotychczasowe problemy w znacznej mierze rozwiązywane są w rezultacie współpracy władz samorządowych, lokalnych liderów oraz mieszkańców skupionych w coraz liczniejszych organizacjach pozarządowych.

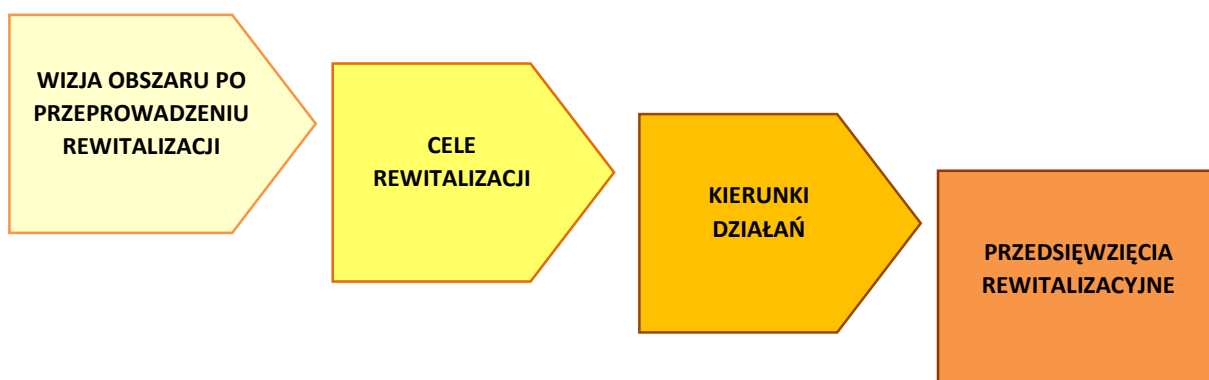
7 Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań.

Zdefiniowana w Gminnym Programie Rewitalizacji wizja jest możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Część programowa dokumentu została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także z wykorzystaniem rezultatów warsztatów rewitalizacyjnych przeprowadzonych z udziałem szerokiego spektrum interesariuszy, na etapie planowania procesów rewitalizacyjnych.

Odpowiedzią na zidentyfikowane i wyartykułowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale także w pozostałych sferach są wytyczone cele i kierunki działań. Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do rewitalizacji.

Strukturę programową procesu rewitalizacji prezentuje poniższy schemat.

Ryc. 15 Schemat struktury programowej procesu rewitalizacji (logika interwencji)

Źródło: Materiały własne

Przeprowadzona na etapie delimitacji analiza sytuacji gminy Sułów w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej została dodatkowo pogłębiona w obszarach kryzysowych, wskazanych dla terenu objętego Gminnym Programem Rewitalizacji. Na bazie zidentyfikowanych obszarów deficytowych i problemów rozwojowych można formułować cele strategiczne. Ich osiągnięcie przybliży urzeczywistnienie obrazu wynikającego z zaprezentowanej wizji. Cele strategiczne nie tylko odnoszą się bezpośrednio do problemów ujawnionych w oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej, ale z racji partycypacyjnego charakteru całego programu, odzwierciedlają także oczekiwania interesariuszy procesu rewitalizacji wyrażone w procesie konsultacji społecznych.

Istotne jest przy tym osiągnięcie najbardziej pożądaných, z punktu widzenia społeczności lokalnej efektów, przy jednoczesnym maksymalnym wykorzystaniu kapitału endogennego czyli potencjału tkwiącego w ludziach, środowisku, układach społeczno-terytorialnych na najniższym, lokalnym poziomie.

Zaproponowana wizja obszaru rewitalizacji może zostać urzeczywistniona w drodze realizacji trzech celów głównych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów, którymi są:

CEL I

Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych.

CEL II

Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych.

CEL III

Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Cel pierwszy „Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych” stanowi odpowiedź między innymi na następujące zidentyfikowane problemy:

- **Odływ młodych ludzi i starzenie się społeczeństwa;** Te niekorzystne zjawiska społeczne są związane z emigracją, zwłaszcza osób młodych, wynikającą między innymi z poszukiwania lepszej oferty usług społecznych (zdrowotnych, edukacyjnych), dostępu do atrakcji związanych z kulturą sportem i rekreacją, a więc możliwościami spędzania wolnego czasu i samorozwoju. Przy podejmowaniu takich decyzji młodzi ludzie biorą pod uwagę dostępność do rynku usług nie tylko w kontekście swoich potrzeb, ale też i potrzeb rodziny którą właśnie założyli lub planują w najbliższym czasie założyć.
- **Trudności z odnalezieniem się na rynku pracy** (liczba osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia) wynikające z braku odpowiednich kompetencji. Bariery te po części są efektem niskiej efektywności usług edukacyjnych (średni wynik egzaminu ósmoklasisty).
- Na terenie rewitalizacji dla blisko połowy (49,4%) osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej przyczyną jest **długotrwała lub ciężka choroba albo niepełnosprawność**. Świadczy to o **niskim poziomie usług zdrowotnych i utrudnionym dostępie do placówek służby zdrowia** (oba funkcjonujące na terenie gminy Sułów ośrodki zdrowia znajdują się poza obszarem rewitalizacji) .

Przy realizacji pierwszego celu rewitalizacji będą wykorzystane zidentyfikowane wcześniej potencjały gminy, podobszarów rewitalizacji i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji. Są wśród nich: funkcjonująca na terenie Sułowa Szkoła Podstawowa, instytucje, organizacje i podmioty prowadzące działalność w obszarze kultury i rozwiązywania problemów społecznych takie jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie, zasoby kadrowe Urzędu Gminy,

Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i osoby prowadzące Warsztat Terapii Zajęciowej.

Przyjmuje się, że tempo poprawy sytuacji w zakresie wzmocnienia potencjałów społecznego będzie monitorowane z wykorzystaniem następujących wymiernych wskaźników zmian zachodzących w obszarze założonego celu:

- Liczba nowych/zmodernizowanych obiektów sportowych na obszarze rewitalizacji
- Liczba nowych/zmodernizowanych ogólnodostępnych obiektów kultury na obszarze rewitalizacji
- Liczba nowych/zmodernizowanych placówek poprawiających jakość i dostępność do usług medycznych i opieki zdrowotnej
- Liczba nowych/zmodernizowanych miejsc wypoczynku, rekreacji i spędzania czasu wolnego
- Liczba osób uczestniczących w życiu kulturalnym, w ramach placówek i imprez zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji
- Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowych, rekreacyjnych i aktywizujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- Liczba nowych organizacji społecznych zrzeszających mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Cel drugi jakim jest „Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych” wyznaczony został w odpowiedzi na zidentyfikowane w toku diagnozy potrzeby gospodarcze, społeczne i przestrzenno-funkcjonalne obszaru rewitalizacji, takie jak:

- **Niewielka aktywność gospodarcza.** Może zostać skutecznie przezwyciężona poprzez lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, wykazują bardzo niską skłonność do zakładania własnej działalności gospodarczej. Postawa taka jest dalece niekorzystna, szczególnie w sytuacji skromnej oferty lokalnego rynku pracy. Wzrost aktywności gospodarczej powinien być następstwem zarówno działań edukacyjno-promujących, jak i tworzeniem warunków i zaplecza do rozwoju i prowadzenia działalności na terenie rewitalizowanym.
- **Niedostateczne wykorzystanie potencjału do rozwoju turystyki.** Ta dynamicznie rozwijająca się w innych rejonach Lubelszczyzny gałąź gospodarki bazować może na lokalnych zabytkach, walorach przyrodniczych i niematerialnym dziedzictwie kulturowym obszaru rewitalizowanego. Tak więc zrównoważony rozwój w tym zakresie musi iść w parze z dbałością o zachowanie największych atrakcji tworzących podstawy do kreowania oferty turystycznej.
- **Ubóstwo.** To nie tylko jedna z najczęściej wymienianych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji bolączek. To przede wszystkim geneza wielu innych niekorzystnych zachowań i procesów społecznych. Począwszy od bierności społecznej i wykluczenia, a na przemoc domowej i zachowaniach kryminogennych skończywszy. Rozwój gospodarczy i związane z nim nowe miejsca pracy choć nie są panaceum, to z pewnością pozwolą na rozwiązanie wielu problemów społecznych Rozłopów, Sąsiadki czy Sułowa.
- **Brak terenów inwestycyjnych i infrastruktury mogących stanowić atrakcyjną ofertę dla lokalnych i zewnętrznych inwestorów.** Niedobory w tym zakresie niekorzystnie wpływają na dynamikę rozwoju obszaru rewitalizacji ograniczając lokalną przedsiębiorczość a przede wszystkim napływ zewnętrznych inwestycji. Bezpośrednią konsekwencją takiego stanu rzeczy jest bardzo skromna oferta lokalnego rynku pracy, która pociąga za sobą migrację zwłaszcza

osób młodych i ambitnych, stawiających na rozwój zawodowy. Brak zatrudnienia ściśle wiąże się też z poszerzaniem strefy ubóstwa, zagrożeniem wykluczenia społecznego i całym szeregiem związanych z tym zjawiskiem problemów społecznych.

Przy realizacji celu drugiego wykorzystane zostaną potencjały podobszarów rewitalizacji i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji. Będą to między innymi:

- Potencjał historyczno-kulturowy czerpiący z wielowiekowej historii tego miejsca oraz bogatej spuścizny materialnego i niematerialnego dziedzictwa. Zasoby te zostaną wykorzystane do budowania nowych, atrakcyjnych produktów turystycznych, wzmacniających dynamicznie rozwijającą się w całym regionie gałąź gospodarki.
- Potencjał przyrodniczy pozwalający na rozwój wielu form aktywności sportowej takich jak kolarstwo, kajakarstwo, wędrówki piesze czy wędkarstwo.
- Potencjał organizacyjny Urzędu Gminy Sułów i współpracujących z nim instytucji takich jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminna Biblioteka Publiczna.

Wymierne wskaźniki zmian zachodzących w obszarze założonego drugiego celu rewitalizacji prezentują się następująco:

- Liczba nowo utworzonych atrakcji turystycznych, generujących zwiększenie ruchu turystycznego w obszarze rewitalizacji
- Liczba inicjatyw edukacyjnych, działań promocyjnych i programów wspierających podnoszenie kompetencji zawodowych w tym kompetencji do samozatrudnienia i kreowania nowych miejsc pracy
- Powierzchnia terenów o sprzyjających prowadzeniu aktywności gospodarczej, zwiększonej atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwojowi turystyki zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji.
- Liczba osób którym udzielono wsparcia w obszarze prowadzenia działalności gospodarczej i podnoszenia kompetencji przydatnych na rynku pracy.

Trzeci cel główny zdefiniowany jako „Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego”. Atrakcyjna i przyjazna przestrzeń publiczna odpowiada przede wszystkim na zidentyfikowane w toku diagnozy potrzeby lokalnej społeczności w sferze przestrzenno-funkcjonalne. Pomaga także w rozwiązywaniu niektórych problemów społecznych i środowiskowych, którymi są między innymi:

- **Brak nowoczesnych rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych odpowiadających aktualnym potrzebom mieszkańców obszaru rewitalizacji i dostosowanych do zachodzących zmian.** Nie wszystkie rozwiązania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jakie powstawały nawet stosunkowo niedawno przetrwały próbę czasu. Zmieniają się potrzeby, gusty a w związku z tym i oczekiwania mieszkańców. W ostatnim czasie jesteśmy również świadkami dynamicznych zmian klimatu. Stąd potrzeba odpowiedzi na zachodzące zmiany klimatyczne chociażby poprzez wprowadzanie do przestrzeni publicznej większej ilości nasadzeń zielonych. Ponadto cały czas w przestrzeni publicznej funkcjonują jeszcze rozwiązania tworzące bariery architektoniczne, a tym samym wkluczające część społeczeństwa z życia publicznego.
- **Funkcjonowanie w przestrzeni publicznej nieefektywnych energetycznie budynków wyposażonych w źródła ciepła bazujące na paliwach stałych - węglu i drewnie.** Dotyczy to zarówno budynków mieszkalnych jak i obiektów użyteczności publicznej. Taki stan rzeczy ma swoje konsekwencje na wielu płaszczyznach. Obniża jakość powietrza w sezonie grzewczym,

ale także bywa przyczyną ubóstwa energetycznego, bo mimo pozornie niskiej ceny paliwa, budynki pozbawione izolacji termicznej cechują stosunkowo wysokie koszty utrzymania. Pamiętać też trzeba, że nieefektywne energetycznie budynki wpływają na niski standard życia zamieszkujących/korzystających z nich osób. To osłabia więzi z miejscem zamieszkania i sprzyja ruchom migracyjnym, wyludnianiu się terenu rewitalizacji i starzeniu społeczeństwa.

- **Niewystarczająca ilość terenów rekreacyjnych zwłaszcza powiązanych z zielenią.** Wytchnienie i rekreacja są potrzebne wszystkim, ale w szczególny sposób dzieciom i ludziom starszym, którzy powinni mieć możliwość odpoczynku czy bezpiecznej zabawy w bezpośredniej bliskości miejsca zamieszkania.
- **Bezpieczeństwo publiczne.** Znacząca ilość zachowań niezgodnych z normami prawnymi a więc wkróceń i przestępstw negatywnie wpływa na komfort życia mieszkańców i wizerunek w oczach osób przyjeżdżających. Może być więc czynnikiem wpływającym na ocenę atrakcyjności danej miejscowości, jako miejsca zamieszkania lub destynacji turystycznej.
- **Estetyka otoczenia.** Choć zdecydowanie zaspakajanie potrzeb w tym obszarze nie jest priorytetem, to nie można całkowicie pomijać tego problemu. Wiąże się on bowiem zarówno z oceną atrakcyjności miejsca zamieszkania, jak i ma istotny wpływ na rozwój turystyki, a przez to na gospodarkę terenu rewitalizacji.

Przy realizacji trzeciego celu głównego zostaną wykorzystane potencjały podobszarów i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji takie jak:

- Potencjał przyrodniczy przestrzeni obszaru rewitalizowanego do tworzenia w niej miejsc, wypoczynku i rekreacji, umożliwiających realizację przedsięwzięć społecznych, kulturalnych i gospodarczych pozostających w harmonii z potrzebami mieszkańców i gości obszaru rewitalizowanego
- Potencjał organizacyjny Urzędu Gminy w Sułowie i podległych mu jednostek do prowadzenia projektów i realizacji zadań dostosowujących przestrzeń obszaru rewitalizacji do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców.
- Potencjał finansowy gminy Sułów i zasoby gminne zlokalizowane na obszarze rewitalizacji pozwalające na prowadzenie przemian i transformację przestrzeni.

Założono następujące, wymierne wskaźniki zmian zachodzących w obszarze trzeciego z wytyczonych celów prowadzenia procesu rewitalizacji:

- Ilość miejsc rekreacji i wypoczynku podnoszących atrakcyjność obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania i przestrzeni atrakcyjnej dla turystów
- Powierzchnia terenów poddana rewitalizacji w celu udostępnienia interesariuszom i poprawy ich funkcjonalności.
- Ilość budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w toku rewitalizacji
- Ilość obiektów w których wdrożono rozwiązania ułatwiające dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami
- Liczba nowych miejsc objętych monitoringiem w celu podniesienia bezpieczeństwa publicznego.

Przyjęte w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji cele są wzajemnie spójne i komplementarne. Wymagają podejmowania przez możliwie szerokie grono interesariuszy zróżnicowanych działań ukierunkowanych przede wszystkim na:

- ❖ **Poprawa dostępności do szerokiej gamy usług społecznych w tym zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnych**
- ❖ **Wsparcie działań związanych z rozwijaniem pasji i zainteresowań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz poszerzeniem oferty zagospodarowania czasu wolnego**
- ❖ **Wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców i zwiększenie roli organizacji pozarządowych w życiu lokalnej społeczności**
- ❖ **Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom demograficznym, takim jak migracja osób młodych i starzenie się społeczeństwa**
  - ❖ **Podniesienie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie**
  - ❖ **Wsparcie dla inicjatyw integrujących lokalną społeczność**
  - ❖ **Instytucjonalne i pozainstytucjonalne wsparcie działania na rzecz włączenia społeczne i zapobiegania wykluczeniu**
  - ❖ **Pełniejsze wykorzystanie endogenicznych potencjałów na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego**
  - ❖ **Działania na rzecz podnoszenia zamożności mieszkańców i wychodzenia ze strefy ubóstwa**
  - ❖ **Zrównoważony rozwój lokalnej działalności gospodarczej**
  - ❖ **Zapewnienie warunków do dynamicznego rozwoju turystyki**
- ❖ **Ochrona zasobów przyrodniczych oraz materialnego i kulturowego dziedzictwa**
  - ❖ **Poprawa stanu i termomodernizacja budynków użyteczności publicznej**
    - ❖ **Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej**

Cele i kierunki rewitalizacji będą osiągnęte poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wskazanych w niniejszym dokumencie w rozdziale 8 *Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych*.

8 Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne to zaplanowane i długofalowe działania, które zmierzają do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2015-2030 były prowadzone w sposób partycypacyjny co pozwoliło na przygotowanie szeregu projektów, które odpowiadają na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy, a jednocześnie są odzwierciedleniem potrzeb i możliwości lokalnej społeczności.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na wszystkich trzech podobszarach rewitalizacji, a więc w sołectwach Rozłopy, Sądadka i Sułów zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja przyczyniała się do poprawy sytuacji w granicach poszczególnych podobszaru, ale także ab w miarę możliwości oddziaływała również na pozostałą część Gminy. Dotyczy to przede wszystkim sfery społecznej. Podkreślić przy tym należy, że bezpośrednim celem tych przedsięwzięć, nie powinna być wyłącznie poprawa estetyki przestrzeni czy modernizacja zdegradowanych obiektów ale wzmocnienie i rozwój lokalnej społeczności.

Poniżej przedstawiono zgłoszone do Gminnego Programu Rewitalizacji projekty ze wskazaniem problematyki jakiej dotyczą i charakteru zadań (w podziale na projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne czyli tzw. projekty miękkie).

Projekty inwestycyjne	Projekty miękkie
LOKALNA SPOŁECZNOŚĆ I USŁUGI PUBLICZNE - EDUKACJA, SŁUŻBA ZDROWIA, SPORT, KULTURA	
<i>Modernizacja/przebudowa hali sportowej Szkoły Podstawowej w Sułowie</i>	<i>Pozalekcyjne zajęcia sportowe</i>
<i>Modernizacja budynku Dawnej Zlewni Mleka w Sąsiadce oraz utworzenie w nim obiektu muzealno-edukacyjnego (izby pamięci)</i>	
	<i>Aktywizacja społeczna i ruchowa osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami</i>
<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie terenu - budynek wielorodzinny Sułów 144 oraz budynek bazy magazynowo- sprzętowej Sułów 80</i>	<i>Program przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu</i>
	<i>Program wsparcia organizacji pozarządowych</i>
<i>Modernizacja budynku POZ w Tworyczowie, z dostosowaniem do osób ze szczególnymi potrzebami (windą) i utworzeniem Poradni Psychologicznej</i>	
	<i>Wsparcie jedyne gminnego klubu sportowego w Gminie Sułów</i>
GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
<i>Budowa targowiska gminnego w miejscowości Deszkowice Pierwsze na działce nr 781/2</i>	
	<i>Organizacja przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych</i>
	<i>Warsztaty z przedsiębiorczości</i>
<i>Utworzenie kompleksu stoisk wystawienniczych dla rękodzielników i wytwórców rzemiosła u stóp grodziska, na działce nr 2879</i>	
PRZESTRZEŃ PUBLICZNA I BEZPIECZEŃSTWO	
<i>Montaż monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej, miejscach rekreacji, obiektach małej infrastruktury turystycznej</i>	<i>Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa</i>
<i>Zagospodarowanie przestrzeni publicznych działki nr 111/5 w miejscowości Rozłopy- budowa placu zabaw dla dzieci oraz działki nr 415/2 w miejscowości Sułów poprzez nasadzenia zieleni, wyposażenie w ławki, kosze na śmieci, skrzynie betonowe na rośliny</i>	
<i>Budowa obiektów infrastruktury turystycznej na obszarze rewitalizacji (wieża widokowa na działce nr 2872/2 w Sąsiadce, wieża widokowa i altana na działce 92/9 w miejscowości Rozłopy, przystań kajakowa na działce 339 w miejscowości Sułów, altana na działce nr 947 w Sułowie</i>	

Planowane do realizacji przedsięwzięcia z uwagi na ich znaczenie dla procesu rewitalizacji zostały przedstawione w dwóch grupach:

Lista A – planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

- A 1. *Modernizacja/przebudowa hali sportowej Szkoły Podstawowej w Sułowie*
- A 2. *Pozalekcyjne zajęcia sportowe*
- A 3. *Modernizacja budynku Dawnej Zlewni Mleka w Sąsiadce oraz utworzenie w nim obiektu muzealno-edukacyjnego (izby pamięci)*
- A 4. *Aktywizacja społeczna i ruchowa osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami*
- A 5. *Program przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu*
- A 6. *Montaż monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej, miejscach rekreacji, obiektach małej infrastruktury turystycznej*
- A 7. *Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa*
- A 8. *Zagospodarowanie przestrzeni publicznych działki nr 111/5 w miejscowości Rozłopy- budowa placu zabaw dla dzieci oraz działki nr 415/2 w miejscowości Sułów poprzez nasadzenia zieleni, wyposażenie w ławki, kosze na śmieci, skrzynie betonowe na rośliny*
- A 9. *Program wsparcia organizacji pozarządowych*
- A 10. *Budowa obiektów infrastruktury turystycznej na obszarze rewitalizacji (wieża widokowa na działce nr 2872/2 w Sąsiadce, wieża widokowa i altana na działce 92/9 w miejscowości Rozłopy, przystań kajakowa na działce 339 w miejscowości Sułów, altana na działce nr 947 w Sułowie*
- A 11. *Organizacja przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych*
- A 12. *Warsztaty z przedsiębiorczości*
- A 13. *Budowa targowiska gminnego w miejscowości Deszkowice Pierwsze na działce nr 781/2*
- A 14. *Modernizacja budynku POZ w Tworyczowie, z dostosowaniem do osób ze szczególnymi potrzebami (windą) i utworzeniem Poradni Psychologicznej*

Lista B – pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne (projekty uzupełniające).

- B 1. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie terenu - budynek wielorodzinny Sułów 144 oraz budynek bazy magazynowo- sprzętowej Sułów 80*
- B 2. *Utworzenie kompleksu stoisk wystawienniczych dla rękodzielników i wytwórców rzemiosła u stóp grodziska, na działce nr 2879*
- B 3. *Wsparcie jedyne gminnego klubu sportowego w Gminie Sułów*

Realizacja przedsięwzięć podstawowych jest niezbędna dla uzyskania satysfakcjonujących efektów rewitalizacji. Projekty uzupełniające to takie, które również przyczyniają się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, ale mają mniejsze oddziaływanie z punktu widzenia rozwiązania stwierdzonych problemów.

Dla każdego z zadań opracowano kartę projektu, która charakteryzuje najważniejsze elementy przedsięwzięcia takie jak: nazwa, wskazanie podmiotów realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizacja, szacowana wartość, prognozowane rezultaty, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

Karty projektów – lista A

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Modernizacja/przebudowa hali sportowej Szkoły Podstawowej w Sułowie</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Centrum Usług Społecznych w Sułowie Szkoła Podstawowa w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Sułów 64 Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres prac uwzględniał będzie dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
<p>W obszarze obowiązkowej edukacji celem projektu jest zapewnienie dużej grupie dzieci i młodzieży infrastruktury niezbędnej do odbywania zajęć z wychowania fizycznego.</p> <p>Ponadto projekt umożliwi podjęcie działań wychowawczych i opiekuńczych w odniesieniu do dzieci i młodzieży wymagających opieki, w tym w szczególności pochodzących z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Celem projektu jest również zapewnienie bezpiecznej przestrzeni do spędzania wolnego czasu. Integracja osób z różnych środowisk, w tym osób ze specjalnymi potrzebami. Stworzenie warunków do organizowania aktywnego spędzania wolnego czasu i różnorodnych form aktywności dla osób w różnym wieku, w tym seniorów i osób ze specjalnymi potrzebami.</p>	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Projekt powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
<p>Zakres rzeczowy projektu zakłada realizację robót budowlanych związanych z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wymianą pokrycia dachowego na dachu o powierzchni 700 m², ● Termomodernizacja budynku poprzez docieplenie dachu ● Dobudowa pomieszczenia o powierzchni 3 m² z przeznaczeniem na magazyn sprzętu sportowego 	
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:	
<p>Niedobory infrastrukturalne w sferze oświatowej w znaczący sposób ograniczają zaangażowanie młodzieży w zajęcia programowe, a także chęć do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych.</p> <p>Na obszarze zdegradowanym brak jest miejsc do bezpiecznego rozwijania zainteresowań i pasji związanych ze sportem i kulturą fizyczną, a także do zwykłego, aktywnego spędzania czasu wolnego.</p>	

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
Przeciwdziałanie patologiom, zapewnienie dzieciom godnych warunków i możliwości rozwoju. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży. Obniżenie poziomu zagrożeń społecznych (agresja, alkoholizm i narkomania) wśród dzieci i młodzieży. Utworzenie nowej i rozszerzenie aktualnej oferty zajęć, spotkań, rekreacji kierowanej do dzieci, młodzieży i dorosłych. Wskaźnik produktu: Liczba obiektów infrastruktury sportowo-edukacyjnych poddanych rewitalizacji – 1 szt. Liczba obiektów użyteczności publicznej ze zwiększoną efektywnością energetyczną – 1 szt. Wskaźnik rezultatu: Ilość osób korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury sportowo-edukacyjnej – 200 osób/rok		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2026	150 000 PLN	Budżet gminy – 30 000,00 PLN Dotacje EFRR – 120 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Pozalekcyjne zajęcia sportowe</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63, 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna odpowiedzialna za realizację	Szkoła Podstawowa w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Sułów 64 Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Projekt zakłada równy dostęp wszystkich osób do projektu, a w przypadku większej ilości chętnych niedyskryminacyjne kryteria lub zasady, które będą stosowane w celu ograniczenia liczby uczestników.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Podjęcie działań wychowawczych i opiekuńczych w odniesieniu do dzieci i młodzieży wymagających opieki, w tym w szczególności pochodzących z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym; Zorganizowanie różnorodnych form aktywności i możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu; Integracja osób z różnych środowisk, w tym osób ze specjalnymi potrzebami. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną osiągnięte następujące cele: <ul style="list-style-type: none"> ● poprawa jakości życia; ● przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; ● Tworzenie warunków do uprawiania aktywności ruchowej; ● Wzrost świadomości lokalnej uprawiania sportu; 	

<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego; • Poprawa więzi międzyludzkich; • Poprawa zdrowia; <p>Aktywizacja osób w każdej grupie wiekowej.</p>		
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
<p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozalekcyjne zajęcia sportowe w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> - piłka nożna - piłka siatkowa - unihokej - taniec - gimnastka • Zakup sprzętu sportowego niezbędnego do prowadzenia zajęć • Kursy i szkolenia dla nauczycieli w celu uaktualnienia posiadanej wiedzy i podniesienia kompetencji • Zakup wyposażenia <ul style="list-style-type: none"> - kotara mechaniczna rodząca salę na pół - elementy siłowni bieżnia, rowerki) - sprzęt do unihokeja (bramki, kije, piłki) - materace gimnastyczne 		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
<p>Projekt kierowany jest do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb i możliwości dzieci i młodzieży z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach projektu zaplanowano organizację cyklicznych zajęć sportowych zajęcia w zakresie takich popularnych dyscyplin sportowych jak piłka nożna, siatkówka, itp.. Są to jednocześnie dyscypliny nie wymagające ze strony osób je uprawiających znacznych nakładów finansowych związanych z potrzebą zakupu indywidualnego sprzętu czy ubioru. Zajęcia będą odbywały się 2 x w tygodniu z animatorem/ trenerem. Planuję się też organizację rozgrywek w formie „małej ligi wiosennej” i „małej ligi jesiennej” w których to uczestnicy zajęć będą mogli zweryfikować swoje umiejętności.</p>		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Poprawa kondycji i sprawności ruchowej osób uczestniczących w projekcie. Zaszczepienie zdrowych nawyków do aktywnego spędzania czasu wolnego. Międzypokoleniowa i wewnątrzpokoleniowa integracja społeczna osób z terenu objętego programem rewitalizacji. Włączenie społeczne osób młodych zagrożonych wykluczeniem z wagi na sytuację materialną. Wskaźnik produktu: liczba podjętych inicjatyw z zakresu zwiększenia aktywności ruchowej dzieci i młodzieży - 10; Wskaźnik rezultatu: liczba osób objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia – 50 osób/rok; 250 osób w całym okresie;</p>		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2026-2030	50 000 PLN	Budżet gminy – 5 000,00 PLN Dotacje EFRR – 45 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Modernizacja budynku Dawnej Zlewni Mleka w Sąsiadce oraz utworzenie w nim obiektu muzealno-edukacyjnego (izby pamięci)</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Centrum Usług Społecznych w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Budynek dawnej zlewni mleka we wsi Sąsiadka Podobszar Sąsiadka
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych prac będzie uwzględniał dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Na stronach internetowych związanych z projektem znajdują się rozwiązania zgodne ze standardem WCAG, które ułatwią komunikację z osobami ze szczególnymi potrzebami (informacje w formie tekstowej i dźwiękowej).
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Celem projektu jest stworzenie całorocznej i ogólnodostępnej przestrzeni do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej. Nowoczesne muzeum jakie w tym miejscu powstanie może stać się ważnym elementem kształtującym przestrzeń społeczną.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych. Projekt wpisuje się też w drugi z celów rewitalizacyjnych, którym jest: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
Remont/modernizacja budynku i nadanie mu nowych funkcji kulturalnej i edukacyjnej (utworzenie obiektu muzealnego) wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu. Zakres rzeczowy planowanego przedsięwzięcia obejmuje:	
<ul style="list-style-type: none"> ● Przeprowadzenie generalnego remontu, w tym prace ogólnobudowlane (tynki, instalacje: wodna, kanalizacyjna, elektryczna), oświetlenie, ● Montaż źródła ciepła ● Ocieplenie elewacji budynku ● Montaż systemów instalacji p.poż. i alarmowej. ● Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, podłóg. ● Zakup niezbędnego wyposażenia do nowotworzonej placówki muzealnej, umożliwiającego właściwą prezentację eksponatów (oświetlenie, meble ekspozycyjne, system identyfikacji wizualnej eksponatów) ● Zagospodarowanie terenu otaczającego. 	
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:	
Na terenie rewitalizowanym brakuje miejsc do prowadzenia działalności kulturalnej. Skutkuje to niską aktywnością społeczną i gospodarczą.	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

Nie ma też miejsc gdzie byłyby eksponowane artefakty po dawnym życiu mieszkańców gminy i kultywowanych przez nich zwyczajach i tradycjach.

Na terenie rewitalizacji mało jest atrakcji turystycznych mogących wzbogacić dotychczasową ofertę

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Utworzenie nowoczesnej placówki zapewni wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców terenu rewitalizacji i całej gminy Sułów. Nowa przestrzeń dla działalności edukacyjnej zwiększy możliwość kształtowania lokalnej tożsamości. Stworzone zostaną lepsze warunki prowadzenia działań edukacyjnych.

Bogatsza i atrakcyjniejsza oferta kulturalna podniesie atrakcyjność turystyczną miejscowości i obszaru rewitalizacji. Będzie to miejsce integrujące lokalną społeczność. Dodatkowo inwestycja poprawi estetykę przestrzeni publicznej (budynki i otoczenie są częściowo zaniedbane).

Wskaźniki produktu:

Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami – 1 szt.

Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1

Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 300 osób/rok;

RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2026	950 000 PLN	Budżet gminy – 100 000,00 PLN Dotacje EFRR – 850 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Aktywizacja społeczna i ruchowa osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami

PODMIOT REALIZUJĄCY

Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	GOPS

OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sułowie, Sułów 143 i cały obszar rewitalizacji Podobszary Rozłopy, Sąsiadka i Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Projekt już w samym swoim założeniu ukierunkowany jest na wsparcie osób starszych i ze specjalnymi potrzebami. Dlatego wszystkie jego elementy i zaplanowane działania będą uwzględniały specjalne potrzeby tych osób, w zakresie dostępności wykorzystywanej infrastruktury oraz programu i form prowadzenia poszczególnych zajęć.

	<p>Projekt zakłada równy dostęp wszystkich osób do projektu, a w przypadku większej ilości chętnych niedyskryminacyjne kryteria lub zasady, które będą stosowane w celu ograniczenia liczby uczestników. Ponadto zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem.</p>
<p>Cel ogólny przedsięwzięcia:</p>	
<p>Głównym celem projektu jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych i ze specjalnymi potrzebami w życiu społecznym gminy oraz wsparcie działań prozdrowotnych kierowanych do tych grup społecznych. Realizacja projektu pozwoli poprawić warunki i jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego i będzie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym takim jak wykluczenie społeczne. Projekt przyczyni się do poprawy kondycji i zdrowia, w tym zdrowia psychicznego mieszkańców.</p>	
<p>Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:</p>	
<p>Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych</p>	
<p>Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:</p>	
<p>Projekt będzie miał charakter wieloletni i zakłada między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego (rehabilitacja ruchowa, gimnastyka i aktywność fizyczna na wolnym powietrzu) ● Wspieranie osób niesamodzielnych i starszych oraz ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym. ● Cykliczne spotkania w ramach lokalnych grup aktywności ● Zwiększenie zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy poprzez akcję „doświadczenie jest bezcenne”. ● Międzypokoleniowe warsztaty kulinarne kultywujące niematerialne dziedzictwo regionu ● Międzypokoleniowe warsztaty włączenia cyfrowego obejmujące działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze, ● Zajęcia dla osób starszych z zakresu upowszechniania narzędzi i zachowań służących włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych w życiu codziennym (obrót bezgotówkowy, prawidłowe postawy wobec prób wyłudzenia danych i oszustw). ● Zorganizowane wizyty osób starszych w instytucjach kultury i na lokalnych wydarzeniach kulturalnych. 	
<p>Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:</p>	
<p>Proces starzenia społeczeństwa stanowi szczególny problem na obszarach rewitalizacji. Znaczna część osób starszych nie znajduje odpowiedniej dla siebie oferty włączającej w aktywne życie społeczne. Dodatkowo słaba kondycja fizyczna osób w wieku senioralnym ogranicza też ich aktywność na innych polach w tym kultury i rynku pracy. Zwiększona migracja osób młodych z terenów zdegradowanych wynika również z braku perspektyw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym po zakończeniu pracy zawodowej.</p>	
<p>Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:</p>	
<p>Projekt przyczyni się do aktywizacji społecznej osób starszych i zagrożonych wykluczeniem z uwagi na niepełnosprawność. Podniesie poziom aktywności fizycznej przez co przyczyni się do poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego (poczucie przynależności do grupy i przydatności w społeczeństwie). Projekt zwiększy dostępność do kultury dla osób w wieku senioralnym, przyczyni się do budowania trwałych więzi międzypokoleniowych.</p>	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

Wskaźnik produktu: liczba podjętych inicjatyw z zakresu zwiększania aktywności i udziału w życiu społecznym mieszkańców obszaru rewitalizacji - 5 szt. Wskaźnik rezultatu: liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji objętych przedsięwzięciem – 15 osób		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2030	40 000 PLN	Budżet gminy – 5 000,00 PLN Dotacje EFS – 35 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Program przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Projekt będzie realizowany na terenie rewitalizacji choć przedsięwzięcie obejmie również mieszkańców z poza tego obszaru. Pomimo, że projekt będzie dostępny dla wszystkich mieszkańców gminy to cechuje się znacznym potencjałem do zniwelowania problemu społecznego występującego w szczególnie dużym natężeniu na obszarze rewitalizacji. Dlatego właśnie na obszarze rewitalizacji przyniesie najbardziej zauważalne rezultaty
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Projekt zakłada równy dostęp wszystkich osób do programu, a w przypadku większej ilości chętnych niedyskryminacyjne kryteria lub zasady, które będą stosowane w celu ograniczenia liczby uczestników. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Celem przedsięwzięcia jest udzielenie wsparcia osobom dotkniętym lub zagrożonym ubóstwem energetycznym.	

Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
<p>Wsparcie zostaną objęci mieszkańcy gminy Sułów (także spoza obszaru rewitalizacji). Wsparcie obejmować będzie identyfikację osób/rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem oraz doradztwo w zakresie łagodzenia i przeciwdziałania ww. zagrożeniu. Zakres rzeczowy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Identyfikacja osób dotkniętych ubóstwem energetycznym. Zadanie realizowane przez pracowników GOPS i Urzędu Gminy. 2) Analiza stanu technicznego lokal/budynku, uproszczony audyt termooenergetyczny; propozycje rozwiązań termomodernizacyjnych. Zadanie realizowane przez pracownika Urzędu Gminy 3) Przygotowanie propozycji rozwiązań technicznych, wskazanie potencjalnych źródeł ich finansowania, pomoc w pozyskaniu wsparcia i realizacji inwestycji. Pomoc w rozliczeniu dofinansowania. Zadanie to realizowane przez pracownika Urzędu Gminy. 4) Praca warsztatowa z osobami dotkniętymi ubóstwem energetycznym: świadomość zużycia energii, zmiana zachowania i nawyków, niskokosztowe środki efektywności energetycznej w gospodarstwach domowych. Zadanie to będzie realizowane przez Urzędu Gminy i GOPS. 5) Doradztwo w zakresie pozyskania środków pozwalających na przezwyciężenia ubóstwa energetycznego. 		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
<p>Z ubóstwem energetycznym mamy do czynienia, gdy osoba/osoby zamieszkujące lokal mieszkalny nie są w stanie zapewnić wystarczającego poziomu ciepła lub energii elektrycznej do zasilania urządzeń i oświetlenia. Dotyczy osób/rodzin o niskich dochodach, które zamieszkują w lokalach lub budynkach o niskiej efektywności energetycznej. Ze względu na duże straty ciepła osoby takie nie są w stanie odpowiednio ogrzać swojego mieszkania a jednocześnie ponoszą duże koszty na zakup opału i energii elektrycznej. Często z tego względu muszą rezygnować z zaspokajania podstawowych potrzeb takich jak zakup żywności, produktów codziennego użytku czy leków.</p> <p>Jednocześnie osoby dotknięte problemem nie stać na inwestycje związane zakupem energooszczędnego wyposażenia czy nowoczesnego źródła ciepła.</p> <p>Osoby te są narażone na skutki działań związanych z dążeniem do neutralności klimatycznej.</p>		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Rezultatem przedsięwzięcia będzie zmniejszenie liczby osób dotkniętych/zagrożonych ubóstwem energetycznym poprzez zmianę zachowania i nawyków związanych z ogrzewaniem i zużyciem energii elektrycznej oraz pomoc w pozyskaniu wsparcia i realizacji inwestycji termomodernizacyjnych.</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba programów doradczych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu w tym wykluczeniu energetycznemu – 1 szt. Liczba przeszkolonych doradców klimatycznych przygotowanych do prowadzenia usług doradczych – 2 osoby</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Ilość osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem energetycznym na obszarze rewitalizacji, którym udzielono wsparcia – 10 osób.</p>		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2030	120 000 PLN	Budżet gminy – 24 000,00 PLN Dotacje EFS – 96 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Montaż monitoringu przy obiektach użyteczności publicznej, miejscach rekreacji, obiektach małej infrastruktury turystycznej</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Podobszary Rozłopy, Sąsiadka i Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych prac będzie uwzględniał dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych informujących o projekcie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Głównym celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszarów rewitalizacji i osób odwiedzających w tym turystów.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Cel projektu powiązany jest przede wszystkim z trzecim celem rewitalizacji: Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego. Z uwagi na swój charakter będzie wpisywał się również w realizację celu pierwszego: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
Planuje się realizację elementów sieci monitoringowej obejmujących przestrzeń publiczną w następujących lokalizacjach: Sułów: Szkoła Podstawowa, Altana na działce 947, Biblioteka. Rozłopy: Remizo-Świetlica, Wieża widokowa i altana na działce 92/9, Sąsiadka: Kompleks Stoisk na działce 2885, wieża widokowa 2872/2, CUS, Obiekt muzealno-edukacyjny. Nowo utworzone element systemu monitorowane będą kompatybilne z aktualnie funkcjonującą siecią Policji.	
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:	
Obszar rewitalizacji boryka się problemem bezpieczeństwa przestrzeni publicznej. Rośnie zagrożenie występowaniem czynów przestępczych i wykroczeń, a co za tym idzie wzrasta potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa. Monitoring miejsc publicznych nie tylko pomaga w wykryciu i ujęciu sprawców, ale działa prewencyjnie.	

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
Zmniejszenie ilości przestępstw i wykroczeń popełnianych w miejscach publicznych na terenie rewitalizacji. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych. Wskaźnik produktu: Liczba punktów monitoringu zainstalowanych na obszarze rewitalizacji – 9 szt. Wskaźnik rezultatu Spadek ilości przestępstw i wykroczeń popełnianych na obszarze rewitalizacji w miejscach publicznych – 20%		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2026	180 000 PLN	Budżet gminy – 45 000,00 PLN Dotacje EFRR – 135 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Organizacja cyklu przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63, 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie Szkoła Podstawowa w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie Szkoła Podstawowa w Sułowie Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Wydarzenia odbywać się będą w obrębie infrastruktury dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażonej w podjazd dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednią szerokość drzwi i przejść, odpowiednią przestrzeń manewrową, wydzielone miejsca parkingowe dla osób ze specjalnymi potrzebami, toalety dostosowane do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami, duże, czytelne znaki systemu informacji wizualnej w kontrastowych kolorach, ułatwiające poruszanie się osobom niedowidzącym, możliwość wprowadzenia psa-przewodnika.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Realizacja zadania będzie polegała na organizacji przedsięwzięć adresowanych do mieszkańców podobszarów obszaru rewitalizacji, które będą podejmowały tematy związane z bezpieczeństwem, w tym bezpieczeństwem w przestrzeni publicznej i bezpieczeństwem uczestników ruchu drogowego. W ramach przedsięwzięcia będą miały miejsce wydarzenia edukacyjne, które zwracać będą uwagę na tematy związane z bezpieczeństwem, w którym uczestniczyć będą dzieci i młodzież szkolna oraz wszyscy mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji.	

Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
Cel projektu powiązany jest przede wszystkim z trzecim celem rewitalizacji: Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego. Z uwagi na swój charakter będzie wpisywał się również w realizację celu pierwszego: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
<p>W ramach przedsięwzięcia będą miały miejsce wydarzenia edukacyjne, które zwracać będą uwagę na tematy związane z bezpieczeństwem, w którym uczestniczyć będą dzieci i młodzież szkolna oraz wszyscy mieszkańcy podobszarów obszaru rewitalizacji.</p> <p>Plan wydarzeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej, diagnozowanie problemów związanych z bezpieczeństwem w obszarze rewitalizacji, propozycje działań na rzecz ich zmniejszenia, - bezpieczeństwo w ruchu drogowym, połączone z rozdawaniem odblasków, kamizelek dla dzieci, itp. <p>Program przedsięwzięć w kolejnych latach (2025-2030) będzie opracowywany przez Gminę Sułów w konsultacji z osobami biorącymi udział w wydarzeniach, organizacjami pozarządowymi, Policją.</p> <p>Początkowo, głównym miejscem organizacji spotkań będzie Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie, lub szkolne świetlice.</p>		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
<p>Podobszary obszaru rewitalizacji należą do obszarów o najwyższych wartościach wskaźników dotyczących liczby wykroczeń, przestępstw oraz mandatów na 1000 mieszkańców. Obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym koncentrują się problemy związane z bezpieczeństwem na terenie Gminy.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na organizację wydarzeń, dzięki którym zwiększy się świadomość dotycząca niebezpieczeństw oraz zaproponowane zostaną działania na rzecz ich ograniczenia. Przedsięwzięcie umożliwi również pełniejsze wykorzystanie istniejącej w obrębie podobszarów obszaru rewitalizacji infrastruktury na rzecz lokalnej społeczności oraz wykorzystanie nowoutworzonego kompleksu do organizacji przedsięwzięć odpowiadających na zidentyfikowane problemy.</p>		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Rezultatem realizacji przedsięwzięcia będzie wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji. Projekt odpowiada na następujące potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie poziomu poczucia bezpieczeństwa przez mieszkańców, - działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, - zwiększenie atrakcyjności podobszarów obszaru rewitalizacji jako miejsca zamieszkania. <p>Sposób oceny rezultatu – za pomocą wskaźników produktu i rezultatu:</p> <p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz bezpieczeństwa – 5 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących które wzięły udział w przedsięwzięciach na zwiększających bezpieczeństwo – 200 osób/rok. 		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2030	30 000 PLN	Budżet gminy – 10 000,00 PLN Środki krajowe – 20 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Zagospodarowanie przestrzeni publicznych działki nr 111/5 w miejscowości Rozłopy- budowa placu zabaw dla dzieci oraz działki nr 415/2 w miejscowości Sułów poprzez nasadzenia zieleni, wyposażenie w ławki, kosze na śmieci, skrzynie betonowe na rośliny</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Centrum Usług Społecznych w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Rozłopy działka 111/5 Podobszar Rozłopy Sułów działka 415/2 Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych prac będzie uwzględniał dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, takich jak informacje w formie tekstowej i dźwiękowej.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
<p>Przedsięwzięcie ma na celu uporządkowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej i przywrócenie jej funkcji użytkowych o charakterze społecznym, turystycznym oraz kulturalnym w stopniu odpowiadającym potencjałowi tego miejsca. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni przyczyni się do jej lepszego wykorzystania przez mieszkańców ale też ma szansa generować większy ruch turystyczny a tym samym przyczyniać się do rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji. Powstała infrastruktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie miejsca zabaw dla dzieci - stworzenie miejsca rekreacji dla mieszkańców - zwiększy atrakcyjności turystyczną rewitalizowanych miejscowości, 	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
<p>Cel projektu powiązany jest z trzecim celem rewitalizacji: Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego. Z uwagi na miejsce i charakter inwestycji przyczyni się również do realizacji celu drugiego: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych</p>	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
<p>W ramach przedsięwzięcia powstanie atrakcyjna przestrzeń publiczna. Zostaną zaprojektowane ogólnodostępne miejsca do siedzenia – odpowiadające wymogom ergonomii i dostosowane do potrzeb różnych grup użytkowników. Wprowadzone zostaną nowe nasadzenia, tak by integralnym elementem przestrzeni stała się zadana zieleń.</p> <p>W efekcie realizacji projektu rewitalizacji poddana zostanie przestrzeń publiczna o powierzchni 150 m² w obszarze działki nr 111/5 w sołectwie Rozłopy (wyposażenie plac zabaw w sprzęt do zabaw dla dzieci i</p>	

towarzącą mu małą architekturę w postaci ławek i koszy na śmieci) oraz przestrzeń publiczną o powierzchni 250 m² w obszarze działki nr 415/2 (wprowadzone zostaną nowe nasadzenia zieleni, wytyczone ciągi komunikacyjne, zamontowane ławki, kosze na śmieci, skrzynie betonowe na kwiaty i krzewy).
W obu wypadkach przestrzenie zostaną dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:

Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego. Projekt przyczyni się ponadto do realizacji celu pierwszego poprzez wzmocnienie kapitału społecznego

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

Realizacji projektu sprawi, że te części obszar rewitalizacji staną się bardziej przyjazne przede wszystkim dla jego mieszkańców. Dzięki nowemu zagospodarowaniu terenu, wprowadzeniu obiektów małej architektury, zieleni i poprawie estetyki, ludzie będą chętniej przebywali w tej przestrzeni. Pomoże to między innymi w budowaniu więzi mieszkańców i ożywieniu relacji międzyludzkich.

Projekt wpłynie więc pozytywnie na niekorzystne procesy demograficzne ograniczając emigrację zwłaszcza osób młodych z terenu rewitalizacji do innych ośrodków.

Wskaźnik produktu:

Powierzchnia przestrzeni publicznej poddanej rewitalizacji w celu nadania nowych funkcji lub zwiększeniu dotychczasowej funkcjonalności – 400 m²

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z ze specjalnymi potrzebami – 2 szt.

Wskaźnik rezultatu

Liczba osób odwiedzających zrewitalizowaną przestrzeń publiczną – 200 osób/rok.

RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2027	200 000 PLN	Budżet gminy – 50 000,00 PLN Dotacje EFRR – 150 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Program wsparcia organizacji pozarządowych

PODMIOT REALIZUJĄCY

Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63, 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie

OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych działań będzie uwzględniał dostosowanie potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze

	standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.	
Cel ogólny przedsięwzięcia:		
Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, a w szczególności ludzi młodych i przekonanie ich do korzyści płynących z samoorganizowania się w obrębie lokalnych społeczności. Ograniczenia w realizowaniu swoich zainteresowań i pasji bardzo często tłumaczone jest brakiem odpowiednich warunków do tego lub niską atrakcyjnością dostępnej oferty. Projekt ma zachęcić do oddolnego stwarzania warunków do samorealizacji i budowaniu oferty działań odpowiadających rzeczywistym potrzebom grup mieszkańców.		
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
Przedsięwzięcie polegać będzie na - Wsparciu i doradztwie w zakresie utworzenia i rozpoczęcia działalności organizacji III sektora (wybór formy działania, ramy prawne funkcjonowania, formalna strona procesu rejestracji) - doradztwie w zakresie możliwych źródeł pozyskania współfinansowania na działalność organizacji pozarządowych - pomocy w określeniu programu działań i kierunków rozwoju nowoutworzonej organizacji - informowaniu o możliwych formach współpracy organizacji pozarządowej i lokalnego samorządu - wsparciu finansowym dla nowopowstałych organizacji.		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
W obszarze rewitalizacji działa bardzo niewiele organizacji pozarządowych. W zdecydowanej większości są to jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych lub Koła Gospodyń Wiejskich a więc organizacje o długoletnich tradycjach, ale z wyraźnie ukierunkowanym profilem działalności, który nie zawsze sanowi odpowiedź na indywidualne, czasami specyficzne potrzeby lokalnej społeczności.		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
Przedsięwzięcie zaktywizuje lokalną społeczność poszczególnych podobszarów rewitalizacji i doprowadzi do oddolnego powstania organizacji pozarządowych Wskaźnik produktu: Ilość nowoutworzonych organizacji pozarządowych na terenie rewitalizacji – 1 szt. Wskaźnik rezultatu: Ilość inicjatyw społecznych wynikających z działalności nowych organizacji pozarządowych – 3 szt.		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2026-2030	150 000 PLN	Budżet gminy – 30 000,00 PLN Dotacje EFS – 120 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Budowa obiektów infrastruktury turystycznej na obszarze rewitalizacji (wieża widokowa na działce nr 2872/2 w Sąsiadce, wieża widokowa i altana na działce 92/9 w miejscowości Rozłopy, przystań kajakowa na działce 339 w miejscowości Sułów, altana na działce nr 947 w Sułowie)</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63, 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Działka nr 92/9 w miejscowości Rozłopy, Podobszar Rozłopy Działka nr 2872/2 w miejscowości Sąsiadka Podobszar Sąsiadka Działka nr 339 w miejscowości Sułów, Działka nr 947 w miejscowości Sułów Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych prac będzie uwzględniał dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, informacje o projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
<p>Celem przedsięwzięcia jest podniesienie funkcjonalności oraz dostępności obiektów przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. Budowa wież widokowych, altany, przystani kajakowej oraz tężni solankowej jest inicjatywą skoncentrowaną na rewitalizacji oraz wykorzystaniu zdegradowanej przestrzeni publicznej w celu przywrócenia jej funkcji użytkowych o charakterze społecznym, gospodarczym, turystycznym oraz kulturalnym. Głównym celem projektu jest przekształcenie opuszczonego obszaru w atrakcyjną przestrzeń, która będzie służyć mieszkańcom oraz przyciągać turystów. Przedsięwzięcie ma na celu utworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań (integracji) mieszkańców. W wyniku realizacji przedsięwzięcia zostaną osiągnięte następujące cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych; ● Uporządkowanie i zwiększenie powierzchni zielonych; ● Dostosowanie do zmian klimatycznych; ● poprawa jakości życia; ● Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym; ● Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; ● Poprawa więzi międzyludzkich; 	

<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja osób w każdej grupie wiekowej; • Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy. 		
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
Cel projektu powiązany jest z drugim celem rewitalizacji: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych. Projekt przyczyni się też do rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji, co jest zbieżne z celem trzecim.		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
W ramach przedsięwzięcia przewiduje się budowę wież widokowych, altany oraz przystani kajakowej. Przestrzeń będzie zaprojektowana w sposób uwzględniający potrzeby różnych grup użytkowników. Powstaną elementy małej architektury w tym miejsca do siedzenia odpowiadające wymogom ergonomii, powstanie altanka, plac zabaw. Ważnym elementem przestrzeni będzie zieleń.		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
<p>Na terenie gminy brakuje uporządkowanych ogólnodostępnych terenów zielonych mogących stanowić miejsce rekreacji mieszkańców i krótkiego odpoczynku dla turystów odwiedzających największe atrakcje turystyczne. Niedobory w zakresie atrakcyjnej przestrzeni wpływają na gorsze postrzeganie obszaru rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania. Tym samym są jednym z czynników wpływających na skalę migracji i wyludnianie się obszaru rewitalizowanego. Z kolei turyści nie znajdując atrakcyjnej przestrzeni do odpoczynku skracają czas pobytu i opuszczają obszar rewitalizacji bezpośrednio po odwiedzeniu największych atrakcji.</p> <p>Budowa tężni solankowej wpłynie na poprawę jakości usług zdrowotnych, świadczonych na terenie gminy. Popularyzacja walorów gminy i związany z tym wzrost prestiżu, spowoduje zwiększenie konkurencyjności miejsca oraz wpłynie na zwiększenie liczby odwiedzających gminę turystów. Wzrost liczby odwiedzin zainicjuje dalsze rozszerzanie oferty turystycznej i usługowej, co poprawi sytuację finansową lokalnych przedsiębiorców i wpłynie na poprawę jakości świadczonych usług. Pobudzenie aktywności lokalnych przedsiębiorców przyczyni się do wzrostu liczby miejsc pracy, co poprawi sytuację ekonomiczną mieszkańców gminy. Walory lecznicze planowanej w ramach zadania infrastruktury wpłyną korzystnie na stan zdrowia mieszkańców Gminy oraz odwiedzających ją turystów.</p>		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Rezultatem projektu będzie powstanie ogólnodostępnej przestrzeni stanowiącej miejsce rekreacji mieszkańców obszaru rewitalizowanego oraz odpoczynku dla odwiedzających turystów. Więcej miejsc rekreacji i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni jest jednym z elementów wpływających na atrakcyjność miejsca zamieszkania oraz wzmacnia więź mieszkańców z „małą ojczyzną”. Tym samym tego typu projekty w naturalny sposób ograniczają emigrację zwłaszcza osób młodych z terenu rewitalizacji do innych ośrodków miejskich.</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba obiektów i przestrzeni zwiększających atrakcyjność turystyczną obszaru rewitalizacji – 4 szt. Liczba obiektów dostosowana do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami – 4 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych terenów zielonych – 1000 osób/rok;</p>		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2027	500 000 PLN	Budżet gminy – 50 000,00 PLN Dotacje EFRR – 450 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Organizacja przedsięwzięć aktywizujących dla osób bezrobotnych</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63, 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie Gminny Ośrodek Pomoc Społecznej w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Gminna Biblioteka Publiczna w Sułowie, Sułów 143 Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych działań będzie uwzględniał dostosowanie potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Zwiększenie zdolności osób niepracujących, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do znalezienia pracy poprzez realizację kompleksowego programu aktywizacji społecznej i zawodowej	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Cel projektu powiązany jest z drugim celem rewitalizacji jakim jest: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych. Projekt będzie też w istotny sposób przyczyniał się do osiągnięcia celu pierwszego poprzez wzmocnienie kapitału społecznego.	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
Wsparcie zostaną objęci mieszkańcy gminy Sułów, również mieszkańcy spoza obszaru rewitalizacji. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia/samozatrudnienia osób pozostających poza rynkiem pracy i zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym nastąpi w drodze realizacji kompleksowego programu aktywizacji społecznej i zawodowej . Zakres rzeczowy:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) Praca socjalna prowadzona zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, 2) Aktywizacja społeczna: prowadzenie na podstawie indywidualnej diagnozy następujących form wsparcia: coaching kariery, trening kompetencji i umiejętności społecznych (warsztaty), warsztaty w zakresie podniesienia kompetencji spędzania wolnego czasu i rekreacji dla uczestników projektu oraz środowiskowego otoczenia. 3) Aktywizacja zawodowa (szkolenia zawodowe dla osób bezrobotnych, staże u pracodawców, pośrednictwo pracy). 4) Aktywizacja edukacyjna – indywidualne wsparcie poprzez zapewnienie indywidualnego planu rozwoju. 	
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:	

Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowane problemy osób bezrobotnych, które nie są gotowe do podjęcia pracy (są bierne zawodowo). Doświadczają przy tym złożonych problemów powodujących ubóstwo i wykluczenie społeczne. Osoby te wymagają kompleksowego wsparcia z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej i zawodowej.		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
Celem projektu jest zahamowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, doświadczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych oraz poprawa dostępu do rynku pracy. Wdrożenie standardów oraz wykorzystanie nowych rozwiązań w zakresie aktywnej integracji przyczyni się do podniesienia jakości, skuteczności i efektywności działań instytucji pomocy i integracji na rzecz włączenia społecznego. Przedsięwzięcie przyczyni się do nabycia przez osoby bezrobotne nowych kwalifikacji, umożliwiających podjęcie zatrudnienia, w tym prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek a tym samym przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu: Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie – 10 osób; Liczba osób ze specjalnymi potrzebami objętych wsparciem w programie – 1 osoba Wskaźniki rezultatu: Liczba osób, które w wyniku uczestnictwa w programie podniosły swoje kompetencje przydatne na rynku pracy – 10 osób;		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe	Ramy finansowe	
rozpoczęcie – zakończenie	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2030	50 000 PLN	Budżet gminy – 10 000,00 PLN Dotacje EFS – 40 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Warsztaty z przedsiębiorczości</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Szkoła Podstawowa w Sułowie Bezpośredni realizator – organizacja pozarządowa wyłoniona w drodze otwartego konkursu ofert
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Szkoła Podstawowa w Sułowie Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zapewnienie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi

	<p>potrzebami, takich jak informacje w formie tekstowej i dźwiękowej. W zależności od potrzeb przewiduje się zapewnienie dostępności tłumacza polskiego języka migowego</p>
<p>Cel ogólny przedsięwzięcia:</p>	
<p>Poszerzanie wiedzy i umiejętności uczniów dotyczącej efektywnego zarządzania finansami osobistymi, podnoszenie poziomu wiedzy z zakresu ekonomii oraz inspirowanie świadomych działań i budowanie właściwych postaw w zakresie przedsiębiorczości. Realizacja projektu przyczyni się między innymi do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozwoju kompetencji miękkich u młodych osób; ● poprawy w przyszłości jakości życia osób, które zdobyły nowe kompetencje; ● przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; ● Tworzenia warunków do podnoszenia wiedzy z zakresu finansów i przedsiębiorczości; ● Tworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości; 	
<p>Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:</p>	
<p>Cel projektu powiązany jest z drugim celem rewitalizacji jakim jest: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych. Przyczyni się też do osiągnięcia celu pierwszego poprzez wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji.</p>	
<p>Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:</p>	
<p>Zajęcia realizowane będą we współpracy z instytucjami sektora bankowego, instytucjami publicznymi i samorządem. Formy realizacji:</p> <p>Zajęcia lekcyjne: dziesięć 45-minutowych lekcji prowadzonych przez nauczycieli posiadających kwalifikacje do prowadzenia zajęć. Bloki tematyczne: mój budżet; mój bank; moje inwestycje</p> <p>Spotkania z praktykami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Spotkanie z pracownikiem instytucji finansowej – przedstawicielem kadry zarządczej banku. ● Zwiedzanie Centrum Pieniądza NBP – udział w zajęciach „Nowoczesne systemy płatnicze”. Warsztaty dla młodzieży, która wkracza w świat samodzielnej bankowości. Uczniowie zdobędą praktyczną wiedzę związaną z codziennymi usługami bankowymi, zasadami bezpiecznego posługiwania się pieniędzem bezgotówkowym oraz innowacjami z zakresu nowoczesnych finansów. Warsztaty w formie gry drużynowej, podczas której uczniowie, wykonując zadania, pomnażają stan swojego konta. <p>W ramach wizyty edukacyjnej na GPW uczniowie poznają fakty i zdarzenia z historii i życia giełdy, a także figurę byka i Salę Notowań, gdzie znajduje się charakterystyczny dzwon. Oglądają film nt. funkcjonowania giełdy i inwestowania na rynku kapitałowym, połączony z prezentacją multimedialną i pogadanką animatora z Fundacji GPW.</p>	
<p>Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:</p>	
<p>Podstawa programowa obowiązująca w placówkach oświatowych i aktualna oferta pozaszkolna nie zapewniają najmłodszej części lokalnej społeczności kontaktu z rzetelną i uporządkowaną wiedzą w zakresie podstaw ekonomii i przedsiębiorczości. Wiedza z tego obszaru podnosi kompetencje młodych ludzi i przyczynia się do ich aktywności na rynku pracy (łatwiej jest im podjąć decyzję o założeniu własnej działalności). Dodatkowo wiedza w tym zakresie pomaga w podejmowaniu racjonalnych decyzji finansowych co wpływa na zamożność oraz ogranicza zachowania niebezpieczne związane np. z przestępczością bankową, oszustwami gospodarczymi i wyłudzeniami. Przedsięwzięcie rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Niewykorzystany potencjał intelektualny w obszarze przedsiębiorczości; ● Istnienie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z uwagi na niski poziom kompetencji; ● Niedobory w zakresie programów aktywizacyjnych lub rozwojowych 	

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Rezultatem projektu będzie wzrost świadomości i wiedzy w zakresie dostępnych narzędzi finansowych, rynku kapitałowego, bankowości i przedsiębiorczości. Przyczyni się to do przełamania barier, podniesie poziom bezpieczeństwa finansowego, pozwoli lepiej odnaleźć się na rynku pracy, zwiększy kompetencje do samozatrudnienia.</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba podjętych inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości i podnoszenia kompetencji - 2 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Ilość osób objętych wsparciem ze zwiększonymi kompetencjami w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości – 70 osób.</p>		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2030	60 000 PLN	Budżet gminy – 15 000,00 PLN Dotacje EFS – 45 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Budowa targowiska gminnego w miejscowości Deszkowice Pierwsze na działce nr 781/2</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Centrum Usług Społecznych w Sułowie
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	<p>Działka nr 781/2 w miejscowości Deszkowice Pierwsze</p> <p>Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji</p> <p>W żadnym z trzech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji nie ma terenu który Gmina Sułów mogłaby przeznaczyć na cel zgodny z tym przedsięwzięciem.</p> <p>Nadający się do tego celu teren działki 781/2 w miejscowości Deszkowice Pierwsze położona jest 3,5 km od centrum Sułowa i ok. 4,5 km od Rozłopów. Zlokalizowany jest więc niedaleko dwóch podobszarów rewitalizacji tak więc będą z niego mogli korzystać mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Teren ten dobrze nadaje się do przeprowadzenia zaplanowanych działań.</p>
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych działań będzie uwzględniał dostosowanie potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

Cel ogólny przedsięwzięcia:		
<p>Po zrewitalizowaniu na części obiektu będzie istniała możliwość prowadzenia targowiska dla lokalnych produktów. Projekt polegał będzie na wsparciu informacyjnym potencjalnych producentów i przetwórców, zorganizowaniu pikników połączonych z konkursami na najlepsze produkty lokalne. Zorganizowany będzie także konkurs połączony z możliwością wystawienia się producentów z całego województwa aby nadać działaniom rozgłos. Celem projektu jest wypromowanie targowiska w Gminie Sułów oraz poza jej granicami. Potrzebne zasoby to plac targowiska oraz wyposażenie, działania reklamowe w tym tablice informacyjne. Działanie rynku da nowe możliwości wytwórcom lokalnych zdrowych produktów na rozwój swojej działalności i zwiększy sprzedaż.</p>		
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
<p>Cel projektu powiązany jest z drugim celem rewitalizacji: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych</p>		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
<p>Teren działki o powierzchni 900 m² zostanie utwardzony i przystosowany do pełnienia funkcji targowiska. Zostaną wytyczone bezpieczne ciągi komunikacyjne (piesze i kołowe) oraz miejsca do handlu. Powstanie niezbędne zaplecze sanitarne.</p>		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
<p>A terenie obszaru rewitalizacji i całej gminy brakuje miejsca do prowadzenia działalności handlowej w oparciu o formułę okresowego placu targowego. Ta wciąż popularna forma zakupów, zwłaszcza w odniesieniu do płodów rolnych, daje możliwość rolnikom i przetwórcom rolnym na zwiększenie dochodów i promocję swoich towarów. Brak tego typu miejsca stanowi dla wielu mieszkańców obszaru rewitalizacji dodatkową barierę do rozwoju działalności i wzrostu zamożności. Ten rodzaj handlu pozwala na nabywanie dobrych, lokalnych produktów w stosunkowo niewysokiej cenie. Ma więc też istotne znaczenie dla robiących zakupy klientów w przewyżnianiu problemu ubóstwa.</p>		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i przyczyni się do poprawy sytuacji finansowej osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury. Wskaźnik produktu: Powierzchnia terenów którym w wyniku rewitalizacji nadano nowe funkcje – 900 m²</p>		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2027	400 000 PLN	Budżet gminy – 100 000,00 PLN Dotacje EFRR – 300 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Modernizacja budynku POZ w Tworyczowie, z dostosowaniem do osób ze szczególnymi potrzebami (winda) i utworzeniem Poradni Psychologicznej</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna odpowiedzialna za realizację	OKULISTYKA s.c. POZ Tworyczów, Tworyczów 19, 22-448 Sułów
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Tworyczów 19 Projekt zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji W żadnym z trzech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji nie ma aktualnie żadnej placówki służby zdrowia. Przeprowadzony przegląd zasobów własnych Gminy potwierdza, że Gmina nie ma też na tym obszarze obiekt który można zaadaptować na ten cel. Budowa nowego budynku przekracza możliwości finansowe gminy. Istniejąca w Tworyczowie placówka POZ położona jest zaledwie 1,5 km od obszaru rewitalizacji i niespełna 2,5 km od centrum Sułowa. Ma potencjał do zwiększenia zakresu świadczonych usług i dobrze nadaje się do przeprowadzenia zaplanowanych działań.
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Rezultaty projektu będą służyły między innymi ludziom z chorobami mogącymi poważnie ograniczać ich możliwości poruszania się. Dlatego cały zakres planowanych prac adaptacyjnych będzie uwzględniał dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego i wymogami stawianymi w tym zakresie placówkom medycznym.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Poprawa dostępu do usług z obszaru opieki zdrowotnej poprzez utworzenie nowej placówki poradni psychologicznej.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
Adaptacja pomieszczeń na piętrze budynku Przychodni na potrzeby poradni psychologicznej wraz z zakupem wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu będzie obejmowała działania w zakresie: - robót budowlano wykończeniowych (gabinety Poradni Psychologicznej wraz z zapleczem, poczekalnia, węzeł sanitarny, przebudowa wejścia oraz budowa podjazdu dla osób ze specjalnymi potrzebami). - montaż instalacji c.o., wod-kan, elektrycznej i oświetleniowej, telekomunikacyjnej i klimatycznej - zakupie niezbędnego sprzętu i wyposażenia gabinetów komputer 1szt., klimatyzatory, biurka, krzesła, szafki lekarskie, fotele, leżaki, taborety, stoliki, regały itp.) - przebudowa drogi dojazdowej i utworzenie miejsc postojowych dla pacjentów Poradni Psychologicznej	

Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
<p>POZ w Tworyczowie prowadzi działalność w przychodni mieszczącej się w Tworyczowie pod nr 19(poza obszarem rewitalizacji). Aktualny zakres usług zdrowotnych świadczonych w POZ nie obejmuje poradni psychologicznej. Jednocześnie występuje zapotrzebowanie na wizyty u lekarza specjalisty. Niestety w placówce w Tworyczowie, w chwili obecnej nie ma miejsca wydzielonego i odpowiednio wyposażonego w kierunku prowadzenia poradni psychologicznej.</p>		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
<p>Mieszkańcy obszaru rewitalizacji uzyskają łatwiejszy dostęp do specjalistycznej diagnostyki i świadczeń zdrowotnych przez co ulegnie skróceniu czas oczekiwania na wizytę u lekarza psychologa. Odpowiednie zagospodarowanie otoczenia umożliwi łatwy dostęp pacjentom do nowej placówki.</p> <p>Wskaźnik produktu: Liczba obiektów w których wprowadzono rozwiązania z zakresu usprawnień dla osób ze specjalnymi potrzebami – 1 szt. Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna -1 szt. Ilość budynków poddanych rewitalizacji którym przywrócono lub nadano nową funkcję społeczną - 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 50 osób/rok. Ilość osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów – 50 osób/rok.</p>		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe	Ramy finansowe	
rozpoczęcie – zakończenie	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2026-2027	500 000 PLN	Budżet gminy – 100 000,00 PLN Dotacje EFRR – 400 000,00 PLN

Karty projektów – lista B

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz zagospodarowanie terenu - budynek wielorodzinny Sułów 144 oraz budynek bazy magazynowo- sprzętowej Sułów 80</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Gmina Sułów
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Sułów 144, Sułów 80 Podobszar Sułów
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych prac będzie uwzględniał dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Poprawa jakości życia mieszkańców. Poprawa estetyki miejscowości. Poprawa stanu powietrza atmosferycznego z uwagi na zmniejszenie emisji CO2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków. Tworzenie więzi sąsiedzkich, wzmacnianie aktywności społecznej. Zniwelowanie problemów społecznych i zagrożenia ubóstwem energetycznym.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Cel projektu powiązany jest z trzecim celem rewitalizacji: Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego. Stanowi bowiem odpowiedź na problem funkcjonowania w przestrzeni publicznej nieefektywnych energetycznie budynków wyposażonych w źródła ciepła bazujące na paliwach stałych takich jak węgiel i drewno. Ma też związek z pozostałymi dwoma celami strategicznymi. Z celem drugim jakim jest: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych wiąże o środowiskowy charakter a do wzmocnienie kapitału społecznego zbliża go jego społeczny aspekt.	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
Modernizacja istniejącego, budynku mieszkalnego na potrzeby mieszkalnictwa wraz z zagospodarowaniem terenu obejmie następujący zakres rzeczowy prac: - przebudowa i wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej, co, oraz instalacji elektrycznej, - wymiana źródeł ciepła. - Ocieplenie elewacji budynku - Wykonanie izolacji ścian fundamentowych oraz opaski (odwodnienie)	

- Wykonanie wiaty śmietnikowej
- Wykonanie nowej nawierzchni na drodze dojazdowej i parkingu przy budynku,
- Wykonanie podjazdu dla osób ze specjalnymi potrzebami
- Zagospodarowanie terenów zielonych wraz z nasadzeniami roślin

Modernizacja istniejącego, budynku na potrzeby bazy magazynowo - sprzętowej obejmie następujący zakres rzeczowy prac:

- przebudowa i wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej, co, oraz instalacji elektrycznej,
- instalacja źródła ciepła.
- Ocieplenie elewacji budynku
- Wykonanie izolacji ścian fundamentowych oraz opaski (odwodnienie)

Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:

Budynek Sułów 144 stanowi kompleks lokali mieszkalnych należących do gminnego zasobu komunalnego. Budynek jest w złym stanie technicznym, z barierami architektonicznymi. Źródło ogrzewania stanowią indywidualne kotły na drewno i węgiel.

Budynek Sułów 80 stanowi zaplecze magazynowo sprzętowe gminy Sułów. Budynek jest wysoce nieefektywny energetycznie, w złym stanie technicznym, z barierami architektonicznymi.

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:

W wyniku realizacji projektu nastąpi poprawa jakości miejsca zamieszkania poprzez podwyższenie standardu technicznego budynku. Poprawi się stanu powietrza atmosferycznego.

Dodatkowo nastąpi aktywizacja społeczna mieszkańców i ich integracja.

Zwiększenie efektywności energetycznej budynku wielorodzinnego i budynku bazy magazynowo - sprzętowej Gminy Sułów przyniesie ograniczenie kosztów eksploatacyjnych.

Wskaźnik produktu:
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami – 2 szt
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -2

Wskaźnik rezultatu:
Roczne zużycie energii pierwotnej: w lokalach mieszkalnych
Szacowana emisja gazów cieplarnianych
liczba mieszkańców, którym poprawiono warunki mieszkaniowe – ..... osób.

RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA

Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2026 - 2027	400 000 PLN	Budżet gminy – 100 000,00 PLN Dotacje EFRR – 300 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Utworzenie kompleksu stoisk wystawienniczych dla rękodzielników i wytwórców rzemiosła u stóp grodziska, na działce nr 2879

PODMIOT REALIZUJĄCY

Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Centrum Usług Społecznych w Sułowie

OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Działka nr 2879 w Sąsiadce Podobszar Sąsiadka	
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych działań będzie uwzględniał dostosowanie potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach www związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.	
Cel ogólny przedsięwzięcia:		
Celem projektu jest stworzenie warunków do lepszego rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i wsparcie dla osób z teren rewitalizacji szukających nowych kanałów dystrybucji oferowanych przez siebie produktów. Przy okazji poszerzana jest też oferta dla turystów co stanowić będzie ważny element budowania marki Gmin Sułów jako produktu turystycznego.		
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:		
Cel projektu powiązany jest przede wszystkim z drugim celem rewitalizacji jakim jest: Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych. Projekt będzie też na realizację celu trzeciego czyli: Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa publicznego.		
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:		
W ramach przedsięwzięcia planuje się przygotować infrastrukturę która będzie wykorzystywana przez lokalnych producentów, rzemieślników i wytwórców rękodzieła w celu promocji i sprzedaży oferowanych przez nich towarów. W tym celu, w sąsiedztwie rodu Sutjesk Przedsięwzięcia zostanie zrealizowane poza obszarem ochrony konserwatorskiej i w sposób zapewniając bezpieczeństwo i poszanowanie dla dziedzictwa kulturowego stanowiącego o walorach tego miejsca. Na specjalnie wytyczonym placu planuje się postawienie 5 stoisk o konstrukcji drewnianej i powierzchni ok. 10 m ² każde.		
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:		
Mieszkańców obszaru rewitalizacji charakteryzuje niski poziom aktywności gospodarczej. Bardzo mało osób decyduje się na prowadzenie własnej działalności poza tradycyjnym dla tego regionu rolnictwem. Dodatkowo lokalni producenci rolni i wytwórcy rękodzieła nie mają miejsca, odwiedzanego przez turystów i lokalną społeczność, w którym mogliby zaoferować owoce swojej pracy. Istnieje więc potrzeba stworzenia warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i podejmowania nowych inicjatyw gospodarczych.		
Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu aktywności działających już podmiotów i skłoni kolejne osoby do rozpoczęcia działalności gospodarczej. Wskaźnik produktu: Ilość nowoutworzonych miejsc aktywności gospodarczej – 5 szt.		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2026	150 000 PLN	Budżet gminy – 30 000,00 PLN Dotacje EFRR – 120 000,00 PLN

NAZWA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
<i>Wsparcie jedyne gminnego klubu sportowego w Gminie Sułów</i>	
PODMIOT REALIZUJĄCY	
Imię i nazwisko/nazwa podmiotu:	Gmina Sułów
Adres (ulica, nr budynku, kod pocztowy):	Sułów 63 22-448 Sułów
Jednostka organizacyjna / komórka organizacyjna UG odpowiedzialna za realizację	Urząd Gminy Sułów
OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Lokalizacja przedsięwzięcia / podobszar: Uzasadnienie dla lokalizacji poza obszarem rewitalizacji	Gminny Klub Sportowy Perła Deszkowice Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji. Gmina nie ma potencjału w postaci zasobów ludzkich i finansowych na prowadzenie dwóch klubów sportowych. Jedyne klub, w którym trenują, grają osoby z obszaru rewitalizacji i który reprezentuje również mieszkańców obszaru rewitalizacji jest w Deszkowicach.
Dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami	Zakres planowanych działań będzie uwzględniał dostosowanie potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Zostanie zapewniona dostępność cyfrowa poprzez zastosowanie na stronach internetowych związanych z projektem rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG. Wszystkie informacje dotyczące projektu w wersji elektronicznej będą udostępniane w formatach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel ogólny przedsięwzięcia:	
Celem przedsięwzięcia jest wsparcie aktywności fizycznej młodzieży i osób dorosłych z obszaru rewitalizacji i terenu całej Gminy. Projekt ma również na celu integrację lokalnej społeczności wokół reprezentującego ją klubu piłkarskiego.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji:	
Cel projektu powiązany jest z pierwszym celem rewitalizacji: Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych	
Opis planowanego przedsięwzięcia wraz z zakresem rzeczowym realizowanych zadań:	
Planuje się wsparcie Klub Sportowego Perła Deszkowice poprzez organizację zajęć sportowych przeznaczonych dla młodzieży skupionej w sekcji piłki nożnej.	
Krótki opis problemów i potrzeb na które odpowiada proponowane przedsięwzięcie:	
Na obszarze rewitalizacji jest bardzo skromna oferta spędzania czasu wolnego, szczególnie w zakresie który byłby atrakcyjny dla osób młodych. Uprawianie sportu jest jedną z nielicznych pasji którą mogą rozwijać i która stanowi alternatywę dla zachowań często z pogranicza norm społecznych. Sport bywa też odskocznią od trudnej sytuacji w domu rodzinnym lub problemów w szkole.	

Oczekiwane rezultaty realizacji przedsięwzięcia:		
Projekt stworzy warunki do treningów i skierowania przez młodzież w kierunku samorealizacji w duch sportowej rywalizacji.		
RAMY PRZEDSIĘWZIĘCIA		
Ramy czasowe rozpoczęcie – zakończenie	Ramy finansowe	
	szacunkowa wartość	źródła finansowania
2025-2030	150 000 PLN	Budżet gminy – 30 000,00 PLN Dotacje EFS – 120 000,00 PLN

GPR przewiduje możliwość realizacji Gmini-projektów rewitalizacyjnych, którym zostanie udzielone wsparcie w formie grantów w ramach projektów takich jak „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027”. Założono realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych
- pobudzanie zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- zwiększanie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

9 Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych.

Wdrożenie „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030” wymaga zaangażowania znaczących środków finansowych. Nie jest więc możliwa realizacja wszystkich zadań i przedsięwzięć ujętych w niniejszym dokumencie wyłącznie w oparciu o zasoby interesariuszy, bez wsparcia środkami zewnętrznymi. Należy jednak mieć na uwadze, że ilość środków zewnętrznych jest również ograniczona. Wymusza to konieczność rywalizacji o dostępne wsparcie finansowe z innymi jednostkami. W związku z tym konieczne jest zaplanowanie sposobu pozyskania niezbędnych, zewnętrznych środków finansowych.

Istotne jest wcześniejsze, dokładne rozpoznanie dostępnych źródeł zewnętrznego współfinansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zasad, na jakich można się o nie ubiegać. Dzięki temu możliwe będzie zaplanowanie działań związanych z pozyskaniem tego typu wsparcia i wprowadzanie ewentualnych korekt w harmonogramie wdrażania poszczególnych zadań, z uwzględnieniem bieżącej dostępności środków.

Zadania planowane do realizacji w ramach „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030” zostały podzielone na dwie grupy:

- Podstawowe projekty rewitalizacyjne – ujęte na tzw. liście A
- Projekty uzupełniające - ujęte na tzw. liście B

Wartość znacznej części zadań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji ma charakter szacunkowy. Może ona zostać doprecyzowana na etapie tworzenia dokumentacji projektowej i kosztorysowej w przypadku zadań inwestycyjnych lub budżetu przedsięwzięcia dla projektów miękkich. Szacunkowa wartość zadań rewitalizacyjnych oraz planowana struktura wg źródeł przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 19. Sumaryczna szacunkowa wartość podstawowych zadań rewitalizacyjnych – lista A oraz planowana struktura wg źródeł ich finansowania

Źródło środków finansowych		Kwota (zł)
Szacunkowa wartość podstawowych zadań rewitalizacyjnych – lista A		
Środki publiczne	Środki Gminy Sułów	474 000
	Środki zewnętrzne (krajowe i UE) w tym:	2 406 000
	EFRR	2 170 000
	EFS	216 000
Środki prywatne		0
Razem zadania z listy A		2 880 000

Źródło: Obliczenia własne na podstawie kart projektu wypełnianych przez interesariuszy projektów

Tabela 20. Sumaryczna szacunkowa wartość pozostałych zadań rewitalizacyjnych – lista B oraz planowana struktura wg źródeł ich finansowania

Źródło środków finansowych		Kwota (zł)
Szacunkowa wartość podstawowych zadań rewitalizacyjnych – lista B		
Środki publiczne	Środki Gminy Sułów	260 000
	Środki zewnętrzne (krajowe i UE) w tym:	540 000
	EFRR	420 000
	EFS	120 000
Środki prywatne		0
Razem zadania z listy B		800 000

Źródło: Obliczenia własne na podstawie kart projektu wypełnianych przez interesariuszy projektów

W zakresie zewnętrznych źródeł finansowania uczestnicy procesu rewitalizacji mogą skorzystać ze środków krajowych oraz zagranicznych mających formę np.: dotacji, pożyczek, kredytów, wsparcia kapitałowego. Szczególne znacznie w tym zakresie odgrywa wsparcie przewidziane w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Zgodnie z założeniami nakreślonymi w dokumencie Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 największe wsparcie dla projektów rewitalizacyjnych przewidziane jest w ramach priorytetu „Rozwój zrównoważony terytorialnie”. W ramach niego istnieje możliwość pozyskania dofinansowania na działania ukierunkowane bezpośrednio dla zaplanowanych w programach rewitalizacji przedsięwzięć.

Priorytetu FELU.11 Rozwój zrównoważony terytorialnie

Działanie FELU.11.01 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich

Działanie FELU.11.04 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie

Jednocześnie ten sam dokument wskazuje, że również w całym szeregu innych działań preferowane będą projekty wynikające z Gminnych Programów Rewitalizacji. I tak dotyczy to następujących priorytetów i działań:

Priorytet FELU.07 Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych

Działanie FELU.07.01 Infrastruktura przedszkolna

Działanie FELU.07.02 Infrastruktura edukacji ogólnej

Działanie FELU.07.03 Infrastruktura kształcenia zawodowego i ustawicznego

Priorytet FELU.08 Zwiększanie spójności społecznej

Działanie FELU.08.06 Usługi zdrowotne

Działanie FELU.08.08 Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej

Działanie FELU.08.09 Integracja społeczna osób najbardziej potrzebujących wsparcia

Priorytet FELU.10 Lepsza edukacja

Działanie FELU.10.02 Edukacja przedszkolna

Działanie FELU.10.03 Kształcenie ogólne

Działanie FELU.10.04 Kształcenie zawodowe

Zgodnie z zasadą dodatkowości i subsydiarności UE, poszczególne przedsięwzięcia w ramach „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030” będą realizowane przy wykorzystaniu środków zewnętrznych (głównie w ramach funduszy UE pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego). Będą one uzupełniały wkład własny beneficjentów na który złożą się środki gminy Sułów.

GPR przewiduje możliwość realizacji mini-projektów rewitalizacyjnych, którym zostanie udzielone wsparcie w formie grantów w ramach projektów takich jak „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027”. Założono realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

10 Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi.

Proces rewitalizacji, z natury rzeczy, ma wymiar lokalny i w pierwszej kolejności kreuje rozwój na poziomie gminnym. Dopiero w dalszej kolejności i w sposób pośredni realizuje cele i założenia programów i strategii na poziomie regionalnym i krajowym. Fakt ten w żadnym stopniu nie może jednak wpływać na komplementarność i spójność dokumentów planistyczno-rozwojowych tworzonych przez ośrodki różnych szczebli. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030 r. został więc poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro.

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi poziomu krajowego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030 jest w pełni zgodny z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w szeregu dokumentów przygotowanych na poziomie krajowym. Należą do nich między innymi:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności

Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 5 lutego 2013 r. określa główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Jego założeniem jest przewyższanie kryzysów finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju. Wskazane cele i zadania strategii to między innymi:

1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:
  - Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji
  - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
  - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
  - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
  - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
2. Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów:
  - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
  - Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach
  - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
3. Efektywność i sprawność państwa:
  - Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
  - Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030 wpisuje się w ww. cele i kierunki działań. Oba dokumenty wskazują na konieczność rozwoju gospodarki w oparciu o istniejące zasoby przy jednoczesnym zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Oba podkreślają potrzebą poprawy dostępności i jakości usług społecznych w tym edukacyjnych na wszystkich etapach.

Istotnym elementem obu dokumentów jest podnoszenie kapitału ludzkiego i społecznego oraz włączenie społeczne wszystkich wymagających tego osób. Nie bez znaczenia pozostaje również kwestia poprawy jakości środowiska naturalnego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Wśród zadań wyznaczonych w ramach dokumentu znalazły się:

Zadanie 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Zadanie 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Zadanie 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Zadanie 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Zadanie 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Zadanie 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Praktycznie w rozwinięciu każdego z tych zadań znaleźć można aspekty z którymi korelują zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030. Największa zbieżność widoczna jest w obszarach przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz kształtowania struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych. W GPR jednym z trzech głównych celów jest stworzenie na terenie rewitalizowanym atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni publicznej. Cel ten i pozwalające na jego osiągnięcie przedsięwzięcia rewitalizacyjne doskonale korelują z założeniami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem zakładającym efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terenów zdegradowanych dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju tworząc w ten sposób warunki do wzrostu dochodów mieszkańców, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Już sam ten fakt świadczy o komplementarnym charakterze dokumentów. Potwierdzenie tego faktu znajduje odzwierciedlenie również w obszarach interwencji GPR oraz zbieżnych z nimi celach i kierunkach działań wynikających z KSRR którymi są:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym

1.1 Wzmaganie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją

- 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
- 1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska (jedyne element KSRR bez odniesienia do GPR)
- 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
- 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszących atrakcyjność inwestycyjną obszarów
- Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
  - 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
  - 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
  - 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
  - 3.1 Wzmocnienie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem
  - 3.2 Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
  - 3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
  - 3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 ma szansę przyczynić się do wzrostu spójności terenu zdegradowanego w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym tak jak zakłada to cel 1 KSRR. Rewitalizacja przyczyni się między innymi do zwiększenia poziomu wykorzystania potencjału rozwojowego wsi tracącej funkcje społeczno-gospodarcze na rzecz dynamicznie rozwijających się aglomeracji miejskich. Ponadto PR przyczyni się do rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz wspierania przedsiębiorczości na szczeblu lokalnym co jest bezpośrednią realizacją założeń celu 2 KSRR.

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN) jest próbą zdefiniowania polskiej drogi do niskoemisyjnej gospodarki. W drodze do osiągnięcia tego celu założono 5 celów szczegółowych zdefiniowanych jako:

Cel szczegółowy 1: Niskoemisyjne wytwarzanie energii

Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami

Cel szczegółowy 3: Rozwój zrównoważonej produkcji -obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo

Cel szczegółowy 4: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu Cel szczegółowy

5: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji

Zarówno cele jak i niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w GPR, są zbieżne z kierunkami rozwoju nakreślonymi w NPRGN. W szczególności dotyczy to projektów takich jak Program przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu ale także tych zakładających w swym zakresie termomodernizację budynków, czy dostosowanie przestrzeni publicznej do aktualnych standardów środowiskowych i zmian klimatu.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Dokument stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym w perspektywie do 2030 r. W dokumencie tym ujęto między innymi następujące cele i zadania:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
  - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji
  - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
  - Przemiany strukturalne sektora
  - Nowe formy działania i współpracy
  - Nowoczesne instrumenty wsparcia
  - Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych
  - Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
  - Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
  - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
  - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
  - Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
  - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
  - Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
  - Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
  - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne - dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
  - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
  - Cyfrowe państwo usługowe
  - Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
  - Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

Kierunki działań zaplanowanych w GPR korelują z celami ww. Strategii, m. in. w zakresie poprawy dostępności dla mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług świadczonych na tym terenie, szczególnie w obliczu niekorzystnych zmian demograficznych wynikających ze starzenia się społeczeństwa. W obu dokumentach podkreśla się też, że zrównoważony rozwój powinien bazować na wykorzystaniu indywidualnego potencjału endogenicznego.

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku jest podstawowym dokumentem prowadzenia polityki rozwoju na poziomie regionalnym. Zawarte w tym dokumencie treści przedstawią najważniejsze wyzwania i uwarunkowania rozwojowe, analizę potencjału regionu, wizje oraz cele i kierunki działań określone do realizacji w horyzoncie czasowym 2030 roku.

Cel strategiczny:

1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych

Cele operacyjne:

- 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych
- 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne
- 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym
- 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych

Cel strategiczny:

2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cele operacyjne:

- 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
- 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
- 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- 2.4. Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny:

3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cele operacyjne:

- 3.1. Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
- 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
- 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Cel strategiczny:

4. Wzmacnianie kapitału społecznego

Cele operacyjne:

- 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego
- 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
- 4.3. Włączenie i integracja społeczna
- 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- 4.5. Bezpieczeństwo publiczne
- 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Przeprowadzona analiza wykazuje zbieżność pomiędzy ujętymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Sułów celami i kierunkami działań a zapisami zaproponowanymi w tym zakresie w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Już pierwszy priorytet dokument regionalnego wskazuje jako cel strategiczny kształtowanie strategicznych zasobów rolnych przypisując mu jednocześnie cele operacyjne takie jak: 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych; 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne; 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych, czyli dokładnie te kierunki działań które realizować będą założone w GPR projekty o charakterze gospodarczym.

W obu dokumentach podkreśla się też konieczność wdrożenia działań na rzecz integracji społecznej i podnoszenia kapitału społecznego. Oba dokumenty stawiają na poprawę dostępności i rozwoju usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem usług zdrowotnych i tych które zaspokajają potrzeby osób starszych oraz osób ze specjalnymi potrzebami. Oba dokumenty duży nacisk kładą na włączanie i integrację społeczną. Tak więc czwarty cel strategiczny Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego znajduje swoje odzwierciedlenie w pierwszym celu strategicznym Gminnego Programu Rewitalizacji.

Zbieżność dokumentów widoczna jest również w odniesieniu do celów 2 i 3 wskazanych strategii regionalnej odnoszących się odpowiednio do przestrzeni (Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych) i gospodarki (Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu).

Wiele obszarów wspólnych dla obu dokumentów znajduje się w zakresie działań zmierzających do ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego (rozwiązania mające na celu ograniczanie niskiej emisji i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym) oraz wykorzystania walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i turystyki.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami Województwa Lubelskiego na lata 2019 – 2022

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami został przyjęty Uchwałą Nr IX/160/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 2 września 2019r. Wyznaczono w nim 2 cele strategiczne którym przypisano cele operacyjne i priorytety.

I. Cel strategiczny - Wzmocnienie potencjału dziedzictwa kulturowego województwa lubelskiego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego regionu

Cel operacyjny 1: ochrona zabytków materialnych i opieka nad zabytkami materialnymi:

- 1) Działania podnoszące świadomość społeczeństwa o wartościach krajobrazu kulturowego i jego wpływie na budowę wspólnoty społecznej i tożsamości regionu, w szczególności poprzez wprowadzanie nowoczesnej formy ochrony krajobrazu kulturowego w postaci parku kulturowego;
- 2) Działania na rzecz opracowania powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami w oparciu o aktualne uregulowania prawne w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- 3) Prowadzenie gminnych lub powiatowych ewidencji zabytków.
- 4) Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania zabytków na obszarze województwa lubelskiego, w tym stała ochrona wartościowych układów przestrzennych: urbanistycznych i ruralistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem budownictwa drewnianego, zabytków i obszarów przemysłowych, powojennych oraz obiektów archeologicznych.

5) Upowszechnianie mechanizmu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru przez organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych przez te jednostki.

6) Podejmowanie planowych działań w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami pozostającymi w posiadaniu jednostek samorządu terytorialnego.

7) Promocja instytucji muzeum jako narzędzia ochrony zabytków i miejsca wypracowywania wzorca opieki nad zabytkami. Wykorzystanie nowoczesnych technologii w działalności statutowej muzeów w celu przyciągnięcia odbiorcy.

Cel operacyjny 2: Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

1) Poszerzanie form współpracy środowiska naukowego z samorządami w procesie ustalania autentycznych regionalnych wartości kulturowych, w tym określanie wyróżnika autentyczności poszczególnych grup etnograficznych Lubelszczyzny.

2) Podejmowanie starań o umieszczenie wybranych przejawów dziedzictwa niematerialnego na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

3) Wspieranie aktywności regionalnej mającej na celu uświadomienie wagi niematerialnego dziedzictwa kultury dla zachowania tożsamości oraz prowadzenie planowych działań wspierających dziedzictwo niematerialne, poprzez tworzenie różnych programów edukacyjnych umożliwiających przekazywania przez twórców ludowych swej wiedzy, umiejętności i doświadczeń zawodowych młodemu pokoleniu.

4) Propagowanie działań w zakresie opieki i ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności poprzez kultywujące je wydarzenia.

5) Upowszechnianie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jako niepowtarzalnej atrakcji turystycznej województwa, w szczególności poprzez wspieranie usług turystycznych na terenach wiejskich.

6) Wspieranie publikacji regionalnych oraz wydawnictw popularyzujących dziedzictwo kulturowe Lubelszczyzny jako elementu przyczyniającego się do wzmocnienia poczucia wspólnoty regionalnej i tożsamości kulturowej.

II. Cel strategiczny - Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny w działaniach promocyjnych i edukacyjnych wpływających na rozwój społeczno – ekonomiczny.

Cel operacyjny 1 Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny

1) Poszerzanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym i opiece nad nim przy użyciu nowoczesnych technologii, mediów oraz różnorodnych form edukacji społecznej.

2) Popularyzacja akcji edukacyjnych na rzecz niematerialnego dziedzictwa kulturowego do wzmocnienia społecznej świadomości (poczucia wspólnoty regionalnej) mieszkańców Lubelszczyzny.

3) Edukacja właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych w zakresie zasad opieki nad nimi i ich ochrony

4) Realizowanie studiów naukowych, wspieranie programów badawczych i dokumentacyjnych oraz organizowanie praktyk studenckich i staży, zmierzających do stworzenia pełnej inwentaryzacji zasobów dziedzictwa kulturowego niematerialnych i materialnego, zwłaszcza zagrożonego.

5) Edukacja na rzecz poznawania istniejących na przestrzeni dziejów relacji kultury polskiej z kulturami innych społeczności na terenie Lubelszczyzny.

Cel operacyjny 2. Promocja dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny

1). Rozwijanie nowoczesnych form promocji województwa wykorzystującej bogactwo dziedzictwa materialnego i niematerialnego jako czynnika rozwoju społeczno – ekonomicznego i budowania poczucia wspólnoty regionalnej i tożsamości kulturowej.

2) Promocja istniejących szlaków kulturowych oraz propagowanie ich tworzenia jako istotnych działań dla promocji regionu.

3) Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej - krajowej i zagranicznej, województwa lubelskiego w zakresie wspólnej promocji dziedzictwa kulturowego, w tym promocja turystyki kulturalnej poprzez organizację międzynarodowych wydarzeń i przedsięwzięć kulturalnych.

4) Poszerzenie wiedzy społecznej dotyczącej przemysłów kultury jako istotnego potencjału sektora społeczno – ekonomicznego.

5) Promocja i stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju przemysłów kultury jako czynnika stymulującego wzrost gospodarczy.

6) Promocja krajobrazu kulturowego województwa lubelskiego jako atrakcyjnych miejsc dla aktywności filmowej i przemysłów czasu wolnego.

7) Tworzenie mechanizmów włączających materialne dziedzictwo kulturowe w nowoczesny obieg gospodarczy: przemysłów czasu wolnego i przemysłów kultury, w tym promocja walorów niewykorzystywanych obiektów zabytkowych, jako miejsc dogodnych do nadania im istotnych funkcji społeczno – ekonomicznych.

Mimo iż Program Rewitalizacji Gminy Sułów nie zakłada bezpośredniej interwencji w obiekty ujęte w wykazie zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego to założenia dokument są w wielu miejscach zbieżne z Wojewódzkim Programem Opieki nad Zabytkami między innymi z racji przyjętych w GPR zamierzeń odnośnie: promocji instytucji muzeum jako narzędzia ochrony zabytków i miejsca wypracowywania wzorca opieki nad zabytkami czy upowszechniania niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jako niepowtarzalnej atrakcji turystycznej województwa, w szczególności poprzez wspieranie usług turystycznych

Z kolei z drugim celem strategicznym Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami łączy Gminny Program Rewitalizacji dążenie do wykorzystania dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny w działaniach promocyjnych i edukacyjnych wpływających na rozwój społeczno – ekonomiczny. Oba dokumenty zakładają edukację społeczeństwa w zakresie dziedzictwa kulturowego Lubelszczyzny i poszerzenie wiedzy o dziedzictwie kulturowym. W obu dokumentach jest również mowa między innymi o rozwijaniu nowoczesnych form promocji regionu przy wykorzystaniu bogactwa dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz tworzeniu mechanizmów włączających materialne dziedzictwo kulturowe w nowoczesny obieg gospodarczy: przemysłów czasu wolnego i przemysłów kultury.

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami na poziomie lokalnym
(powiatowym i gminnym)

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zamojskim na lata 2021-2025

W ramach dokumentu wyznaczono cztery cele strategiczne i służące do ich realizacji kierunki działań, które podporządkowane są wizji rozwoju ujętej w następującym sformułowaniu: „Powiat zamojski obszarem zrównoważonego rozwoju o dużej atrakcyjności społecznej i aktywności obywatelskiej.” Wizja ta ma na celu osiągnięcie wysokiego poziomu życia mieszkańców oraz równy dla wszystkich dostęp do oferowanych dóbr i usług, co w konsekwencji przyczyni się do atrakcyjności powiatu. Gminny Program Rewitalizacji Gmin Sułów, ze swoimi założeniami w pełni wpisuje się ten obraz. Zbieżność między dokumentami widoczna jest również na poziomie bardziej szczegółowych założeń. Pokazuje to analiza porównawcza celów przyjętych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i założeń GPR.

Cel 1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu. – również GPR jako jeden z priorytetowych obszarów działań zakłada podnoszenie kompetencji zawodowych i aktywną postawę mieszkańców na rynku pracy.

Cel 2: Podejmowanie działań mających na celu wspieranie dziecka, rodziny, osób starszych. – zidentyfikowane problemy obszaru rewitalizacji wskazują na potrzebę wsparcia osób w zakresie ich włączenia społecznego i zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób i rodzin dotkniętych różnego rodzaju problemami w tym także tymi wynikającymi z ich wieku. Oba dokumenty stawiają zarówno na wsparcie dzieci i młodzieży jak i zwiększanie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym.

Cel 3: Zwiększanie skuteczności i efektywności podejmowanych działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie zamojskim. – przemoc w rodzinie niejednokrotnie znajduje swoje podłoże w sytuacji materialnej czy warunkach bytowych. Stąd zbieżność działań proponowanych w GPR z celem założonym w PSRPS.

Cel 4: Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym włączenie się lub całkowity powrót do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym zapobiegającym marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. – niektóre z założonych w GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych (jak chociażby „Aktywizacja społeczna i ruchowa osób starszych i osób ze specjalnymi potrzebami”).

Strategia Rozwoju Gminy Sułów na lata 2025 – 2030

Strategia Rozwoju Gminy Sułów powstawała równolegle z Gminnym Programem Rewitalizacji. Stąd porównując ustalenia części diagnostycznej obu dokumentów można dostrzec wiele analogii i wzajemnych korelacji. Oba dokumenty wskazują na ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji jako przyczyny bardzo niekorzystnego zjawiska wyludniania się gminy i obszaru rewitalizacji. Towarzyszy temu wysoka wartość wskaźnika obciążenia demograficznego mówiąca o ilości osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Taki stan rzeczy zwykle prowadzi do ubożenia społeczeństwa i ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy. Powoduje sytuację, w której zbyt duża liczba mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń socjalnych.

W sferze gospodarczej oba dokumenty wskazują, że o ile gospodarstwa rolne z terenu gminy cechuje dobry poziom rozwoju rolnictwa, w tym specjalistycznego oraz wysoki potencjał produkcyjny,

to udział innych sektorów gospodarki w tworzeniu miejsc prac i zamożności lokalnego społeczeństwa jest dalece niezadawalający. W tym kontekście szczególnie źle prezentują się wskaźniki odnoszące się do aktywności gospodarczej mieszkańców, ilości zakładanych działalności gospodarczych i brak terenów inwestycyjnych należących do Gminy dodatkowo ograniczający możliwość przyciągnięcia kapitału inwestycyjnego.

Zarówno Strategia Rozwoju Gminy jak i Gminny Program Rewitalizacji podkreślają wysokie walory przyrodnicze terenu, atrakcyjność kulturową Gminy oraz obecność obiektów zabytkowych.

Siłą rzeczy diagnoza obszaru rewitalizacji prezentuje obraz w nieco „ciemniejszych barwach” niż wynika to z analiz zawartych w strategii całej gminy. Wynika to z faktu, że dotyczy ona części gminy najbardziej zdegradowanej z największą ilością potrzeb i niedoborów.

Podobieństwa w wynikach diagnozy znalazły swoje odzwierciedlenie w spójności co do oczekiwanych kierunków zmian i rozwoju a więc i wyznaczonych do osiągnięcia celów. Strategia Rozwoju Gminy Sułów, jako najważniejszy dokument strategiczny szczebla lokalnego zakłada podobnie jak GPR trzy cele strategiczne którym przypisano również cele operacyjne.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego

Cel strategiczny 2. Rozwój przestrzenno funkcjonalny obszaru

Cel strategiczny 3. Ożywienie lokalnej gospodarki

Jak widać zbieżność obu dokumentów ujawnia się nie tylko na płaszczyźnie ilości priorytetów, ale przede wszystkim kierunków najważniejszych działań zmierzających do poprawy aktualnej sytuacji i dalszego rozwoju.

11 Mechanizmy włączania różnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji. Partnerstwo i partycypacja.

Partycypacja społeczna jest wyrazem aktywnego uczestnictwa mieszkańców w podejmowaniu decyzji istotnych dla lokalnej społeczności. Może ona przybierać różnego rodzaju formy i dotyczyć różnych grup interesariuszy. W ustawie o rewitalizacji partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowaniu całego procesu rewitalizacyjnego – od identyfikacji problemów, poprzez formułowanie celów i ustalanie listy przedsięwzięć aż do realizacji poszczególnych projektów.

W procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 zostało podjętych wiele działań adresowanych do mieszkańców Gminy oraz działających tu instytucji i podmiotów. Na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- zbieranie uwag w formie elektronicznej i papierowej,
- ankieta/formularz,
- spotkanie,
- debata .

Interesariusze na bieżąco byli informowani o przebiegu procesu tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Podstawowym narzędziem w tym zakresie była strona internetowa Gminy, gdzie były publikowane informacje i ogłoszenia dotyczące podejmowanych działań.

Ryc. 15 Obraz strony internetowej Gminy Sułów z komunikatem włączającym interesariuszy obszaru rewitalizacji w proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji – etap zbierania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: <https://sulow.pl/p,141,konsultacje-spoeczne>

11.1 Partycypacja na etapie opracowania diagnozy.

Jedną z kluczowych zasad w rewitalizacji jest konieczność koncentracji terytorialnej podejmowanych działań. W tym kontekście rewitalizacja to przemyślana i kompleksowa interwencja na obszarze najbardziej tego potrzebującym. Dlatego o wyborze obszaru rewitalizacji decyduje silna koncentracja negatywnych zjawisk tam występujących oraz istotne znaczenie tego obszaru dla rozwoju lokalnego. W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego wykorzystano analizę wskaźnikową. Na wskazanych terenach zdegradowanych wyznaczono obszar rewitalizacji. Wybór takiego obszaru został podyktowany dwoma zasadniczymi kryteriami. Bazując na art. 10 ustawy o rewitalizacji założono, że aby ustanowić obszar rewitalizacji musi on spełniać łącznie dwa warunki:

1. cechować się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej i przynajmniej w jednej z wybranych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.
2. cechować się istotnością dla rozwoju lokalnego.

W oparciu o powyższe wyznaczony trzy podobszary rewitalizacji, które obejmował zamieszkałe części sołectw Rozłopy, Sąsiadka i Sułów. Zapewnienie udziału interesariuszom na etap diagnozowania objęło konsultacje dotyczące wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sułów.

W dniach 7 czerwca 2023 r. – 14 lipca 2023 r. Wójt Sułowa przeprowadził konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gmin w Sułowie w sprawie treści uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

1. otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego wyrażenie opinii, uwag i propozycji do projektu uchwały. Spotkanie odbyło się w dniu 7 czerwca 2023r. o godz. 10:30 w siedzibie Centrum Społeczno-Kulturalnym w Sułowie na sali sesyjnej.
2. zbierania uwag za pomocą formularza w postaci:
  1. papierowej, poprzez wypełnienie formularza i dostarczenie drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy w Sułowie, Sułów 63, 22-448 Sułów, lub dostarczenie osobiście w siedzibie Urzędu Gminy w Sułowie, pok. nr 1 – Sekretariat.
  2. elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza i przesłanie za pomocą poczty elektronicznej na adres e-mailowy: ug@sulow.pl.
  3. badania ankietowego dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru rewitalizacji.

Formularz uwag był dostępny:

- na stronie internetowej Urzędu Gminy
- na stronie podmiotowej Urzędu w Biuletynie Informacji Publicznej
- w formie papierowej w Urzędzie Gminy w Sułowie pok. nr 1 – sekretariat;
- podczas otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 7 czerwca 2023r. o godzinie 10:30.

Ankieta on-line była dostępna od dnia 7 czerwca 2023r. do 14 lipca 2023r. pod linkiem <https://forms.gle/aU68ujeo1d8V8rmf9>

Ryc. 16 Obraz strony internetowej z ogłoszeniem dotyczącym konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sułów

← → ↻ 🌐 bip.sulow.pl/konsultacje-spoeczne/1178-2023-05-30-13-16-37.html

Urząd Gminy Sułów

Biuletyn Informacji Publicznej

Ogłoszenie w sprawie konsultacji społecznych, których przedmiotem jest projekt Uchwały Rady Gminy Sułów w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Sułów

bip biuletyn informacji publicznej

Aktualności
Finanse Gminy
Konsultacje społeczne
Ochrona Danych Osobowych
Organizacje pozarządowe
Oświadczenia majątkowe
Oferty pracy
Plany, programy, strategie
Prawo miejscowe
Redakcja biuletynu
Rejestr urbanistyczny
Rejestry i ewidencje
Transmisje obrad Rady
Urząd Gminy
Wybory
Zamówienia publiczne
Administrator

Gmina Sułów ogłasza konsultacje społeczne, których przedmiotem jest projekt Uchwały Rady Gminy Sułów w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Sułów. Projekt uchwały jest dostępny na stronie www.bip.sulow.pl oraz w siedzibie Urzędu Gminy w Sułowie, pok. nr 1 i pok. nr 13. Celem konsultacji społecznych jest pozyskanie uwag i opinii od interesariuszy procesu rewitalizacji w zakresie propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Konsultacje zostaną przeprowadzone w okresie od 7 czerwca 2023r. do 14 lipca 2023r.

Konsultacje zostaną przeprowadzone w następujących formach:

1. otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego wyrażenie opinii, uwag i propozycji do projektu uchwały. Spotkanie odbędzie się w dniu 7 czerwca 2023r. o godz. 10:30 w siedzibie Centrum Społeczno-Kulturalnym w Sułowie – sala sesyjna.
2. zbierania uwag za pomocą formularza w postaci:
  1. papierowej, poprzez wypełnienie formularza i dostarczenie drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy w Sułowie, Sułów 63, 22-448 Sułów, lub dostarczenie osobiście w siedzibie Urzędu Gminy w Sułowie, pok. nr 1 – Sekretariat.
  2. elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza i przesłanie za pomocą poczty elektronicznej na adres e-mailowy: ug@sulow.pl.
  3. badania ankietowego dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru rewitalizacji.

Formularz uwag będzie dostępny:

- na stronie internetowej Urzędu
- na stronie podmiotowej Urzędu w Biuletynie Informacji Publicznej
- w formie papierowej w Urzędzie Gminy w Sułowie pok. nr 1 – sekretariat;
- podczas otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 7 czerwca 2023r. o godzinie 10:30.

Ankieta on-line będzie dostępna od dnia 7 czerwca 2023r. do 14 lipca 2023r. pod linkiem <https://forms.gle/aU68ujeo1d8V8rmf9>

Z-ca Wójta Gminy Sułów
/-/ Janusz Stańczyk

Załączniki:

Źródło: <https://bip.sulow.pl/konsultacje-spoeczne/1178-2023-05-30-13-16-37.html>

11.2 Etapy opracowania gminnego programu rewitalizacji.

Etap opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji rozpoczął się od przygotowania pogłębionej diagnozy problemów w obszarze rewitalizacji. W tym celu zebrano dodatkowe dane statystyczne, które uzyskano między innymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sułowie, Powiatowej Komendy Policji w Zamościu i Urzędu Gminy w Sułowie.

Na etapie programowania zaproszono interesariuszy do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nabór przeprowadzono w okresie od 4 do 25 października 2024 roku.

Propozycje zbierano za pomocą formularza zgłoszeniowego udostępnionego w trakcie trwania naboru. Formularz był udostępniony na stronie internetowej Urzędu Gminy. Druki formularza dostępne były również w siedzibie Urzędu. Propozycje mogły zgłaszać zarówno osoby fizyczne, jak też instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne.

Zgłaszane przedsięwzięcia mogły dotyczyć zarówno działań o charakterze inwestycyjnym (remonty, modernizacje, zagospodarowanie przestrzeni) jak i w sferze społecznej (np. zwiększanie spójności społecznej, zaspokajanie potrzeb rynku pracy, w sferze kulturalnej; wsparcie/ działania dedykowane określonym grupom społecznym).

Wypełnione formularze zgłoszeniowe z propozycjami przedsięwzięć rewitalizacyjnych można było składać na adres poczty elektronicznej: ug@sułów.pl w tytule wiadomości wpisując „propozycja projektu GPR”. Formularz wydrukowany i wypełniony można było dostarczyć również osobiście albo za pośrednictwem poczty lub kuriera na adres: Urzędu Gminy Sułów.

W wyniku naboru propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych złożono łącznie 19 propozycji zadań, w tym 11 projektów inwestycyjnych i 8 projektów miękkich (społecznych). Dwie propozycje projektów inwestycyjnych odrzucono, jako pozostające całkowicie bez związku z programem rewitalizacji, a pozostałe 9 zostały uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji, przy czym 7 z nich zostało wpisanych na listę projektów podstawowych a 2 znalazły się na liście projektów uzupełniających.

NINIEJSZY ROZDZIAŁ ZOSTANIE UZUPEŁNIONA O INFORMACJE O PRZEBIEGU TRWAJĄCYCH AKTUALNIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DOTYCZĄCYCH TREŚCI DOKUMENT W POSTACI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Ponadto zgodnie z zapisami art. 17, ust. 2 pkt 4. ustawy o rewitalizacji wystąpiono o zaopiniowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 przez:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewodę – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg
- Komitet Rewitalizacji,
- Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości,
- właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,

- właściwego dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,

Dokument zostanie też uzgodniony w zakresie konieczności wykonywania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

12 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych- komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji.

12.1 Kompleksowość Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania szczególnie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadą kompleksowości. Zaproponowane kierunki działań odpowiadają zdiagnozowanym potrzebom rewitalizacyjnym, co pozwoli na optymalne wykorzystanie lokalnych potencjałów na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Cele sformułowano w taki sposób, żeby realizowane w ramach dokumentu przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy oraz z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, niwelowały zdiagnozowane w analizie zagrożenia.

Kompleksowo prowadzone działania rewitalizacyjne uwzględniają projekty współfinansowane ze środków unijnych oraz innych publicznych lub prywatnych źródeł. Przedsięwzięcia realizowane w ramach niniejszego Programu są ukierunkowane na aspektach społecznych z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego gminy Sułów. W szczególności kategoria problemów społecznych odgrywa kluczową rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji, jako jej fundament i główna rama realizacyjna. Ostatecznym celem działań podejmowanych w ramach niniejszego Programu, będzie doprowadzenie do trwałych zmian społecznych, które mają decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych, determinując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Istotą rewitalizacji jest zasada, zgodnie z którą nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami społecznymi na obszarze rewitalizacji. W GPR zaplanowano przedsięwzięcia, które uwzględniają najpilniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji, których celem jest wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Oddziaływanie każdego z nich będzie długofalowe i pozwoli na ograniczenie kryzysu występującego w obszarze rewitalizacji.

Zaplanowany proces rewitalizacji jest skoncentrowany terytorialnie na wyznaczonym uchwałą Rady Gminy obszarze rewitalizacji, będzie prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji zgodnie z przyjętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

12.2 Koncentracja Programu

Na etapie delimitacji obszar Gminy Sułów poddano wielopłaszczyznowej analizie, w wyniku której zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk występującą w każdej z jednostek analitycznych. Dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji są to odpowiednio sfery:

- Podobszar Rozłopy – sfera społeczna, gospodarcza i przestrzenno-funkcjonalna
- Podobszar Sąsiadka - sfera społeczna, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna
- Podobszar Sułów – sfera społeczna i środowiskowa

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy w obszarze rewitalizacji sformułowano wizję oraz cele rewitalizacji. Wyznaczono kierunki działań oraz sformułowano ramy 17 przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zostały one podzielone na dwie grupy:

- Lista A - podstawowe projekty rewitalizacyjne
- Lista B - projekty uzupełniające.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne za wyjątkiem jednego z nich będą prowadzone na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Również przyjęte w celu wsparcia prowadzonego procesu rewitalizacji projekty uzupełniające, w większości zlokalizowane będą na obszarze rewitalizacji. W każdym przypadku przedsięwzięcia położone poza objętym programem obszarem zlokalizowane w bezpośrednim jego sąsiedztwie. a ich oddziaływanie na obszar rewitalizacji w pełni uzasadnia włączenie ich w poczet zadań rewitalizacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sułów koncentruje się na rozwiązywaniu problemów społecznych i podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Zdecydowano się wyznaczyć jedynie trzy cele strategiczne tak by maksymalnie skupić się na podejmowaniu działań kluczowych dla wyprowadzenia podobszarów ze stanu kryzysowego.

12.3 Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Komplementarność stanowi istotny element każdego Gminnego Programu Rewitalizacji. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, co z kolei znajduje swoje odzwierciedlenie w poziomie efektywności i stopniu w jakim udaje się zrealizować założone cele. Komplementarność należy rozpatrywać w możliwie szerokim spektrum płaszczyzn na których realizowane są przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Sułów budują proces rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnątrz i zewnątrz. Zgłoszone przez interesariuszy i uwzględnione w dokumencie przedsięwzięcia są komplementarne w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym, w zakresie źródeł finansowania oraz w kontekście ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Komplementarność przestrzenna

Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar oraz, by poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie. Dzięki temu będzie zachodził między nimi efekt synergii. Zapewnienie komplementarności przestrzennej interwencji ma również na celu zapobieganie sytuacjom w których prowadzone działania skutkują przenoszeniem problemów na inne obszary (nie objęte programem rewitalizacji), lub prowadzą do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna, izolacja czy wykluczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są co do zasady adresowane do mieszkańców podobszarów rewitalizacji, ale nie wykluczają możliwości udziału czy czerpania z nich pewnych korzyści również przez osoby mieszkające poza nimi. Dotyczy to między innymi ujętych w GPR projektów ze sfery usług edukacyjnych, służby zdrowia, ale także kultury, czy ogólnodostępnej przestrzeni. Teren rewitalizacji obejmuje bowiem trzy istotne dla całej Gminy sołectwa w tym Sułów, gdzie zlokalizowany jest między

innymi Urząd Gminy i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – a więc jednostki kluczowe dla realizacji programu. Swoim oddziaływaniem terytorialnym projekty rewitalizacyjne docelowo będą rozwiązywać problemy nie tylko z obszarów rewitalizacji i zdegradowanych, ale także całej gminie.

Przestrzenna komplementarność przedsięwzięć planowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030 wynika z faktu, że są one zlokalizowane na ściśle określonym obszarze, który w procesie delimitacji został wyznaczony jako obszar rewitalizacji. Planowana interwencja prowadzona będzie na zwartym i spójnym geograficznie terenie z którego włączono obszary niezamieszkałe.

Zaplanowane kierunki działań i poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie spowodują przesunięcia problemów z obszaru rewitalizacji na inną część Gminy. Wręcz przeciwnie, w wielu przypadkach będą również tam inicjować korzystne przemiany. Tak więc działania rewitalizacyjne nie będą oddziaływać punktowo, ale będą miały wpływ na szersze otoczenie.

O tym, że interwencja w ramach rewitalizacji została ulokowana przestrzennie w sposób prawidłowy świadczy fakt, że obszary zdegradowane wyznaczone na podstawie obiektywnych wskaźników bazujących na danych statystycznych, pokrywają się w znacznej mierze ze wskazaniami opartymi o odczucia społeczne wyrażone w toku przeprowadzonych konsultacji. Tym samym delimitacja, obejmująca weryfikację danych i analizy istotnych dla rozwoju gminy problemów oraz opinię interesariuszy (mieszkańców, przedstawicieli zainteresowanych środowisk, władz i lokalnych liderów), pozwoliła na wyznaczenie obszaru będącego w stanie kryzysowym, na którym zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne uzupełniają się wzajemnie, efektywnie oddziaływując na cały ten obszar. W rezultacie Gminny Program Rewitalizacji spełnia wymagania dotyczące komplementarności przestrzennej.

Komplementarność problemowa

Strukturę przedmiotowego dokumentu oparto o powszechnie przyjętą i wielokrotnie już sprawdzoną metodologię budowy tego typu programów. Jest ona w pełni zgodna zarówno z zapisami Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji oraz wytycznymi zawartymi między innymi zalecanym przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa dokumencie „*Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*”. Dzięki temu mogło powstać narzędzie nakierowane na kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji, pozwalające na podejmowanie w ścisłej współpracy z lokalną społecznością komplementarnych problemowo działań.

Tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030 rozpoczęto od delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. W tym celu wykorzystano jednostki pseudonaturalne (sołectwa) dla których przeprowadzono diagnozę problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Diagnoza ta pozwoliła określić charakter i skalę zidentyfikowanych problemów oraz obszarów deficytowych. Wyniki tego pierwszego etapu prac przedstawiono w raporcie diagnostycznym służącym wyznaczeniu obszaru rewitalizacji. Stanowiły one obok wskazań interesariuszy podstawę do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. W rozdziale 5 niniejszego dokumentu przedstawiono pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Przedstawiono przy tym przyczyny degradacji tej części gminy, ale także zidentyfikowano jej potencjały rozwojowe. Stanowiło to bazę do sformułowania wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, którą to wizję zawarto w rozdziale nr 6. Kolejnym krokiem było

wyznaczenie celów rewitalizacji pozwalających urzeczywistnić nakreślony obraz przemian. Cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań zawarto w rozdziale nr 7. Wyznaczone przez nie ramy problemowe stanowiły kanwę, w kolejnym etapie prac nad dokumentem, w którym prowadzony był wybór zgłaszanych przez interesariuszy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Konsekwencja w zachowaniu przyjętej metodologii prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji pozwoliła na ujęcie w dokumencie projektów komplementarnych problemowo, które odpowiadają na zidentyfikowane problemy, pozwalają osiągnąć założone cele i wzajemnie się dopełniają.

Wszystkie zaplanowane do realizacji zadania rewitalizacyjne zaprezentowano pokrótce w rozdziale nr 8. Oprócz listy projektów podstawowych (projekty od A.1 do A.14) oraz z listy projektów uzupełniających (projekty od B.1 do B.3) w tej części dokumentu znajdują się także karty poszczególnych projektów oraz zestawienie wszystkich przedsięwzięć w podziale na inwestycyjne i nieinwestycyjne (tzw. miękkie) z jednoczesnym przypisaniem ich do obszarów problemowych do których się odnoszą. To zestawienie obrazuje w pewnym stopniu komplementarność problemową ujętych w dokumencie zadań, którą można wyrazić również w następujący sposób:

- Projekt A.1 jest komplementarny z projektem A.2. Oba przedsięwzięcia kierowane są do tej samej grupy osób – dzieci i młodzież; oba stanowią odpowiedź na niedobory zidentyfikowane w obszarze sportu, rekreacji i wykorzystania czasu wolnego. Oba projekty wpłyną też na poziom edukacji. Infrastruktura powstała w ramach projektu A.1 będzie stanowiła trwałą bazę pozwalającą na realizację istotnych elementów projektu społecznego A.2. Ponadto projekt A.1 przyczyni się do poprawy stanu technicznego budynków terenu rewitalizacji (w tym obiektów użyteczności publicznej) oraz podniesie estetykę przestrzeni publicznej przez co jest komplementarny również z projektami (A.3, A.8, A.10, A.14, B.1, B.2). Z kolei projekt A.2 choć ukierunkowany jest głównie na przeciwdziałanie wykluczeniu, wpłynie również pozytywnie na poprawę zdrowia mieszkańców (komplementarność z projektami A.4 i A.14);
- Projekty A.3, dotyczą rewitalizacji infrastruktury poprzemysłowej i nadaniu jej funkcji muzealnych i kulturalnych. Jest więc komplementarny problemowo z innymi projektami odnoszącymi się do lokalnej społeczności i sfery usług publicznych (projekty A.4, A.9). Z racji elementu termomodernizacyjnego zachodzi też komplementarność problemowa z projektami A.5, A.14, B.1.;
- Projekt A.4 oprócz wskazanych wyżej komplementarności jest też komplementarny z projektami A.2, A.9 i B.3 dotyczy bowiem poszerzenia oferty zagospodarowania czasu wolnego kierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- Projekt A.5 jest komplementarny przede wszystkim z pozostałymi projektami dotyczącymi poprawy efektywności energetycznej budynków (projekty A.3, A.14 i B.1.2).
- Projekt A.6 dotyczy bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. Jest więc komplementarny z projektami dotyczącymi bezpieczeństwa (A.7), jak i zagospodarowania przestrzeni publicznej (A.3, A.8, A.10, B.2)
- Projekty A.8, A.10 i B.2 są ze sobą ściśle związane problemowo z uwagi na fakt, że wszystkie one dotyczą nowego zagospodarowania przestrzeni publicznej. Są też komplementarne z projektem A.6 dotyczącym bezpieczeństwa w tej przestrzeni.
- Projekt A.9 dotyczy wsparcia organizacji pozarządowych, których celem w znacznej części jest realizowanie i rozwijanie pasji i zainteresowań mieszkańców. Jest to więc projekt problemowo komplementarny z innymi projektami realizującymi ten cel a więc A.2, A.4, B.3.

- Projekt A.11 jest ukierunkowany podniesienie aktywizacji zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wraz z projektami A.12, A.13 i B.2 stanowi więc grupę projektów problemowo komplementarny z zakresu gospodarki i przedsiębiorczości.
- Projekt A.14 pozostaje komplementarny z innymi ujętymi w programie projektami termomodernizacyjnymi (A.3, B.1), projektem A.5 ale też projektami służącymi poprawie dostępności do usług publicznych (A.1, A.3, A.10, A.13).

Jak wynika z powyższego zestawienia, wszystkie podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają charakter przekrojowy – realizują więcej niż jeden cel i dotyczą różnych potrzeb społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych, technicznych czy ekonomicznych. W rezultacie dopełnianie się wzajemne w zakresie rozwiązywania problemów zidentyfikowanych w trakcie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

Przyjęto zasadę, że komplementarność problemowa występuje jeżeli jest wykazane dopełnianie się przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania co najmniej jednemu problemowi społecznemu i co najmniej jednemu problemowi z pozostałych sfer (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej). W przypadku projektów infrastrukturalnych, związanych z rewitalizacją zdegradowanych przestrzeni i obiektów oraz przywróceniem lub nadaniem im nowych funkcji, dla których dominującą sferą interwencji jest sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i/lub środowiskowa, przyjęto założenie, że będą one stanowiły trwałą bazę dla realizacji zgłoszonych do GPR projektów społecznych. Tak więc mimo iż działania te mają charakter inwestycyjny to pośrednio będą wspierały rozwój potencjałów osób z terenu rewitalizacji, podnosiły ich kompetencje społeczne oraz będą integrowały i aktywizowały lokalną społeczność.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 jest więc dokumentem spójnym wewnątrz, a przy tym zbieżnym w założonych celach i kierunkach działań z całym systemem zarządzania strategicznego Gminą. Zaplanowane w GPR poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się w najważniejsze dla lokalnej społeczności obszary problemowe. Pozwalają tym samym na wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych realizując jednocześnie ideę zrównoważonego rozwoju bazującego na endogenicznym potencjale.

Dokument jest skorelowany z kierunkami rozwoju wyznaczonymi w innych dokumentach strategicznych tworzonych na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym co wskazano między innymi w zapisach rozdziału nr 10. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 spełnia więc wymogi komplementarności problemowej.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Niniejszy GPR charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną, gdyż zakłada system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych grup interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów. W rozdziale 13. opisany został szczegółowo system wdrażania i zarządzania GPR. Z kolei w rozdziale 14 zaprezentowano założenia przyjęte odnośnie systemu monitorowania oraz systemu oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych. Zaprezentowano także mechanizm wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmienność otoczenia programu, w tym także tą wynikającą ze zmian wywołanych przez sam GPR. System zarządzania rewitalizacją zostanie włączony w strukturę ogólnego systemu zarządzania gminą Sułów co potwierdza komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do pozostałych dokumentów strategicznych i aktów prawnych (prawa miejscowego) obowiązujących dla gminy Sułów. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania jaki został

zaprojektowany na potrzeby implementacji rewitalizacji. Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiada Wójt, przy wsparciu struktur i pracowników Urzędu Gminy w Sułowie.

W ramach działań rewitalizacyjnych w okresie 2025-2030 przewidziano utworzenie ram efektywnego współdziałania jednostki odpowiedzialnej za wdrażanie GPR i interesariuszy obszaru rewitalizacji. W celu współpracy i wzajemnej koordynacji działań na podstawie art. 33 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 609, 721.), art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), powołano Komitet Rewitalizacji Gminy Sułów.

W skład Komitetu weszły osoby reprezentujące różne grupy interesariuszy w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji, przedstawiciele właścicieli, przedstawiciel podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedstawiciel organizacji pozarządowych, organizacji społecznych i grup nieformalnych działających na terenie rewitalizacji oraz przedstawiciele Urzędu Gminy.

Powołanie komitetu poprzedziła stosowna uchwała Rady Gminy, w której określono zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy oraz sprawuje funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Rozwiązanie to stanowi istotny aspekt komplementarności proceduralno-instytucjonalnej oraz gwarantuje skuteczne wdrożenie powiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Komplementarność międzyokresowa

Zgodnie z zasadą ciągłości w planowaniu, etap opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025-2030, poprzedziła analiza wcześniejszego dokumentu strategicznego obowiązującego w obszarze rewitalizacji. Dokumentem tym był LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI PODSTAWĄ OŻYWIENIA SPOŁECZNO – GOSPODARCZO – KULTURALNEGO GMINY SUŁÓW NA LATA 2017 – 2020. Dokument ten był opracowany w oparciu o ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz zgodnie z Wytycznymi rządowymi, zaprezentowanymi w dokumencie „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”. Został przyjęty uchwałą Rady Gminy Sułów Nr XXVII/164/2017 w dniu 12 czerwca 2017 r. Wcześniejsze działania rewitalizacyjne opisano w rozdziałach nr 2 i nr 3 niniejszego dokumentu.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Sułów na lata 2014-2020 był pierwszym dokumentem naszej jednostki administracyjnej, w którym wyznaczono obszar rewitalizacji i wytyczono cele strategiczne i zakres interwencji. Tak więc obecny Gminny Program Rewitalizacji stanowi częściową kontynuację i rozwinięcie zarówno na płaszczyźnie problemowej, jak i terytorialnej działań podjętych w poprzednim okresie programowania.

LPR z lat 2014-2020 umożliwił efektywne pozyskiwanie dofinansowania do projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020 i pozwolił na realizację niektórych poczynionych w roku 2014 założeń. Komplementarność międzyokresowa projektów ujętych w GPR polegać będzie na kontynuacji rozwinięciu, ale też w znacznej mierze uzupełnieniu działań zapoczątkowanych lub zrealizowanych w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Komplementarność finansowa

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2021-2027, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na

konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 jest uzależniona od możliwości zaangażowania odpowiedniej ilości środków finansowych. Ograniczona ilość zasobów finansowych uczestników rewitalizacji wymusza wsparcie procesu środkami zewnętrznymi. Dla skutecznej realizacji przedsięwzięć konieczne jest więc pozyskanie wsparcia z zewnętrznych źródeł krajowych i unijnych wśród których najważniejsze to Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny (z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania).

Charakter poszczególnych projektów ujętych w dokumencie oraz zbieżność ich założeń z kierunkami przyjętymi w programie operacyjnym Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 pozwalają założyć realną możliwość pozyskania takiego wsparcia. Wkład własny w ramach poszczególnych przedsięwzięć pochodził będzie od beneficjentów odpowiedzialnych za ich realizację. Największy udział w tym zakresie mieć będzie Gmina Sułów.

GPR przewiduje możliwość realizacji mini-projektów rewitalizacyjnych, którym zostanie udzielone wsparcie w formie grantów w ramach projektów takich jak „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027”. Założono realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych
- pobudzanie zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- zwiększanie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Komplementarność w zakresie ustawy z 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zapisy ustawy o rewitalizacji obligują jednostki opracowujące dokument do tego, aby przedsięwzięcia rewitalizacyjne (w szczególności te umieszczone na liście podstawowej) uwzględniały w swym zakresie działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zgodnie z art. 2 pkt. 3) ustawy osobą ze szczególnymi potrzebami jest osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przewyższenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Do osób spełniających powyższą definicję zaliczają się między innymi: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością (ruchową lub intelektualną), oraz inne osoby mające w sposób trwały lub czasowy naruszoną sprawność w zakresie mobilności i percepcji (np. osoby niedowidzące, niesłyszące,

osoby poruszające się przy pomocy kul, wózków, chodzików, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem, kobiety w ciąży, itp.).

Dlatego wszystkie zgłoszone do programu przedsięwzięcia rewitalizacyjne zakładają między innymi stosowanie zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006, oraz wdrażanie racjonalnych usprawnień, czyli modyfikacji lub adaptacji, niepociągających za sobą niepotrzebnych utrudnień, które są niezbędne dla zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości korzystania z dóbr i usług.

13 Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.

13.1 Struktura zarządzania wdrażaniem GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów to dokument operacyjny, oddziałujący na różne obszary funkcjonowania Gminy. GPR jest realizowany w różnym czasie, we współpracy z różnymi podmiotami, zarówno w trakcie przygotowania dokumentu jak też podczas realizacji, monitoringu oraz ewaluacji. Skala i zakres Gminnego Programu Rewitalizacji sprawia, że wymaga on zaplanowania odpowiedniego systemu zarządzania. Prawidłowa realizacja GPR zakłada aktywną współpracę wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz przyporządkowanie poszczególnym uczestnikom procesu takich zadań by przyniosła ona optymalne efekty.

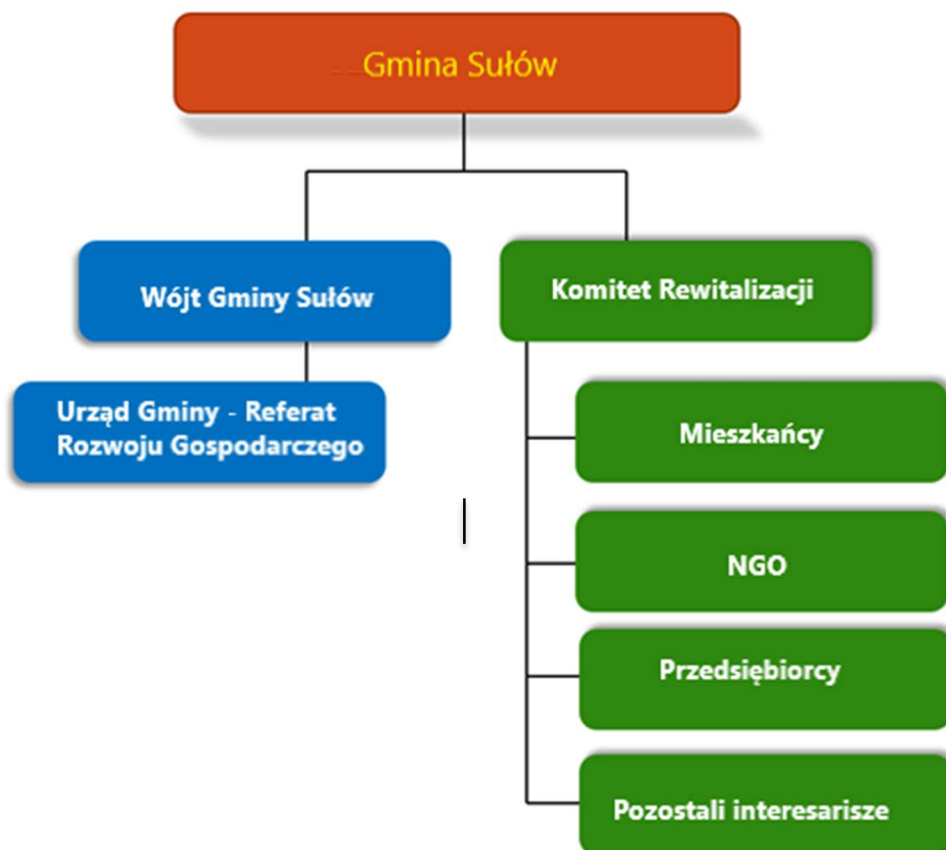
Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji, odpowiedzialny jest Wójt Gmin Sułów. Pełni On nadzorczą rolę nad procesem rewitalizacji. Do zadań Wójta w procesie realizacji zapisów GPR należeć będzie:

- koordynacja wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami społecznymi procesu rewitalizacji,
- organizacja systemu oceny i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji,
- sporządzanie raportów z wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i przekazywanie ich Komitetowi Rewitalizacji,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji,
- bieżące informowanie mieszkańców nt. wdrażania dokumentu i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w Gminie Sułów,
- zbieranie propozycji zmian do Programu zgłaszanych przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji,
- aktualizacja założeń Programu jeśli zajdzie taka potrzeba.

Jednostką, która w imieniu Wójta odpowiedzialna będzie za monitorowanie postępów we wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji będzie Referat Rozwoju Gospodarczego Urzędu Gminy w Sułowie. Kierownik Referatu będzie odpowiedzialny za coroczne weryfikowanie wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych projektów (analiz wskaźnikowa) oraz weryfikację poziom wskaźników przyjętych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (analiza jakościowa). Na tej podstawie będą sporządzane raporty z wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Poniższy rysunek prezentuje strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Sułów.

Ryc. 17. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Sułów.

Źródło: Opracowanie własne

13.2 Komitet Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy Jerzmanowice-Przegonia w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Wójta.

Zasady wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostały określone uchwałą Rady Gminy nr ..... w sprawie w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Sułów.

Podjęcie uchwały poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi, tak aby zapewnić wyłanianie członków Komitetu przez interesariuszy. Konsultacje projektu uchwały przeprowadzono w dniach od ..... 2025 r. do ..... 2025r.

AKAPIT DO UZUPEŁNIENIA PO ZAKOŃCZENIU PROCESU FORMOWANIA KOMITETU REWITALIZACJI (AKTUALNIE PROCEDUR FORMOWANIA KOMITETU REWITALIZACJI – W TOKU) .

Komitet Rewitalizacji w Gminie Sułów może liczyć ..... członków, wybranych w trybie otwartego konkursu na 6-cio letnią kadencję. Pracą Komitetu Rewitalizacji kieruje Przewodniczący. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

1. opiniowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym projektów Gminnego Programu Rewitalizacji, jego aktualizacji i zmian;
2. podejmowanie inicjatyw i rekomendowanie rozwiązań w sprawach dotyczących prowadzenia procesu rewitalizacji, w tym opiniowanie raportów i sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji;
3. przedkładanie Wójtowi Gmin Sułów propozycji działań w zakresie zaspokajania potrzeb i oczekiwań interesariuszy rewitalizacji.

Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Wójt Gminy Sułów poprzez przekazanie odpowiednich zadań do realizacji Referatowi Infrastruktury Urzędu Gminy i wskazanym pracownikom Urzędu.

13.3 Koszty zarządzania wdrażaniem Programu Rewitalizacji.

Koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Gminie Sułów ujęte zostaną w bieżących kosztach funkcjonowania Gminy i stanowić będą w przeważającej części wydatki na wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń.

Dodatkowymi kosztami zarządzania rewitalizacją będą koszty materiałów biurowych oraz informacyjnych związanych z informowaniem interesariuszy o postępach we wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji.

W przypadku konieczności aktualizacji GPR mogą pojawić się dodatkowe koszty związane z wykonaniem niezbędnych opracowań, w tym koszty związane z zaangażowaniem ewentualnych ekspertów zewnętrznych.

13.4 Harmonogram działań zarządczych

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Sułów jest programem wieloletnim. Jego okres realizacji wynosi 6 lat. Rok 2025 jest rokiem rozpoczynającym realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Z początkiem 2025 roku powołany został Komitetu Rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji obliguje do przygotowywania oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych przynajmniej raz na 3 lata, został zaproponowany podział realizacji Programu na dwa 3-letnie okresy.

14 System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji.

14.1 Monitoring programu.

Kluczowym elementem skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji jest monitoring oraz pomiar stopnia realizacji GPR. Prowadzenie monitoringu umożliwia weryfikację zachodzących procesów a w przypadku występowania zjawisk negatywnych pozwala na aktualizację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Proces monitorowania będzie prowadzony w następujących obszarach:

1. Bieżący monitoring poziomu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów (analiza wskaźnikowa).
2. Monitorowania realizacji celów oraz skutków realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji za pomocą wskaźników produktu i rezultatu zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć oraz wskaźników ich oddziaływania (analiza jakościowa).

Proces monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji będzie miał charakter ciągły. Odpowiadał za niego będzie Wójt Sułowa wraz ze wskazanymi pracownikami Urzędu Gminy. W szczególności działania w tym zakresie powierzone zostaną powierzone Kierownikowi Referatu Rozwoju Gospodarczego. Do jego obowiązków w tym zakresie będzie należało między innymi coroczne weryfikowanie wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych projektów. Będzie to głównym elementem monitoringu postępu stopnia realizacji przyjętych w dokumencie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Kolejnym etapem monitoringu wdrażania GPR będzie analiza zebranych danych. Analizy będzie dokonywał Komitet Rewitalizacji, który w przypadku stwierdzonych opóźnień w harmonogramie, braku zadowalających efektów przygotowuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Wójt Gminy Sułów we współpracy z pracownikami Urzędu a w szczególności Referatu Rozwoju Gospodarczego będzie sporządzał coroczny raport monitoringowy (raport z postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji). Raport za dany rok będzie opracowywany do 31 marca następnego roku kalendarzowego. Przygotowane raporty będą przekazywane Komitetowi Rewitalizacyjnemu a po ich zaopiniowaniu przez Komitet udostępniane interesariuszom i wszystkim innym zainteresowanym między innymi poprzez ich publikację na stronie BIP gminy Sułów.

Referat Rozwoju Gospodarczego raz na 3 lata w ramach analizy jakościowej będzie weryfikował poziom wskaźników w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej w odniesieniu do diagnozy przeprowadzonej na potrzeby programowania GPR na lata 2025-2030. Wyniki tych badań będą stanowiły podstawę opracowania okresowego raportu przekazywanego Komitetowi Rewitalizacji. Jeżeli Komitet stwierdzi braku zadowalających efektów w procesie wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego sformułuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Wnioski z przeprowadzanej analizy mogą być podstawą do wprowadzenia zmian, korekt i modyfikacji do GPR.

Przykłady wskaźników produktu i rezultatu

Sfera	Cel rewitalizacyjny	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
Spółeczna	CEL I Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez podniesienie dostępności do szerokiej gamy usług społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba budynków użyteczności publicznej/infrastruktury mieszkaniowej poddanych rewitalizacji • Ilość nowo utworzonych miejsc pobytu dla osób starszych, w tym bezdomnych • Ilość budynków edukacyjnych poddanych rewitalizacji • Ilość obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • Ilość obiektów dostosowanych do pełnienia funkcji kulturalnych i edukacyjnych • Ilość obiektów sportowo-edukacyjnych poddanych rewitalizacji • Ilość budynków poddanych rewitalizacji którym przywrócono lub nadano nową funkcję społeczną • Liczba nowo utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 • Ilość osób objętych programem w zakresie ochrony zdrowia i profilaktyką chorób sercowo-naczyniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość osób w kryzysie bezdomności lub zagrożonych bezdomnością objętych wsparciem w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej • Liczba osób ze zwiększonymi kompetencjami na rynku pracy • Liczba osób odwiedzających zrewitalizowane obiekty/uczestniczących w zajęciach kulturalnych i edukacyjnych • Ilość osób korzystających ze zrewitalizowanej infrastruktury sportowo-edukacyjnej • Ilość osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem energetycznym na obszarze rewitalizacji, którym udzielono wsparcia

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

<p>Gospodarcza</p>	<p>CEL II Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podjętych inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości i podnoszenia kompetencji • Ilość zrewitalizowanych obiektów zabytkowych przyczyniających się do rozwoju turystyki • Powierzchnia terenu poddanego rewitalizacji w celu podniesienia jego atrakcyjności gospodarczej • Liczba obiektów użyteczności publicznej poddawanych rewitalizacji w celu podniesienia potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilość turystów odwiedzających zrewitalizowane obiekty • Ilość osób objętych wsparciem ze zwiększonymi kompetencjami w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości
<p>Środowiskowa</p>	<p>CEL II Zrównoważony rozwój gospodarczy z jednoczesną dbałością o zachowanie walorów środowiskowych i historycznych. CEL III Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba terenów zielonych poddawanych rewitalizacji w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Liczba budynków poddanych termomodernizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających z terenów zielonych • Wzrost odsetka mieszkańców obszaru rewitalizacji zadowolonych ze sposobu zagospodarowania przestrzeni miejskiej

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 - 2030

<p>Przestrzenno-funkcjonalna</p>	<p>CEL III Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● liczba obiektów w zabytkowym układzie miasta poddawanych rewitalizacji w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych ● Powierzchnia zrewitalizowanych terenów miejskich ● liczba terenów zielonych poddawanych rewitalizacji w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ilość osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni ● liczba osób korzystających z terenów zielonych ● Wzrost odsetka mieszkańców obszaru rewitalizacji zadowolonych ze sposobu zagospodarowania przestrzeni miejskiej
<p>Techniczna</p>	<p>CEL III Rozwój przestrzenno-funkcjonalny i poprawa bezpieczeństwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ● liczba zrealizowanych projektów z zakresu poprawy efektywności energetycznej ● liczba budynków, w których powstaną nowe lokale mieszkaniowe ● Ilość budynków poddanych termomodernizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ● Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze wspartych dostosowanych obiektów ● Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej

14.2 Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych.

Skuteczność procesu rewitalizacji będzie możliwa do zweryfikowania dzięki prowadzeniu monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, a także okresowej ocenie skuteczności działań rewitalizacyjnych. Ocena skuteczności procesu rewitalizacji (analiza jakościowa) w gminie Sułów będzie dokonywana raz na 3 lata. W ramach tej analizy Referat Rozwoju Gospodarczego Urzędu Gminy w Sułowie będzie weryfikował poziom wskaźników w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej w odniesieniu do diagnozy przeprowadzonej na potrzeby programowania GPR na lata 2025-2030. Wyniki badań będą miały formę raportu. Dokument ten podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji. Zaopiniowany dokument będzie publikowany na stronie podmiotowej Gminy Sułów w Biuletynie Informacji Publicznej, zgodnie z art. 22 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji.

Wyniki tych badań będą stanowiły podstawę opracowania okresowego raportu przekazywanego Komitetowi Rewitalizacji. Jeżeli Komitet stwierdzi brak zadowalających efektów w procesie wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego sformułuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Rekomendacje Komitetu Rewitalizacyjnego mogą być podstawą do wprowadzenia zmian do GPR.

Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić czy zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje zostały skutecznie wyeliminowane. Wskazana analiza pozwoli też stwierdzić, czy związku z prowadzonym procesem rewitalizacji nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach, które wcześniej na obszarze rewitalizacji nie występowały.

14.3 System wprowadzania zmian w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Wyniki bieżącego monitorowania a także okresowej oceny skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów będą mogły w uzasadnionych przypadkach stanowić przesłankę do wprowadzania w dokumencie zmian.

Jeżeli Wójt Gminy Sułów wraz z pracownikami Urzędu Gminy w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sułów, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Sułów wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on przewidziany w Ustawie o rewitalizacji.

15 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (dz. u. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456).

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 nie przewiduje się zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (dz. u. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456).

16 Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

16.1 Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 nie przewiduje się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sułów.

16.2 Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Sułów na lata 2025 – 2030 nie zachodzi potrzeba uchwalania nowych lub zmiany dotychczasowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

17 Specjalna strefa rewitalizacji

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z art. 25 Ustawy rozwiązanie takie można wprowadzić na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta za pomocą odrębnej uchwały przyjmowanej przez radę gminy. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego. Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Ze względu na specyfikę przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie przewiduje się ustanawiania Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w Gminie Sułów.

Załącznik – mapa

**Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji
skala 1 : 5 000**